7. అల్ ఆరాఫ్ (శిఖరాలు) సూరా

పరిచయం

ఇది మక్కాలో అవతరించిన సూరా. ఈమాన్ (ధార్మిక విశ్వాసం), తౌహీద్ (ఏకదైవా రాధన), మరణానంతర జీవితం, శిక్షా బహుమానాలు, దైవవచనాల అవతరణ, ప్రవక్తల పరంపర లను గురించి ఈ సూరాలో నొక్కి చెప్పడం జరిగింది. ఈ సూరాలోని 46వ ఆయతులో వచ్చిన విషయం ఆధారంగా ఈ సూరాకు 'అల్ ఆరాఫ్' అని పేరు పెట్టబడింది.

ఈ సూరా ప్రారంభ వచనాల్లో దివ్య ఖుర్ఆన్ ఒక దివ్యవాణి అనీ, అల్లాహ్ తరఫున మానవాళికి ఒక అనుగ్రహంగా ప్రసాదించబడిందనీ, మానవాళి ఇహలోకంలో సంతోషం, పరలోకంలో సాఫల్యం పొందడానికి మానవాళి దీనికి కట్టుబడాలనీ, ఇందులోని ఆదేశాలను పాటించాలనీ, హెచ్చరికలను గుర్తుంచుకోవాలని ఈ సూరా నొక్కి చెప్పింది. ఈ సూరాలో అల్లాహ్ ప్రసాదించిన మరొక అనుగ్రహం గురించి కూడా ప్రస్తావించడం జరిగింది. యావత్తు మానవాళిని ఒకే తండ్రి ఆదమ్ (అస) నుంచి సృష్టించడం జరిగిందనీ, ఆ విధంగా మానవాళి సమస్తం ఒకే కుటుంబం అని గుర్తుచేయడం జరిగింది.

మనిషికి ప్రసాదించబడిన ఉన్నత స్థానాన్ని కూడా ప్రముఖంగా ప్రస్తావించింది. మాన వాళిని తప్పుదారి పట్టించడానికి, మన జీవిత విధానాన్ని మార్గభ్రష్టం చేసేలా ప్రభావితం చేయ డానికి, ఆ విధంగా మనలను అల్లాహ్‌కు, అల్లాహ్ ధర్మానికి దూరం చేయడానికి షైతాన్ అలుపెరు గక, నిరంతరాయంగా ప్రయత్నిస్తూనే ఉన్నాడని తెలియజేసింది.

ఈ సూరా మానవాళిని ఉద్దేశించి, షైతాన్‌కు విధేయత చూపవద్దనీ, షైతాన్ చూపించే పైపై ఆకర్షణకు దాసోహం అయిపోవద్దని హెచ్చరించింది.

ఈ సూరా గత జాతుల గురించి, వారి ప్రవక్తల గురించి ప్రస్తావించింది. ఇందులో ఆదమ్, నూహ్, హూద్, సాలిహ్, లూత్, షుఐబ్, మూసా (వారిపై శాంతి వర్షించుగాక!) గురించిన వివరాలు ప్రస్తావించింది. మానవాళికి పితామహుడైన ఆదమ్ (అస) మాత్రమే కాదు, మిగిలిన ప్రవక్తలు అందరూ కూడా ఒకేవిధమైన సందేశాన్ని, ఏక దైవారాధన సందేశాన్ని మానవాళికి అందించారని ఈ సూరా తెలియజేసింది. ప్రవక్తలందరూ తమ జాతుల ప్రజలను విగ్రహారాధన మానుకోమనీ, కేవలం అల్లాహ్ ఒక్కడిని మాత్రమే ఆరాధించాలనీ, ఎవరినీ అల్లాహ్‌కు సమానంగా నిలబెట్టరాదని బోధించారు.

అల్లాహ్ పట్ల పూర్తి స్పృహ, అంటే ఆయన అన్నీ చూస్తున్నాడు, అన్నీ వింటున్నాడు అన్న స్పృహ కలిగి ఉండాలి. దానధర్మాలు చేయాలి. అల్లాహ్ సందేశాన్ని విశ్వసించాలి.

ఈ సూరాలో గ్రంథ ప్రజల గురించి సంక్షిప్తంగా ప్రస్తావనలు కూడా ఉన్నాయి. వారి గ్రంథాలు, అంటే తౌరాత్, ఇంజీల్ గ్రంథాల్లో ప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) పేరు ప్రస్తావించబడిందని ఈ సూరా తెలుపుతోంది.

7. అల్ ఆరాఫ్ సూరా

سُورَةُ الأَعْرَافِ

అవతరణ : మక్కా ఆయతులు : 206

అపార కరుణామయుడు, పరమ కృపాశీలుడైన అల్లాహ్ పేరుతో

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

1 అలిఫ్ – లామ్ – మీమ్ – సాద్.

الٓمٓصٓ ①

2 ఇదొక గ్రంథం. దీని ఆధారంగా నీవు హెచ్చరించటానికిగాను ఇది నీ వద్దకు పంపబడింది. కాబట్టి (ఓ ప్రవక్తా!) దీని పట్ల నీ మనసులో ఎటువంటి సంకోచం[1] ఉండకూడదు. విశ్వసించిన వారికి ఇది హితబోధిని (జ్ఞాపిక!).

كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنذِرَ بِهِۦ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ②

3 (ప్రజలారా!) మీ ప్రభువు తరఫున మీకు వొసగబడిన దానిని మీరు అనుసరించండి.[2] అల్లాహ్‌ను వదలి ఇతర సంరక్షకులను అనుసరించకండి. మీరు బహుకొద్దిగా మాత్రమే హితబోధను గ్రహిస్తారు.

ٱتَّبِعُوا۟ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ③

1. అంటే సత్యప్రచారం నీ మనస్సుకు కష్టంగా తోయకూడదు. సత్యధర్మ ప్రచారం చేస్తే తిరస్కారులు నిన్ను ఎక్కడ ఈసడించుకుంటారో, ఎక్కడ వేధింపులు మొదలవుతాయోనన్న భయం కూడా నీలో కలగకూడదు. ఎందుకంటే అల్లాహ్ నీకు అండగా ఉన్నాడు. ఆయన నీకు సహాయపడుతున్నాడు. మూలంలో వచ్చిన 'హరజ్' అనే పదాన్ని సంశయం, సందేహం, అనుమానం అన్న అర్థంలో తీసుకుంటే, ఈ గ్రంథం అల్లాహ్ తరఫు నుంచి అవతరించబడిందన్న విషయంలో నీవు ఏమాత్రం సందేహానికి, అనుమానానికి లోనుకారాదన్న భావం వస్తుంది. ఈ మాటలు ప్రవక్తనుద్దేశించి చెప్పబడినప్పటికీ ముస్లిం సమాజ సభ్యులు దీని అసలు సంబోధితులు. ముఖ్యంగా సత్యధర్మోన్నతికై జీవితాలను అంకితం చేసినవారు ఈ వాక్యాల ద్వారా స్ఫూర్తి పొందవలసి ఉంటుంది.
2. "ప్రభువు తరఫున వొసగబడిన దానిని అనుసరించండి" అంటే ఖుర్ఆన్‌ను మరియు దైవప్రవక్త (స) ప్రబోధనలను (హదీసులను) అనుసరించండి అని భావం. ఎందుకంటే

4 ఎన్నో జనవాసాలను మేము రూపు మాపాము. వాటిపై మా శిక్ష రాత్రి వేళనో లేక మధ్యాహ్నం వారు విశ్రమిస్తున్న సమయంలోనో[3] వచ్చి పడింది.

وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ④

5 వారిపై మా శిక్ష వచ్చిపడినప్పుడు "మేము నిజంగానే దుర్మార్గులం"[4] అన్న మాట తప్ప మరోమాట వారినోటి నుండి రాలేదు.

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑤

6 ఎవరి వద్దకు ప్రవక్తలు పంపబడ్డారో వారిని తప్పకుండా అడుగుతాము. ప్రవక్తలను కూడా మేము తప్పకుండా ప్రశ్నిస్తాము.[5]

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑥

"నేను ఖుర్‌ఆన్ మరియు దాని లాంటిదే ఇచ్చిపంపబడ్డాను" అని మహాప్రవక్త (స) చెప్పారు. కనుక ఈ రెండింటినీ అనుసరించటం అవసరం. ఈ రెండు మినహా ఇతరత్రా విధానాలను అనుసరించ వలసిన అవసరం లేదు. పైగా వాటిని నిర్ద్వంద్వంగా నిరాకరించాలి. ఎందుకంటే అల్లాహ్‌ను వదలి ఇతరత్రా మీ ఊహాకల్పిత స్వాములను అనుసరించరాదని ఆ తరువాతి వాక్యంలోనే తాకీదు చేయబడింది. అజ్ఞానకాలంలో సర్దారుల, జ్యోతిష్యుల మాటలకు ఎనలేని ప్రాధాన్యత ఉండేది. ధర్మాధర్మాలను కూడా వీళ్ళే నిర్ణయించేవారు.

3. మా శిక్ష జనులు విశ్రాంతి తీసుకుంటూ ఆదమరచి నిద్రపోతున్న వేళనే వచ్చిపడిందని భావం. మూలంలో 'ఖాయిలూన్' అని అనబడింది. ఇది 'ఖైలూలతున్' నుంచి వచ్చిన పదం. మధ్యాహ్నం వేళ విశ్రాంతి తీసుకోవటాన్ని 'ఖైలూలహ్' అంటారు.

4. అయితే చేతులు కాలాక ఆకులు పట్టుకుని ప్రయోజనం లేదు. గడువు ఇవ్వబడినప్పుడు వారు దాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోలేదు. ఖుర్‌ఆన్‌లోనే మరోచోట సెలవీయబడినట్లు– "మా శిక్షను చూచిన మీదట వారి విశ్వాసం, వారికేవిధంగానూ ప్రయోజనకరం కాలేదు" (మోమిన్ – 85).

5. "మీ వద్దకు ప్రవక్తలు వచ్చారా? లేదా? వారు నా సందేశాన్ని మీకు అందజేశారా? లేదా?" అని దేవుడు తిరస్కారులను నిలదీసి అడుగుతాడు. దానికి వారు, "ఓ అల్లాహ్! ప్రవక్తలు మా వద్దకు వచ్చిన మాట నిజమే. కాని మేమే మా అదృష్టం తగలబడి వారిపట్ల దురుసుగా ప్రవర్తించాము" అని ఒప్పుకుంటారు. "మీరు నా

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ ۖ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑦

7 మాకు ప్రతిదీ తెలుసు గనక తర్వాత వారి ముందు ఉన్నదున్నట్టు విప్పి చెబుతాము[6] – మాకు ఏదీ తెలియకుండా లేదు.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۚ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑧

8 ఆ రోజు బరువు (తూకం) కూడా సత్యమే. ఎవరి త్రాసు బరువుగా ఉంటుందో వారే సాఫల్యం పొందేవారు.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم
بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ⑨

9 మరెవరి త్రాసు తేలికగా ఉంటుందో వారు, మా ఆయతుల పట్ల దుర్మార్గంగా ప్రవర్తించినందుకుగాను చేజేతులా నష్టాన్ని కొనితెచ్చుకునేవారు.[7]

సందేశాన్ని హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా మీ సమాజాల వారికి అందజేశారా? మీ సమాజాల వారు ఎటువంటి వైఖరిని అవలంబించారు?" అని ప్రవక్తలను కూడా ప్రశ్నిస్తాడు. దానికి ప్రవక్తలు జరిగినదంతా చెప్పుకుంటారు. ఈ వివరాలు దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లో అనేకచోట్ల పునరావృతం అయ్యాయి.

6. మాకు గోప్యమైన విషయాలు, బహిరంగ విషయాలు – అన్నీ తెలుసు గనక మేము వారి ఎదుట (ప్రవక్తల, ప్రవక్తల సమాజాల ముందు) వారు చెప్పినదీ, చేసినదీ అంతా పూసగుచ్చినట్లుగా చెబుతాము.

7. ఈ వాక్యాలలో కర్మల – సత్కర్మల – బరువు గురించి చెప్పబడింది. ప్రళయదినాన అందరి కర్మలూ ఈ విధంగా తూయబడతాయి. దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లోనూ, హదీసుల లోనూ పలుచోట్ల ఈ తూకం ప్రస్తావనకు వచ్చింది. కర్మలు తూకం వేయబడినపుడు ఎవరి సత్కర్మల తక్కెడ బరువుగా ఉంటుందో వారు మోక్షం పొందుతారు. మరెవరి సత్కర్మల త్రాసు తేలికగా ఉంటుందో వారు పరాభవం పాలవుతారు. కర్మలకు ఒక రూపు, ఆకారం లేనప్పుడు అవి త్రాసులో ఎలా తూయబడతాయి? అన్న ప్రశ్న యిక్కడ జనించటం సహజం. తీర్పుదినాన దేవుడు కర్మలకు ఆకృతిని ఇచ్చి మరీ తరాజులో తూకం వేయిస్తాడని కొంతమంది వ్యాఖ్యాతలు ఈ సందర్భంగా అభిప్రాయ పడ్డారు. మనిషి కర్మలు నమోదై ఉన్న రిజిస్టర్లు, చిట్టాలు తూయబడతాయని మరికొంత మంది వ్యాఖ్యానించారు. సరాసరి సదరు మనిషే తూయబడతాడని ఇంకొంతమంది అభిప్రాయం వ్యక్తపరిచారు. మూడు విధాలుగా అభిప్రాయపడిన ఈ ముగ్గురూ తమ తమ అభిప్రాయాలకనుగుణంగా ప్రామాణిక హదీసులను ఉదాహరిస్తున్నారు. ఈ

10 నిశ్చయంగా మేము మిమ్మల్ని భువిపై నివసింపజేశాము. మీ కొరకు అందులో జీవన సామగ్రిని సమకూర్చాము. అయినప్పటికీ మీరు కృతజ్ఞత తెలుపుకునేది బహు తక్కువ.

وَلَقَدْ مَكَّنّٰكُمْ فِي الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيْهَا مَعَايِشَ ۭ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ⑩

11 మేము మిమ్మల్ని సృష్టించాము.[8] మరి మేమే మీ రూపురేఖలను తీర్చిదిద్దాము. ఆ తరువాత దూతలను "ఆదం ముందు సాష్టాంగపడండి" అని ఆదేశించాము. ఒక్క ఇబ్లీసు తప్ప అందరూ సాష్టాంగ పడ్డారు. వాడు మాత్రం సాష్టాంగ పడేవారిలో చేరలేదు.

وَلَقَدْ خَلَقْنٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنٰكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰۗىِٕكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ ڰ فَسَجَدُوْٓا اِلَّآ اِبْلِيْسَ ۭ لَمْ يَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ⑪

12 "నేను నిన్ను ఆజ్ఞాపించినప్పటికీ సాష్టాంగపడకుండా ఏ విషయం నిన్ను అడ్డుకుంది?"[9] అని (అల్లాహ్) అడిగితే

قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَ ۭ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ ۚ خَلَقْتَنِيْ

మూడింటినీ మేళవిస్తూ ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ ఇలా అన్నారు: "ఈ మూడు అభిప్రాయాలూ సరైనవే కావచ్చు. కొందరి విషయంలో వారి కర్మలు, మరి కొందరి రికార్డులు తూకం వేయబడవచ్చు. ఇంకొందరిని ప్రత్యక్షంగా తూయ వచ్చు" (వివరాలకు తఫ్సీర్ ఇబ్నె కసీర్ చూడండి). మొత్తానికి 'త్రాసు మరియు కర్మల బరువు' ఖుర్ఆన్ హదీసుల ద్వారా సత్యమని రూఢీ అవుతోంది. కనుక దానిని త్రోసిపుచ్చటం లేదా దానికి వక్రభాష్యాలు చెప్పటం మార్గవిహీనతగా పరిగణించ బడుతుంది. సాంకేతికంగా, వైజ్ఞానికంగా ప్రపంచం ఎంతో పురోగమించిన ఈ యుగంలో కూడా బరువు తూకానికి సంబంధించి ఇలాంటి సందేహాలకు ఆస్కారం కలగకూడదు!

8. ఇక్కడ "మిమ్మల్ని సృష్టించాము" అన్నప్పటికీ, ఆది మానవుడైన ఆదం (అలైహిస్సలామ్)నే ఇది సూచిస్తోంది. ఎందుకంటే మనందరి మూలపురుషుడు ఆయనే కదా!

9. అరబీలో "అన్‌లా తస్‌జుద" అని ఉంది. అసలు ఇది "అన్‌తస్‌జుద" మాత్రమే. ఇక్కడ 'లా' అన్న పదం అధికంగా వచ్చింది. (అరబీలో ఈ విధంగా అధికపదాలు, అక్షరాలు రావటం కద్దు). 'అన్ తస్‌జుద' అంటే నిన్ను సజ్దా చేయకుండా ఎవరు ఆపారు? అని అర్థం. లేక ఈ వాక్యాన్ని మనం ఈ విధంగా కూడా విపులంగా

مِنْ نَّارٍ وَّخَلَقْتَهٗ مِنْ طِيْنٍ ﴿١٢﴾

“నేను అతనికంటే ఘనుడను. నీవు నన్ను అగ్నితో సృష్టించావు, అతన్నేమో మట్టితో చేశావు”[10] అని ఇబ్లీసు చెప్పాడు.

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُوْنُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ فِيْهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ

13 “అలాగయితే నువ్వు ఆకాశం నుంచి దిగిపో.[11] ఆకాశంలో ఉండి అహంకారం ప్రదర్శించే హక్కు నీకెంతమాత్రం లేదు.

చెప్పుకోవచ్చు. ‘సజ్దా చేయటంలో నీకు అవరోధంగా ఉన్నదేమిటి?” (ఇబ్నె కసీర్, ఫత్హుల్ ఖదీర్). షైతాన్ యదార్థానికి దైవదూతల (ఫరిష్తాల) కోవకు చెందినవాడు కాడు. వాడసలు జిన్నాతుల వర్గానికి చెందినవాడని ఖుర్ఆన్ ద్వారానే విదితమవు తున్నది (అల్ కహఫ్ – 50). కాకపోతే ఆకాశంలో దైవదూతల సమూహంతో కలసి ఉన్నందున “సాష్టాంగపడండి” అన్న దైవాజ్ఞ అందరితోపాటు అతనికీ వర్తించింది. కాని అతను దైవాజ్ఞను పాటించలేదు. అందుచేత అతన్ని నిలదీయటం జరిగింది. శపించటం కూడా జరిగింది.

10. ఇది షైతాన్ మూర్ఖత్వానికి ప్రబల నిదర్శనం. అధముడైన వానికి సాష్టాంగపడమని శ్రేష్ఠుడికి ఎక్కడయినా ఆజ్ఞాపించబడుతుందా? షైతాన్ పప్పులో కాలేసింది ఇక్కడే. తాను ఆదం కన్నా శ్రేష్ఠుడినని వాడు భ్రమపడ్డాడు. అదలా ఉంచితే దైవాజ్ఞ దైవాజ్ఞే. ఆయన అనుజ్ఞ ముందు నిమ్నోన్నతలకు తావులేదు. ఆజ్ఞను అతను శిరసావహించ కుండా గర్వాన్ని ప్రదర్శించాడు. ఇది అతని మొదటి తప్పు. మట్టితో చేయబడిన ప్రాణికంటే అగ్నితో సృష్టించబడిన తాను గొప్పవాడినని షైతాన్ భావించటం రెండో తప్పు. అల్లాహ్ హజ్రత్ ఆదము (అలైహిస్సలాం)ను తన స్వహస్తాలతో చేసి, అందులో తాను స్వయంగా ఊపిరిపోశాడు. ఇదీ ఆదంకు దేవుని తరఫున లభించిన విశిష్ఠత. ఈ వైశిష్ట్యం ముందు ప్రపంచంలోని ప్రతిదీ దిగదుడుపే. వాస్తవాలను విస్మరించి, అంచనాలపై ఆధారపడటం షైతాన్ చేసిన మూడవ తప్పు. దేవుణ్ణి నమ్మేవాడెవడూ ఇలాంటి కాకిలెక్కలు వేయడు. కాగా; షైతాన్ అంచనా కూడా సరైన అంచనా కాదు. నిప్పు ‘మట్టి’కన్నా ఉత్తమమైందన్న అతని ఊహ సహేతుకమేనా?! అగ్నిలో కాల్చేగుణం ఉన్నమాట నిజమే. కాల్చటం, మండటం, వేడినివ్వటం తప్ప అది ఏం చేస్తుంది? కాని మట్టినే చూడండి – అందులో స్థిరత్వం ఉంది. అది నీటిని పీలుస్తుంది. మొక్కల్ని మొలకెత్తిస్తుంది. మరమ్మత్తుకు అనువుగా ఉంటుంది. సృష్టితాలకు నిలకడను ప్రసాదిస్తుంది. మొత్తమ్మీద మట్టిలోని ఈ గుణాలు అగ్నికన్నా ఎన్నో రెట్లు మేలైనవి. ఈ ఆయతు ద్వారా తెలిసిన మరో విషయం ఏమిటంటే షైతాన్ అగ్నితో సృజించబడ్డాడు. హదీసు ప్రకారం “దైవదూతలు కాంతితో సృష్టించబడగా, ఇబ్లీస్

కాబట్టి ఇక్కణ్ణుంచి వెళ్ళిపో. నిశ్చయంగా నువ్వు తుచ్ఛుల కోవకు చెందినవాడవు"[12] అని అల్లాహ్ అన్నాడు.

مِنَ الصّٰغِرِيْنَ ⑬

14 "అలాగయితే అందరూ తిరిగి లేపబడే రోజు వరకూ నాకు గడువు ఇవ్వు" అని ఇబ్లీసు అడిగాడు.

قَالَ اَنْظِرْنِيْۤ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُوْنَ ⑭

15 "నీకు గడువు ఇవ్వబడింది"[13] అని అల్లాహ్ చెప్పాడు.

قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِيْنَ ⑮

16 "నీవు నన్ను భ్రష్టుణ్ణి చేసిన కారణంగా[14] నేను వీళ్ళ కోసం (అంటే మానవుల కోసం) నీ రుజుమార్గంలో (మాటువేసి) కూర్చుంటాను.

قَالَ فَبِمَاۤ اَغْوَيْتَنِيْ لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيْمَ ⑯

17 ఆపైన "ముందు నుంచీ, వెనుక నుంచీ, కుడి వైపునుంచీ, ఎడమ వైపు నుంచీ[15] వాళ్ళపై దాడి చేస్తాను. వారిలో

ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِّنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ

అగ్నిజ్వాలతో సృజించబడ్డాడు. ఆదం (అలైహిస్సలాం) మట్టితో సృజించబడ్డారు" (సహీహ్ ముస్లిం : కితాబుజ్జుహ్ద్).

11. అరబీలో **'మిన్హా'** (ఇక్కడి నుంచి) అని ఉంది. దీనిని చాలామంది ఖుర్ఆన్ వ్యాఖ్యాతలు 'స్వర్గం' అన్న భావంలో తీసుకున్నారు. మరికొంతమంది 'అత్యున్నత లోకంలో వాడికి గల స్థానం' అన్న అర్థం తీసుకున్నారు. మన ఉర్దూ అనువాదకులు ఈ రెండో అర్థం ప్రకారమే 'ఆస్మాన్' (ఆకాశం) అని అనువాదం చేశారు.

12. దైవాదేశాల ముందు వినమ్రతను వ్యక్తం చేసే బదులు తలబిరుసుతనం ప్రదర్శించేవాడు గౌరవమర్యాదలకు కాదు, పరాభవానికి అర్హుడౌతాడు.

13. అల్లాహ్ ఇబ్లీసు అభ్యర్థనను మన్నిస్తూ వాడికి గడువును, అవకాశాన్ని ఇచ్చాడు. ఈ అవకాశం కూడా దైవప్రణాళికననుసరించే ఇవ్వబడింది. అందలి ఔచిత్యాన్ని దేవుడే బాగా ఎరుగు. తన దాసులుగా రాణించేవారెవరో, షైతాన్ దాసులుగా మారిపోయే వారెవరో పరీక్షించటం కూడా ఈ 'ప్రణాళిక'లో ఓ ముఖ్యాంశం కావచ్చు.

14. 'నన్ను భ్రష్టుణ్ణి చేశావు' అని ఇబ్లీసు ఏకంగా దైవాన్నే తప్పుపట్టడం విచిత్రంగా అనిపించవచ్చు. నిజానికి ఇది దైవప్రణాళికలో భాగం అన్న సంగతి మరువరాదు.

شَمَآئِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَٰكِرِينَ ﴿١٧﴾

చాలామందిని నీవు కృతజ్ఞులుగా పొందవు"[16] అని ఇబ్లీసు సవాలు చేశాడు.

قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ
جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

18 అప్పుడు అల్లాహ్, "తుచ్ఛుడవై, ధూర్తుడవై ఇక్కడినుంచి వెళ్ళిపో. వారిలో ఎవరు నీ మాట వింటారో మీ అందరి తోనూ నరకాన్ని నింపుతాను" అన్నాడు.

وَيَٰٓـَٔادَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّٰلِمِينَ ﴿١٩﴾

19 "ఓ ఆదమ్! నువ్వూ, నీ భార్య – ఇద్దరూ స్వర్గంలో ఉండండి. మరి మీరు కోరిన చోటునుంచి (మీకు నచ్చిన దాన్ని తీసుకుని) తినండి. కాని ఈ వృక్షం వద్దకు మాత్రం పోకండి.[17] పోయారా, మీరిద్దరూ దుర్మార్గుల్లో చేరిపోతారు" (అని మేము చెప్పాము).

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَٰنُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُۥرِيَ عَنْهُمَا مِن

20 తరువాత షైతాను, పరస్పరం వారిరువురికి కనబడకుండా ఉన్న వారి మర్మస్థానాలను వారి ముందు బహిర్గతం[18] చేసే

'ఒకవేళ దేవుడు తలచుకుని ఉంటే మేము షిర్క్ చేసే వాళ్ళం కాము' అని ముష్రిక్కులు అనటం కూడా ఇటువంటిదే.

15. అంటే మంచీ – చెడుల మార్గాల్లో తిష్ఠవేస్తాను. మంచి వైపుకుపోయే వారిని అడ్డుకుంటాను. చెడు వైపుకు వెళ్ళే వారిని ప్రోత్సహిస్తాను. వారు పాల్పడే చెడు వారి కంటికి ఎంతో అందంగా, ఆకర్షణీయంగా కనిపించేలా చేస్తాను.

16. **'షాకిరీన్'** (కృతజ్ఞులు) అనే పదానికి మరో అనువాదం **'మువహ్హిదీన్'** (ఏక దైవోపాసకులు) అని కూడా చేయబడింది. అంటే నీ దాసులలో చాలా మందిని బహుదైవారాధకులుగా మార్చేస్తాను అన్నది షైతాను అభిమతం. అన్నట్టే వాడు తన పనిని చేసుకుపోతున్నాడు. ఆ విషయాన్నే ఖుర్ఆన్ ఈ విధంగా పేర్కొంది : "షైతాను తన అనుమానాన్ని నిజం చేసి చూపించాడు. విశ్వాసులలో ఒక వర్గం తప్ప అందరూ అతన్ని అనుసరించసాగారు" (సబా–20). అందుకే నిరంతరం షైతాన్ కీడు నుంచి శరణువేడుతూ ఉండమని, వాడి పన్నాగాల పట్ల అప్రమత్తంగా ఉండమని ఖుర్ఆన్ హదీసులు మనకు గట్టిగా తాకీదు చేస్తున్నాయి.

17. ఆ వృక్షాన్ని వదలిపెట్టి స్వర్గంలో మీకు ఇష్టమైన దానిని, మీకు కావలసినంతగా

سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهٰىكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ
اِلَّآ اَنْ تَكُوْنَا مَلَكَيْنِ اَوْ تَكُوْنَا مِنَ الْخٰلِدِيْنَ ﴿٢٠﴾

ఉద్దేశంతో వారిద్దరి ఆంతర్యాలలో దుష్ప్రే రణను రేకెత్తించాడు.[19] "మీరు దైవదూతలై పోతారేమో, ఎల్లకాలం సజీవులుగా ఉండేవారిలో కలిసిపోతారేమోనని మీ ప్రభువు మీ ఇద్దరినీ ఈ వృక్షం వద్దకు పోకుండా వారించాడు సుమా!" అని షైతాను వారితో అన్నాడు.

وَقَاسَمَهُمَآ اِنِّيْ لَكُمَا لَمِنَ النّٰصِحِيْنَ ﴿٢١﴾

21 "నేను మీ శ్రేయోభిలాషిని"[20] అని వారిద్దరి ముందు ఒట్టేసి మరీ చెప్పాడు.

తీసుకుని తినండి. ఒక్కగానొక్క వృక్షాన్ని నిషేధించటంలోని దేవుని ఉద్దేశం - ఆయన మనిషిని పరీక్షించదలిచాడు.

18. ఆదం - హవ్వాలపై ఉన్న స్వర్గ ఆచ్ఛాదనను తొలగించి వారిద్దరినీ తలవంచుకునేలా చేయాలన్నది అసలు షైతాను ఎత్తుగడ. స్వర్గంలో వారిద్దరికీ ఆచ్ఛాదనగా ఇవ్వబడిన దానిని తొలగించటంలో షైతాన్ కృతకృత్యుడయ్యాడు. మూలంలో 'సౌఆత్' అనే పదం ఉపయోగించబడింది. దీని ఏకవచనం 'సౌఅతన్'; అంటే మర్మావయ వాలన్నమాట. అసలు ఇది 'సూవున్' అన్న ధాతువు నుంచి ఏర్పడింది. 'సూవున్' అంటే తప్పు, బాధ అని అర్థం. మర్మావయవాలను బహిరంగపరచటాన్ని తప్పుగా భావిస్తారు కనుక వాటిని 'సౌఆత్' అని పిలుస్తారు.

19. 'వస్వసతున్' అనే పదానికి మెల్లిగా వచ్చే శబ్దం, మనసులో జనించే మాట అనే అర్థాలు వస్తాయి. ఆంతర్యంలో షైతాను నూరిపోసే చెడు భావాలను, దుష్ట ఆలోచనలను 'వస్వస'గా వ్యవహరిస్తారు.

20. మొదట్లో ఆదం - హవ్వాలకు స్వర్గంలో సకల సౌఖ్యాలూ వొసగబడ్డాయి. వారిద్దరూ హాయిగా, ఆనందంగా ఉండేవారు. అయితే ఈ స్వర్గ సుఖాలు శాశ్వితం కావనీ, మీరిద్దరూ ఎల్లకాలం స్వర్గంలో ఉండటం అల్లాహ్‌కు ఇష్టం లేదనీ, అందుకే 'ఆ చెట్టు'ను సమీపించరాదన్న ఆంక్షను విధించాడని చెప్పాడు. "ఆ చెట్టు ఫలాన్ని గనక తింటే మనిషి దైవదూత అయిపోతాడు. ఇక అతనికి మరణం అనేదే రాదు. నేను మీ మంచిని కాంక్షించేవాణ్ణి గనక ఈ సంగతి చెబుతున్నాను. లేకపోతే నాకెందుకు ఈ గొడవ" అంటూ షైతాన్ తన మాయమాటలతో వారిద్దరినీ బోల్తా కొట్టించాడు. కల్లాకపటం కానివారు ఆదం - హవ్వాలు. సాధారణంగా ఇలాంటి నిష్కల్మష మనస్కులు మోసగాళ్ళ మాయోపాయాలకు బలైపోతుంటారు.

22 ఆ విధంగా వాడు వారిద్దరినీ మోసపుచ్చి క్రిందికి[21] తీసుకువచ్చాడు. వారిద్దరూ ఆ వృక్షం రుచి చూడగానే ఇద్దరి మర్మస్థానాలూ ఒండొకరి ముందు బహిర్గతం అయిపోయాయి. అప్పుడు వారిరువురూ స్వర్గంలోని ఆకులను తమపై కప్పుకోసాగారు.[22] వారి ప్రభువు వారిని పిలిచి "మీరుభయులూ ఆ చెట్టు వద్దకు పోరాదని నేను మిమ్మల్ని వారించలేదా? షైతాను మీ బద్ధ విరోధి అని నేను మీకు ముందే చెప్పలేదా?"[23] అన్నాడు.

فَدَلّٰىهُمَا بِغُرُوْرٍ ۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا
يَخْصِفٰنِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَّرَقِ الْجَنَّةِ ۖ وَنَادٰىهُمَا رَبُّهُمَآ اَلَمْ اَنْهَكُمَا
عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَّكُمَآ اِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٢٢﴾

23 వారిద్దరూ, "మా ప్రభూ! మేము మా స్వయానికి ఎంతో అన్యాయం చేసుకు న్నాము. ఇప్పుడు నీవు గనక మాకు క్షమాభిక్ష పెట్టి, మాపై దయదలచకపోతే

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا ۫ وَاِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُوْنَنَّ مِنَ
الْخٰسِرِيْنَ ﴿٢٣﴾

21. అసలు మూలంలో **'దల్లా'** అనే మాట వచ్చింది. దీని మూలపదం 'తద్‌లియహ్'. ఏదైనా వస్తువును పై నుంచి క్రిందికి వదలటాన్ని 'తద్‌లియహ్' లేక 'ఇద్‌లా' అంటారు. షైతాన్ ఈ ఆది దంపతులను వారున్న ఉన్నత స్థానం నుంచి అధోగతి వైపుకు పురికొల్పి 'నిషిద్ధవృక్షాన్ని' రుచిచూసే దాకా దిగజార్చాడని ఇక్కడ భావం.

22. ఆదం మరియు హవ్వాలు తెలియక చేసిన తప్పుకు ప్రతిఫలం ఇది. దాని మూలంగా వారి మర్మస్థానాలు బహిర్గతం అయ్యాయి. వారిద్దరూ సిగ్గుతో కుంచించుకుపోతూ స్వర్గంలోని ఆకులను ఆ 'స్థానాలపై' గబగబా అతికించుకోసాగారు. ఈ నేపథ్యంలో వహబ్ బిన్ ముంబ ఇలా అంటున్నారు : "అంతకు మునుపు వారికి అల్లాహ్ తరఫున జ్యోతిర్మయమైన దుస్తులు ప్రదానం చేయబడ్డాయి. వాటికంటూ ఓ ప్రత్యేక రూపు లేకపోయినప్పటికీ అవి వారి మర్మస్థానాలకు ఆచ్ఛాదనగా ఉండేవి" (ఇబ్నె కసీర్).

23. అంటే – మీకు నేను ముందుగానే జాగరూక పరచినప్పటికీ మీరు షైతాన్ వలలో పడిపోయారే! అన్నది దీని భావం. దీన్నిబట్టి విదితమయ్యేదేమంటే షైతాన్ వేసే ఎత్తుగడలు, రచించే వ్యూహాలు మహా సుందరంగా, మనోహరంగా ఉంటాయి. వాడి ఎత్తులకు గమ్మత్తుగా చిత్తవకుండా ఉండాలంటే నిరంతరం అప్రమత్తంగా ఉండాలి. నిరంతరం ఆ శాపగ్రస్తుని కీడునుంచి దేవుని శరణువేడుకుంటూ ఉండాలి.

నిశ్చయంగా మేము నష్టపోతాము”[24] అని వేడుకున్నారు.

24 “దిగిపోండి. మీరు ఒండొకరికి విరోధులు. భూమిలో మీకు నివాస స్థానం ఉంటుంది. ఒక నిర్ణీత కాలం వరకూ మీరు అక్కడే లబ్ది పొందవలసి ఉంటుంది” అని సెలవిచ్చాడు.

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

25 “మీరు అక్కడే బ్రతకాలి. అక్కడే చావాలి. మరి అక్కడి నుంచే మీరు వెలికి తీయబడతారు” అని కూడా అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు.

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

26 ఓ ఆదం సంతతి వారలారా! మేము మీ కోసం దుస్తుల్ని దించాము. అవి మీ మర్మస్థానాలను కప్పి ఉంచటమేగాకుండా, మీ శరీరానికి శోభాయమానంగా కూడా

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا

24. క్షమాపణకై వేడుకోవటానికి హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం) అల్లాహ్ వద్ద నేర్చుకున్న వచనాలివే. అల్ బఖరా సూరాలోని 37వ ఆయతులో ఇది వివరంగా వచ్చింది. మనిషికీ – షైతానుకు మధ్య ఉన్న ప్రధాన వ్యత్యాసం ఇదే. షైతాన్ దైవాజ్ఞను ధిక్కరించటమేగాక, తన చేష్టను సమర్థించుకునే ప్రయత్నం చేశాడు. దానికోసం తర్కంలోకి వెళ్ళాడు. ఊహాగానాలు చేశాడు. తత్కారణంగా దైవ సన్నిధిలో ఛీత్కారానికి గురయ్యాడు. కాని హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం)నే చూడండి – ఆయన తన తప్పుపై సిగ్గుతో కుమిలిపోయారు. దైవసన్నిధిలో పశ్చాత్తాపం చెందారు. క్షమాభిక్ష పెట్టమని అర్థించారు. అప్పుడు దేవుడు ఆయన్ని క్షంతవ్యుడుగా ఖరారు చేశాడు. ఈవిధంగా రెండు మార్గాలు స్పష్టంగా ముందుకు వచ్చాయి. ఒకటి: షైతాను మార్గం. రెండవది : సజ్జనుల మార్గం. తప్పుచేసింది గాక దానిపై పాతుకుపోవటం, లేనిపోని ఆధారాలు, నిదర్శనాలు చూపి అది ఒప్పని సమర్థించుకోజూడటం షైతాను మార్గం. మానవ దౌర్బల్యం వల్ల తప్పు జరిగినప్పుడు సిగ్గుతో కుంచించుకుపోవటం, దైవసన్నిధి లోకి వచ్చి అణకువతో పశ్చాత్తాపపడటం, క్షమాపణ కోసం దీనాతిదీనంగా వేడుకోవటం సజ్జనుల మార్గం– ఇదే రుజుమార్గం. దేవుడు మనకు కూడా ఇటువంటి సద్బుద్ధి నొసగుగాక!

وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٢٦﴾

ఉంటాయి.[25] అయితే భయభక్తులతో కూడుకున్న దుస్తులు[26] ఇంతకన్నా మంచివి.[27] ఇవి వీళ్లు జ్ఞాపకముంచు కునేందుకుగాను అల్లాహ్ (చేసిన) సూచనలలోనివి.

يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطٰنُ كَمَآ اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَا ۗ اِنَّهٗ يَرٰىكُمْ هُوَ وَقَبِيْلُهٗ مِنْ

27 ఓ ఆదం సంతతి వారలారా! షైతాను మీ తల్లిదండ్రులను స్వర్గం నుంచి బయటికి తీయించి, వారి మర్మస్థానాలు వారికి కనిపించేలా చేయటానికి వారి

25. దుస్తులు రెండు విధాలుగా మనిషికి ఉపయోగపడతాయి. ఒకటి : అవి అతని మర్మస్థానాలను కప్పుతాయి. రెండు : అతని ఒంటికి అలంకారంగా ఉంటాయి. అతన్ని నాగరికత గల మనిషిగా నలుగురిలో నిలబెడతాయి. ఈ రెండు ఉద్దేశాలు నెరవేరడానికి గాను దేవుడు వస్త్రాలను సమకూర్చాడు. అంటే వస్త్రాల తయారీకి కావలసిన పత్తి పంటను, కలపను భూమండలంపై ఉత్పత్తి చేశాడు. 'సౌఆత్' అంటే శరీరంలో కప్పి ఉంచవలసిన అవయవాలు ; రీషా అంటే అందం, అలంకరణ నిమిత్తం ధరించేదుస్తులు.

26. **'భయభక్తులు గల దుస్తులు'** అంటే ఏమిటీ? ప్రపంచంలో అల్లాహ్‌కు భయపడుతూ జీవితం గడిపినవారు ప్రళయదినాన ధరించే దుస్తులని కొందరు అభిప్రాయపడగా, ఇది నిజానికి విశ్వాసం (ఈమాన్) అని మరికొందరు భావించారు. సదాచరణ మరియు దైవభీతి అని ఇంకొందరు వ్యాఖ్యానించారు. మొత్తమ్మీద అంతరార్థం ఒక్కటే – దుస్తులు మనిషిలో గర్వాన్ని, అహంకారాన్ని సృజించేవిగా కాకుండా దేవునిపట్ల భీతినీ, అణకువను పెంపొందించేవిగా, సదాచరణల వైపుకు పురికొల్పేవిగా ఉండాలి.

27. సభ్యతా సంస్కారాలను ప్రతిబింబింపజేసే మంచిదుస్తులు, అందమైన దుస్తులు తొడగటంలో తప్పులేదు గాని ఆడంబరాలు, అట్టహాసాలకన్నా నిరాడంబరత వాంఛనీయం అంటుంది ఇస్లాం. మనిషి ధరించిన దుస్తుల ద్వారా అతనిలో మానవీయత, వినయ వినమ్రతలు, దైవం పట్ల భయభక్తులు వ్యక్తం కావాలి. అంతేగాక కొత్తబట్టలు తొడిగినప్పుడల్లా క్రింది దుఆ కూడా చేయాలి : "అల్‌హమ్దు లిల్లాహిల్లజీ కసానీ మా ఉవారీ బిహి ఔరతీ వ అతజమ్మలు బిహి ఫీహయాతీ" (తిర్మిజీ – అబ్వాబుద్దావాత్, ఇబ్నె మాజ: కితాబుల్లిబాస్). (నా శరీరాన్ని కప్పుకోవటానికి, జీవితంలో అలంకరణను ఆస్వాదించటానికి అనువైన దుస్తుల్ని నాకు ప్రసాదించిన అల్లాహ్‌కు కృతజ్ఞతలు). మహాప్రవక్త (సఅసం) కొత్తబట్టలు తొడగినప్పుడల్లా ఈ దుఆ చేసేవారు.

حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيٰطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

దుస్తుల్ని ఎలా తొలగింపజేశాడో అలాగే వాడు మిమ్మల్ని కూడా చెరపకూడదు సుమా! వాడూ, వాడి సైన్యం, మీరు వారిని చూడలేని చోటునుంచి మిమ్మల్ని చూస్తున్నారు.[28] మేము అవిశ్వాసులకు షైతానులను స్నేహితులుగా చేశాము.[29]

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا ۗ قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ ۖ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

28 వారు సిగ్గుమాలిన పని చేసినప్పుడల్లా "మేము మా తాత ముత్తాతలను కూడా ఇలా చేస్తుండగా చూశాము. అల్లాహ్ కూడా మాకు ఇలాగే చేయమని ఆజ్ఞాపించాడు" అని చెబుతారు. "సిగ్గుమాలిన పనులు చెయ్యమని అల్లాహ్ ఎన్నటికీ ఆజ్ఞాపించడు. మీకు ఏ విషయాలైతే తెలియవో అల్లాహ్‌కు అటువంటి వాటిని ఆపాదిస్తారేమిటీ?"[30] అని (ఓ ప్రవక్తా!) వారిని అడుగు.

28. విశ్వాసులకు ఇది హెచ్చరిక! మీలోని అజాగ్రత్తను, సోమరితనాన్ని పసిగట్టి షైతాను మరియు అతని అనుచరులు మిమ్మల్ని భ్రష్టుపట్టించే దుస్థితి రాకూడదు సుమా! మీ మాతాపితలను కూడా వాడు పెడత్రోవ పట్టించి, స్వర్గం నుంచి బయటికి తీయటంలో, దిగంబరుల్ని చేయటంలో సఫలీకృతుడయ్యాడు. అదీగాక వారు కంటికి కనిపించకుండా మీమీద దాడిచేస్తారు. కనుక మీరు మరింత అప్రమత్తంగా ఉండాలి. వాళ్ల కీడు నుంచి దేవుని రక్షణను కోరుకుంటూ ఉండాలి.

29. అవిశ్వాసులు, ఆత్మవంచన చేసుకునే వారు మాత్రమే షైతాను గాలానికి తేలిగ్గా తగులుతారు. అయితే విశ్వసించిన వారిపై కూడా వాడు వల విసురుతూనే ఉంటాడు. ఏదీ సాధ్యం కాకపోతే వారిని 'ప్రదర్శనాబుద్ధి'కి లోనుచేసి, వారి సత్కర్మలను వృథా చేయజూస్తాడు.

30. ఇస్లాంకు పూర్వం ముష్రిక్కులు బట్టలు విడిచేసి – నగ్నంగా – కాబా గృహప్రదక్షిణ చేసేవారు. పైపెచ్చు వారు తమ ఈ చేష్టను సమర్థించుకోవటానికి – "మా తల్లికడుపులో నుంచి జన్మించినప్పుడు మేము ఏ స్థితిలో ఉన్నామో ఆ స్థితిలోనే ప్రదక్షిణ చేస్తున్నామ"ని సగర్వంగా చెప్పుకునేవారు. అంతేకాదు, నిస్సిగ్గుగా ఇలా చెప్పేవారు: "మేము దుస్తులు ధరించి ఉన్నప్పుడు దేవుని అవిధేయతకు ఒడిగట్టే వాళ్ళము. కాబట్టి ఈ

29 (ఓ ప్రవక్తా!) ఈ విధంగా చెప్పు : నా ప్రభువు న్యాయం[31] గురించి ఆదేశించాడు. సజ్దా చేసే ప్రతిసారీ మీ దిశ సరిగ్గా[32] ఉండేటట్లు చూసుకోమని, ధర్మాన్ని (ఇబాదత్‌ను) కేవలం అల్లాహ్ కొరకే ప్రత్యేకించుకుని ఆయన్ని వేడుకోమని ఆయన ఆజ్ఞాపించాడు. మొదటిసారి అల్లాహ్ మిమ్మల్ని ఎలా పుట్టించాడో మలిసారి కూడా మీరు అలాగే పుట్టించబడతారు.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ ۖ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

దుస్తులతో కాబా గృహప్రదక్షిణ చేయటం భావ్యం కాదు.” అందుకే వాళ్లు దుస్తుల్ని తీసేసి నగ్నంగా తిరిగేవారు. వారి స్త్రీలు కూడా దాదాపు నగ్నంగా ప్రదక్షిణ చేసేవారు. తమ మర్మాంగం దగ్గర కాస్తంత గోచిగుడ్డ తగిలించుకునేవారు. ఒక్కోసారి తోలు ముక్కను చుట్టుకునేవారు. తాము ఒడిగడుతున్న ఈ లజ్జావిహీనమైన చేష్టకోసం వారు రెండు సాకులు చెప్పేవారు. ఒకటి – మా తాత ముత్తాతలు కూడా ఇలా చేస్తుండగా మేము చూసి ఉన్నాము. రెండు: ఈ విధంగా చేయమని అల్లాహ్ స్వయంగా మమ్మల్ని ఆదేశించాడు. అల్లాహ్ దీనిని ఖండిస్తూ, ఇలాంటి సిగ్గుమాలిన పోకడల్ని అవలంబించమని దేవుడెలా ఆజ్ఞాపిస్తాడు? అని ప్రశ్నించాడు. అంటే మీరు స్వయంగా దుష్టపోకడకు పాల్పడి, దానిని దైవానికి అంటగడుతున్నారు. తాతముత్తాతలు, గురుజనులు చెప్పిందే వేదమని భావించేవారికి, గుడ్డిగా వ్యక్తిపూజ చేసేవారికి ఈ ఆయతు హెచ్చరిక కావాలి! ఎందుకంటే ‘సత్యం’ గురించి వారికి నొక్కి చెప్పినప్పుడల్లా వారు దాన్ని తృణీకరించటమేగాకుండా తమ పూర్వీకులు తమకెప్పుడూ అలా చెప్పలేదనీ, తమ ఇమాములు, పీరు సాహెబ్‌లు చెప్పిన విధానమే తమకు అనుసరణీయమని సమాధానమిస్తారు. ఈ తృణీకరణ గుణమే యూదుల్ని యూదత్వంపై, క్రైస్తవుల్ని క్రైస్తవ విధానంపై, బిద్అతీలను బిద్అత్‌పై అతుక్కుపోయేలా చేసింది.

31. ఇక్కడ ‘న్యాయం’ అంటే భావం కొందరు వ్యాఖ్యాతల దృష్టిలో ‘లా ఇలాహ ఇల్లల్లాహ్.’ అంటే తౌహీద్.

32. ఈ ఆయతుపై వ్యాఖ్యానిస్తూ ఇమామ్ షౌకానీ ఇలా అన్నారు : “మీరు నమాజు చేస్తున్నప్పుడు మీ ముఖాలు కాబా దిశలో ఉండేట్టు సరిచూసుకోండి. మీరు ఏ మస్జిదులో నిలబడినా ఈ విషయాన్ని మాత్రం విస్మరించకూడదు.” ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ ఉద్దేశం మరోవిధంగా ఉంది. ఆయన ఇక్కడ, దిశను సవ్యంగా ఉంచుకోవటం

فَرِيقًا هَدٰى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلٰلَةُ ۗ إِنَّهُمُ
اتَّخَذُوا الشَّيٰطِينَ أَوْلِيَآءَ مِن دُونِ اللّٰهِ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

30 అల్లాహ్ ఒక వర్గానికి సన్మార్గం చూపించాడు. మరో వర్గంపై అపమార్గం రూఢీ అయింది. వారు అల్లాహ్‌ను వదలి షైతానులను తమ స్నేహితులుగా చేసు కున్నారు. పైపెచ్చు – తాము సన్మార్గాన ఉన్నామని వారు అనుకుంటున్నారు.

يٰبَنِىٓ ءَادَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا
تُسْرِفُوٓا ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

31 ఓ ఆదం సంతతి వారలారా! మీరు మస్జిదుకు హాజరైన ప్రతిసారీ వస్త్రాలం కరణ పట్ల[33] శ్రద్ధ వహించండి. తినండి, త్రాగండి. కాని మితిమీరకండి. మితిమీరి పోయే వారిని ఆయన (అల్లాహ్) ఇష్టపడడు.[34]

అంటే నిలకడ అనీ, అదీ దైవప్రవక్తను అనుసరించటంలో నిలకడతనమని అభిప్రాయ పడ్డారు. ఆ తర్వాతి వాక్యంలో వచ్చిన 'ధర్మాన్ని అల్లాహ్ కొరకే ప్రత్యేకించుకొని' అన్న మాటకు భావం, అల్లాహ్ కోసం చిత్తశుద్ధితో పనిచేయటమని చెబుతూ, మనిషి చేసే ఏ ఆచరణ అయినా దైవసన్నిధిలో స్వీకృతిని పొందాలంటే ఒకటి : అది షరీఅత్‌కు అనుగుణంగా ఉండాలనీ, రెండు : ఆ పని కేవలం అల్లాహ్ ప్రసన్నత కోసమే చేసి ఉండాలని నొక్కి వక్కాణించారు. పై ఆయతులో ఈ రెండు విషయాల గురించి తాకీదు చేయబడిందని చెప్పారు.

33. అరబీ మూలంలో **'జీనత్'** అని అనబడింది. ఇక్కడ జీనత్ అంటే వస్త్రధారణ అని భావం. ఆనాడు ముష్రిక్కులు బట్టలు విడిచి నగ్నంగా కాబా గృహప్రదక్షిణ చేస్తుండటం వల్ల ఈ ఆయతు అవతరించింది. బట్టలు తొడుక్కుని, సంస్కారవంతుల్లా దైవారాధన చేయాలని, తవాఫ్ చేయాలని వారికి తాకీదు చేయటం జరిగింది.

34. ఆయతులో **'ఇస్రాఫ్'** అన్న పదం వాడబడింది. ఇస్రాఫ్ అంటే మితిమీరటం అని అర్థం. ఏ విషయంలోనూ, ఆఖరికి అన్నపానీయాల విషయంలో సయితం 'అతి' మంచిదికాదు. ఒక హదీసులో మహనీయ ముహమ్మదు (స) వారు ఇలా ఉపదేశించారు: "మీకిష్టమైనది తినండి. మీకు నచ్చిన వాటిని తొడగండి. కాని రెండు విషయాలకు మాత్రం దూరంగా ఉండండి. అవేమంటే : 1. అతి 2. గర్వం" (సహీహ్ బుఖారీ : కితాబుల్లిబాస్.....). "తినండి, త్రాగండి, కాని మితిమీరకండి" అన్న ఒక చిన్న వాక్యంలో అల్లాహ్ యావత్తు వైద్యశాస్త్రాన్ని ఇమిడ్చి ఉంచాడని కొంతమంది సలఫ్‌లు అభిప్రాయపడ్డారు (ఇబ్నె కసీర్).

32 (ఓ ప్రవక్తా!) వారిని అడుగు : “అల్లాహ్ తన దాసుల కొరకు సృజించిన అలంకార వస్తువులను, పరిశుద్ధమైన ఆహారవస్తువులను నిషేధించినదెవరు?” ప్రళయదినాన విశ్వసించిన వారికై ప్రత్యేకించబడిన ఈ వస్తువులన్నీ ఇహలోక జీవితంలో కూడా విశ్వాసుల కోసం ఉన్నాయి[35] అని (ఓ ప్రవక్తా!) వాళ్ళకు చెప్పు. ఈ విధంగా మేము జ్ఞానసంపన్నుల కోసం మా ఆయతు లన్నింటినీ విపులీకరిస్తూ ఉంటాము.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِيْنَةَ اللّٰهِ الَّتِيْٓ اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبٰتِ مِنَ الرِّزْقِ ۭ قُلْ هِيَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَّوْمَ الْقِيٰمَةِ ۭ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝ ٣٢

‘జీనత్’ అంటే భావం అలంకరణ నిమిత్తం బట్టలు తొడుక్కోవటమని మరికొంతమంది తలపోస్తున్నారు. ఈ ఆయతును ఆధారంగా చేసుకొని నమాజు సమయంలో మర్మావయవాలను (నాభి నుంచి మోకాళ్ళ వరకు) తప్పనిసరిగా కప్పి ఉంచాలన్న విషయాన్ని కూడా నిరూపించటం జరిగింది. పైగా హదీసుల్లోనయితే మనిషి ఒంటరిగా ఉన్నాసరే నాభి నుంచి మోకాళ్ల వరకు కప్పి ఉంచటం ఎట్టి పరిస్థితిలోనయినా అత్యవసరమని చెప్పబడింది (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్). జుమా నమాజు సందర్భంగానూ, పండుగ సందర్భాలలోనూ సుగంధ ద్రవ్యాలను పూసుకోవటం అభిలషణీయం. ఇది కూడా అలంకరణ (జీనత్) లో అంతర్భాగమే (ఇబ్నె కసీర్).

35. కాబా గృహ ప్రదక్షిణ సమయంలో వస్త్రధారణను ముష్రిక్కులు ఇష్టపడనట్లే, మరికొన్ని వస్తువులను కూడా వారు తమకోసం నిషేధించుకున్నారు. అదేమంటే, దైవసామీప్యం పొందడం కోసం తాము అలా చేస్తున్నామని వారు చెప్పేవారు (నేటి మన సూఫీలు కూడా కొందరు ఇలాగే చేస్తుంటారు.) ఎన్నో ధర్మసమ్మతమైన జంతువులను వారు తమ దేవీదేవతల పేరు మీద వదలి వాటి మాంసం తినటాన్ని నిషేధించుకున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో అల్లాహ్ ఏమని సెలవిచ్చాడంటే, ప్రజల శోభకోసం మేము ప్రసాదించిన సామగ్రిని, పరిశుద్ధ ఆహారపదార్థాలను నిషేధించడానికి వాళ్ళెవరు? వాళ్లు కొన్ని వస్తువులను తమంతట తాముగా నిషేధించుకున్నంత మాత్రాన అవి హరామ్ అయిపోవు. ఈ పరిశుద్ధమైన, పవిత్రమైన వస్తువుల్ని వాస్తవానికి అల్లాహ్ విశ్వాసుల కోసమే సృష్టించాడు. కాకపోతే అవిశ్వాసులు, దేవుని అవిధేయులు కూడా వాటిద్వారా లబ్ధిపొందుతారు. ఒకవిధంగా చెప్పాలంటే ప్రాపంచిక వస్తువులను, ఇక్కడి సుఖ సౌఖ్యాలను జుర్రుకోవటంలో వారు ముస్లింలకన్నా ఎంతో ముందంజలో ఉంటారు. అయితే ఈ ‘బులపాటం’ క్షణికమైనది, తాత్కాలికమైనది. దేవుని

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ
وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا
وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

33 "నా ప్రభువు నిషేధించినవి ఇవి మాత్రమే : బాహాటంగానూ,[36] గోప్యంగానూ చేసే సిగ్గుమాలిన పనులు, పాపంతో కూడుకున్న ప్రతి విషయమూ, అన్యాయంగా ఒకరిమీద దుర్మార్గానికి ఒడిగట్టటం,[37] అల్లాహ్ ఏ ప్రమాణమూ అవతరింప జేయకపోయినప్పటికీ మీరు అల్లాహ్‌కు భాగస్వామ్యం కల్పించటం, (నిజంగా అల్లాహ్ అన్నాడని) మీకు తెలియని విషయాన్ని మీరు అల్లాహ్ పేరుతో చెప్పటం (వీటిని అల్లాహ్ నిషేధించాడు)" అని ఓ ప్రవక్తా! వారికి చెప్పు.

ప్రణాళికననుసరించి ఇలా జరుగుతోంది. కాని ప్రళయదినాన ఈ వరాలన్నీ విశ్వాసులకే ప్రత్యేకించబడతాయి. అవిశ్వాసుల కొరకు స్వర్గం నిషేధించబడినట్లే అన్నపానీయాలు కూడా వారికి నిషిద్ధం అయిపోతాయి.

36. బహిరంగమైన నీతిమాలిన పనులంటే పబ్లిగ్గా వేశ్యల వద్దకు పోవటం అనీ, గోప్యమైన నీతిమాలిన పనులంటే 'ప్రియురాలి'తో చాటుమాటు సరసాలు జరపటమనీ కొందరు వ్యాఖ్యానించారు. మరికొంతమంది విద్వాంసుల దృష్టిలో బాహాటమైన నీతిమాలిన పనంటే భావం మహ్రమ్ గావించబడిన (నిషేధించబడిన) స్త్రీ పురుషులను వివాహమాడటం. మొత్తమ్మీద మనిషిని నైతికంగా దిగజార్చి, సామాజికంగా, ఆధ్యాత్మికంగా దివాలాతీయించే పనులన్నీ నీతిబాహ్యమైన పనుల జాబితాలోకే వస్తాయి. ఉదాహరణకు : సినీమాలు, అశ్లీల సాహిత్యం, నగ్న అర్ధనగన పోస్టర్లు, నీతిబాహ్యతను పెంచిపోషించే సభలు, సమ్మేళనాలు, విశృంఖలత్వం, అడ్డూ అదుపూలేని రీతిలో స్త్రీ పురుషుల కలయిక, వివాహాది శుభకార్యాల సందర్భంగా జరిగే అపసవ్యమైన పోకడలు, అవధులు మీరిన ఆనంద ప్రలాపనలు – ఇవన్నీ బాహాటమైన నీతిబాహ్య విషయాలు గానే భావించబడతాయి. అల్లాహ్ మనల్ని వాటి నుంచి రక్షించుగాక!

37. దేవుని పట్ల అవిధేయతకు పాల్పడటాన్నే పాపం అంటారు. "నీ మనసును తొలిచే ప్రతివిషయమూ, ఇతరులకు తెలియటాన్ని నీవు సహించలేని ప్రతి విషయమూ పాపమే" అని మహాప్రవక్త (స) ప్రవచించారు (ముస్లిం – కితాబుల్ బిర్ర్). మరికొంతమంది దృష్టిలో మనిషి స్వయానికి పరిమితం అయి ఉన్నంతవరకూ అది

34 ప్రతి సమాజానికీ ఒక గడువు[38] నిర్ధారించబడి ఉంది. వారి నిర్ణీత సమయం వచ్చేసినప్పుడు ఒక్క క్షణం కూడా వారు వెనకా ముందూ కాలేరు.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝٣٤

35 ఓ ఆదం సంతతివారలారా! ఒకవేళ మీలో నుంచే (నియుక్తులైన) ప్రవక్తలు మీవద్దకు వచ్చి, నా ఆదేశాలను వారు మీకు వినిపించినపుడు భయభక్తుల (తఖ్వా) వైఖరిని అవలంబించి, తమ్మెతాము సరిదిద్దుకున్న వారికి భయం గానీ, దుఃఖంగానీ ఉండదు.[39]

يَٰبَنِيٓ ءَادَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِي فَمَنِ ٱتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝٣٥

36 మరెవరయితే మా ఆదేశాలను అసత్యాలని ధిక్కరించి, వాటిపట్ల దురహంకారాన్ని ప్రదర్శిస్తారో వారు నరక వాసులవుతారు. అందులో వారు ఎల్లకాలం పడి ఉంటారు.[40]

وَٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسْتَكْبَرُوا۟ عَنْهَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ۝٣٦

పాపమనబడుతుంది. కాని దాని కీడు ఇతరులకు కూడా కలిగితే అది దుర్మార్గంగా పరిగణించబడుతుంది. అన్యాయంగా ఒకరి మీద దౌర్జన్యానికి ఒడిగట్టటం అంటే వారి హక్కును కాలరాయటం, వేరొకరి సొమ్మును స్వాహా చేయటం, ఒకరిని కొట్టడం తిట్టడం, నలుగురిలో నవ్వులపాలు చేయటం అని అర్థం.

38. నిర్ధారిత గడువు అంటే 'ఆచరణా కాలం' అని అర్థం. వ్యక్తులనూ, వర్గాలనూ, జాతులనూ పరీక్షించే నిమిత్తం దేవుడు ఒక నిర్ణీత గడువును ఇచ్చాడు. ఆ గడువును మహదవకాశంగా భావించి అందులో వారు మంచిపనులు చేస్తారో లేక పెడసరి ధోరణులను అవలంబిస్తారో అల్లాహ్ చూడదలుస్తున్నాడు. ఈ గడువు ఒక్కోసారి పూర్తి జీవితకాలం ఇవ్వబడుతుంది. అంటే ఇహలోక జీవితంలో వారెలా తైతక్కలాడినా దేవుడు పట్టుకోడు. పరలోకంలోనే వారి భరతం పడతాడు. అంటే వీరి నిర్ణీత గడువు (అజలుమ్ ముసమ్మా) ప్రళయం అన్నమాట. ఇక ఎవరినయితే అల్లాహ్ ప్రపంచంలోనే శిక్షిస్తాడో, వారి 'నిర్ణీత గడువు' ఆయన వారిని పట్టుకొని శిక్షకు గురిచేయటం వరకు అవుతుందన్నమాట.

39. భయభక్తుల వైఖరిని అవలంబించి సత్కార్యాలు చేసిన విశ్వాసుల సత్పరిణామం ఎలాంటిదో యిక్కడ చెప్పబడింది. దివ్య ఖుర్ఆన్ అనేకచోట్ల విశ్వాసాన్ని (ఈమాన్)

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيٰتِهٖ ؕ
اُولٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيْبُهُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ ؕ حَتّٰٓى اِذَا جَآءَتْهُمْ
رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ ۙ قَالُوْٓا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ مِنْ
دُوْنِ اللّٰهِ ؕ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا وَشَهِدُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ
كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿۳۷﴾

37 అల్లాహ్‌కు అబద్ధాలను అంటగట్టే వానికంటే లేదా ఆయన ఆయతులను అసత్యాలని కొట్టిపారేసే వానికంటే పరమ దుర్మార్గుడెవడుంటాడు? అటువంటి వారికోసం రాసిపెట్టి ఉన్న భాగం వారికి లభించి తీరుతుంది.[41] ఆఖరికి మా దూతలు వారి ప్రాణాలు స్వాధీనం చేసుకోవటానికి వారివద్దకు వచ్చినప్పుడు "అల్లాహ్‌ను వదలి మీరు ఆరాధిస్తూ ఉన్నవారు ఇప్పుడెక్కడున్నారు?" అని అడుగుతారు. "వారంతా మా వద్దనుంచి మటుమాయమై పోయారు" అని వాళ్ళు చెబుతారు. తాము అవిశ్వాసులుగా ఉండేవారన్న విషయాన్ని గురించి వారు స్వయంగా సాక్ష్యమిస్తారు.

గురించి చెప్పినప్పుడు, సత్కార్యాలను (అమలుస్సాలెహ్) గురించి కూడా ప్రస్తావి స్తుంది. దీనిద్వారా అవగతం అయ్యేదేమిటంటే దైవసమక్షంలో సదాచరణలు గల విశ్వాసమే ఎన్నదగినది.

40. విశ్వాసుల విధానానికి విరుద్ధంగా దైవాజ్ఞలను ధిక్కరించి, భూమిలో విర్రవీగుతూ నడిచే వారి దుష్పరిణామం ఎలా ఉంటుందో యిక్కడ చిత్రీకరించబడింది. ఈ రెండు పరిణామాలను ఇక్కడ ప్రస్తావించటంలోని ముఖ్యోద్దేశం ఏమిటంటే, జనులు అంతిమ పరిణామం రీత్యా తమకు ప్రయోజనకరం అయ్యేదానిని అవలంబించాలి. తమ పాలిట హానికరంగా పరిణమించేదానిని పరిత్యజించాలి.

41. ఈ వాక్యానికి పలు భావార్థాలు వ్యక్తపరచబడ్డాయి. **'రాసిపెట్టి ఉన్నది'** అంటే మనిషి ఆచరణలు, ఉపాధి, వయస్సు అని అర్థమని కొందరన్నారు. అంటే వారికోసం రాసిపెట్టి ఉన్న ఉపాధిని, ఆయుషును పొందిన తరువాత, ఇంకా వారి అదృష్టంలో రాసిపెట్టబడివున్న ఆచరణలు చేసిన తరువాతనే వారు మృత్యువు ఒడిలోకి వెళతారు. క్రింది ఆయతు కూడా ఈ భావంలోనే చెప్పబడింది: "అల్లాహ్‌కు అబద్ధాలను అంటగట్టేవారు ఎన్నటికీ సాఫల్యం పొందలేరు. ప్రపంచంలో కొన్నాళ్లు లబ్ధి పొందినా ఎట్టకేలకు వారు మా వైపుకు మరలి రావలసిన వారే" (యూనుస్ - 69, 70).

38 “మీకు పూర్వం గతించిన[42] జిన్నాతు, మానవ సమూహాలతో చేరి, (వారితో పాటు) మీరు కూడా నరకంలోకి ప్రవేశించండి” అని అల్లాహ్ వారితో అంటాడు. వారిలోని ప్రతి సమూహమూ అందులో (నరకంలో) పడుతున్నప్పుడు, తన సహవాస సమూహానికి శాపనార్థాలు పెడుతుంది.[43] ఆఖరికి వారంతా అందులో చేరిపోయిన తరువాత,[44] తరువాతి వారు మొదటివారి నుద్దేశించి,[45]

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ
فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا
جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ

42. అరబీలో ‘ఉమమున్’ అనే పదం వచ్చింది. ఉమ్మతున్ అని ఏకవచనం. ఉమమున్ అంటే సమాజాలు; అవిశ్వాసం, బహుదైవారాధన, అవిధేయతల విషయంలో ఇంచుమించు ఒకేవిధంగా ఉన్న వర్గాలు, సమూహాలు అని ఇక్కడ దాని భావం. మూలంలోని ఆయతులో “ఉద్ఖులూ ఫీ ఉమమిన్” (వర్గాల్లోకి ప్రవేశించండి) అని ఉంది. ‘ఫీ’ అంటే ‘లోకి’ అని అర్థం వస్తుంది. అయితే ఇక్కడ ఇది ‘మఅ’ (తోపాటు) అనే అర్థంలో వాడబడి ఉండవచ్చు. అప్పుడు వాక్యం ఇలా రూపొందుతుంది : “ఉద్ఖులూ మఅ ఉమమిన్” అంటే మీకంటే ముందు ఇక్కడికి వచ్చిన మీలాంటి మానవ, జిన్నాతు వర్గాలతోపాటు మీరూ నరకంలోకి ప్రవేశించండని ఈ ఆయతు భావం.

43. ఒక సమూహం మరో సమూహాన్ని ఆడిపోసుకుంటుంది. ఈ ఆయతులో ఒక వర్గాన్ని మరోవర్గం పాలిట ‘తోబుట్టువు’ (ఉఖ్తున్)గా చిత్రీకరించటం జరిగింది. ధర్మం లేక మార్గవిహీనత దృష్ట్యా ఒక సమూహం మరో సమూహానికి తోబుట్టువు లాంటిది. ఈ ఆయతు ప్రకారం నరకాగ్నికి ఆహుతి అయ్యే సమూహాలు పరస్పరం అక్కాచెల్లెళ్ల వంటివి. ఎందుకంటే అవి అవలంబించిన మతం సరైంది కాదు. మార్గవిహీనతకు సంబంధించిన వ్యవహారాలలో అవి ఒండొకదానికి చేదోడు వాదోడుగా ఉండేవి. కనుక వాటి గమ్యస్థానం కూడా ఒక్కటే అయింది. అదే నరకం!

44. ఈ మార్గవిహీనులంతా ఒకచోటికి చేరిన తరువాత ‘త్వంశుంఠ’ వైఖరిని అవలంబిస్తారు. మీ మూలంగానే ఇలా జరిగిందని ఒక వర్గం వారంటే, మీరు మాత్రం తక్కువ తిన్నారా? అని ఇంకొక వర్గం చురక అంటిస్తుంది. మొత్తమ్మీద వారి ఈ నిందారోపణలు వారికేమాత్రం ప్రయోజనం చేకూర్చవు.

45. తరువాతి వారంటే చివర్లో నరకాగ్నిలోకి ప్రవేశించేవారనీ, మొదటివారంటే మొదట ప్రవేశించేవారనీ భావం. లేక తరువాతి వారంటే అనుయాయులనీ, మొదటి వారంటే

عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ ۖ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَّلٰكِنْ لَّا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣٨﴾

"ప్రభూ! అసలు మమ్మల్ని అపమార్గం పట్టించిన వాళ్లు వీళ్ళే. కనుక వీళ్లకు రెట్టింపు నరక శిక్షను విధించు"[46] అని అంటారు. అప్పుడు అల్లాహ్, "అందరికీ రెట్టింపు శిక్షే పడుతుంది.[47] కాని ఆ సంగతి మీకు అర్థం కాదు" అంటాడు-

وَقَالَتْ اُوْلٰىهُمْ لِاُخْرٰىهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوْقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٣٩﴾

39 మొదటివారు తమ తరువాతి వారి నుద్దేశించి, "మీకు మాపై ఎలాంటి ప్రాధాన్యతా లభించలేదు. కాబట్టి మీరు కూడా మీరు సంపాదించుకున్న దానికి ప్రతిఫలంగా శిక్షను చవిచూడండి" అంటారు.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ

40 ఎవరు మా ఆయతులను అసత్యాలని ధిక్కరించి, వాటి పట్ల గర్వాతిశయంతో విర్రవీగారో వారి కోసం ఆకాశద్వారాలు

అగ్రశ్రేణికి చెందినవారనీ, నాయకులు లీడర్లనీ భావం. ఈ నాయకాగ్రేసరులు తాము స్వయంగా చెడిపోయినదిగాకుండా తమ అనుచర గణాన్ని కూడా చెడగొట్టారు. కాబట్టి తమ అనుయాయుల కన్నా ముందు ఈ 'నాయకులు' నరకంలో పడవేయ బడతారు.

46. 'ఫలితం' తెలిశాక సంజాయిషీలు మొదలయ్యాయి. తమ నాయకమన్యుల, గురుజనుల తప్పులు వారికంటికి అప్పుడు కనిపించసాగాయి. దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో మరోచోట, మరింత స్పష్టంగా ఈ సంగతి చెప్పబడింది : "మా ప్రభూ! మేము మా సర్దారులకు, పెద్దలకు విధేయత చూపాము. వాళ్ళే మమ్మల్ని సన్మార్గం నుంచి పెడదారి పట్టించారు. కనుక ఓ అల్లాహ్! వీళ్లకు రెండింతల శిక్ష విధించు. వీళ్ళను తీవ్రంగా శపించు" (అల్ అహ్జాబ్ – 67, 68).

47. అంటే ఇప్పుడు మీరు వగచి లాభం ఏమిటీ? ఒకరినొకరు నిందించుకోవటం వల్ల ప్రయోజనం ఏమిటి? మేలుకోవలసిన సమయంలో మీరు మేలుకోలేదు. మీలో ప్రతిఒక్కరూ అపరాధులే. ఎవరూ తక్కువేమీ కాదు. కనుక అందరికీ ఏ మోతాదులో దరువు పడాలో ఆ మోతాదులోనే పడింది. శిక్ష అనుభవిస్తూ కూడా ఇతరులపై అక్కసును వెళ్ల గక్కటం ఎందుకు? దుష్టనాయకులకు – వారి శిష్యులకు మధ్య జరిగే సంవాదన సబా సూరాలోని 31, 32 ఆయతులలో కూడా వివరంగా వచ్చింది.

أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

తెరువబడవు.[48] ఒంటె సూది రంధ్రంలో నుంచి దూరిపోనంతవరకూ[49] వారు స్వర్గంలో ప్రవేశించలేరు. అపరాధులను మేము ఈ విధంగానే శిక్షిస్తాం.

لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

41 వారి క్రింద నరకాగ్నితో చేయబడిన పాన్పు[50] ఉంటుంది. పైన దుప్పటి కూడా (దానితోనే తయారైనదయి ఉంటుంది). దుర్మార్గులకు మేము విధించే శిక్ష ఇలాగే ఉంటుంది.

48. ఈ వాక్యంపై వ్యాఖ్యాతల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. 'వారికోసం ఆకాశ ద్వారాలు తెరువబడవు' అంటే వారి కర్మల కోసం అని కొందరూ, వారి ఆత్మల కోసం అని మరికొందరు, వారి ప్రార్థనల కోసమని ఇంకొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. అంటే ఇలాంటి పాపాత్ముల ఆచరణలు, ఆత్మలు, దుఆలు పైకిపోవటానికి ఆకాశద్వారాలు తెరచుకోవు. మరోవిధంగా చెప్పాలంటే వారి ఆచరణలు, వేడుకోళ్లు స్వీకారయోగ్యం కావు. వారి ఆత్మలు భువిపైకి తిప్పి పంపబడతాయి (ముస్నదె అహ్మద్, రెండవ సంపుటిలోని ఒక హదీసు ద్వారా కూడా ఈ సంగతి మనకు తెలుస్తున్నది). మూడు విషయాలూ (ఆచరణలు, ఆత్మలు, దుఆలు) ఇందులోకి రావచ్చునని ఇమామ్ షౌకానీ వ్యాఖ్యానించారు.

49. విషయాన్ని తేలిగ్గా బోధపరచటానికి ఒంటె ఉపమానం ఇవ్వబడింది. ఒంటె సూది రంధ్రం నుంచి దూరిపోతుందని అసలు దీని భావం కాదు. ఒక చిన్న సూది రంధ్రం నుంచి ఒంటె దూరిపోవటం ఎలా అసంభవమో ఈ దుర్మార్గులు స్వర్గంలో ప్రవేశించటం కూడా అలాగే అసంభవం అన్నది దీని అంతరార్థం. ఆనాడు అరబ్బులకై ఒంటె సుప్రసిద్ధ పశువు అవటం మూలంగా దానిని ఉదాహరణగా తీసుకోవటం జరిగింది. దీన్నే అరబీలో 'తాలీఖ్ బిల్ మహాల్' అంటారు. అంటే ఏదయినా విషయాన్ని అసంభవమైన విషయంతో ముడిపెట్టటాన్ని 'తాలీఖ్ బిల్ మహాల్'గా పేర్కొంటారు. ఉదా : పై ఆయతులో దైవతిరస్కారుల స్వర్గ ప్రవేశాన్ని, ఒంటె సూది రంధ్రం గుండా ప్రవేశించటం అనే విషయంతో ముడిపెట్టటం జరిగింది. ఇదే తాలీఖ్ బిల్ మహాల్.

50. నరకంలో పడిన వారికి పడుకోవటానికి పరుపుగానీ, కప్పుకోవటానికి దుప్పటిగానీ ఉండవు. అగ్ని జ్వాలలే వారి పరుపు. అగ్ని మంటలే వారు కప్పుకునే దుప్పటిగా ఉంటాయి. నరకంలోని వ్యథాభరితమైన స్థితిని చిత్రీకరించటానికి ఇలా చెప్పటం

42 మరెవరు విశ్వసించి, మంచి పనులు చేశారో–ఏ వ్యక్తిపై కూడా మేము శక్తికి మించిన భారం వేయము.[51] యదార్థానికి వారే స్వర్గవాసులు. అందులో వారు కలకాలం ఉంటారు.

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَآ
اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿٤٢﴾

43 వారి ఆంతర్యాల్లో ఏ కాస్తయినా విద్వేషం ఉంటే దాన్ని మేము తొలగిస్తాము.[52] వారి (నివాసాల) క్రింద నుంచి కాలువలు ప్రవహిస్తూ ఉంటాయి. “మమ్మల్ని ఈ స్థానం వరకూ చేర్చిన అల్లాహ్‌కు (కోట్లాది) కృతజ్ఞతలు.

وَنَزَعْنَا مَا فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنْ غِلٍّ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ هَدٰىنَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَآ

జరిగింది. గవాష్ (غواش) : ఇది గాషియతున్‌కు బహువచనం. కప్పివేసేది అని భావం.

51. విశ్వాసం (ఈమాన్) మరియు సదాచరణలు (అమలుస్సాలెహ్) అనేవి మనిషి శక్తికి మించినవి ఎంతమాత్రం కావు. ఒక మనిషి ఎంత భారాన్ని మోయగలుగుతాడో, మరే ఆచరణలను ఏ ఇబ్బందీలేకుండా చేయగలుగుతాడో అతన్ని పుట్టించిన వానికి బాగా తెలుసు. వాస్తవమేమిటంటే దేవుడు విధించిన విధులను మనిషి అలవోకగా నెరవేర్చగలుగుతాడు. మనిషి కోసం దేవుడు సమ్మతించి ఆమోదించిన జీవన విధానం (ఇస్లాం) సర్వకాల సర్వావస్థల్లో ఆచరణ యోగ్యమైనది.

52. అరబీలో **‘ఘిల్’ (غِلّ)** అనే పదం వాడబడింది. ఘిల్ అంటే మనసులోని ఏదో ఒక మూలలో అణగారి ఉండే ‘కలక’ లేక ‘నకారాత్మకత’ లేక ‘కల్మషం’ అని అర్థం. ఆంతర్యాల్లో తిష్ఠవేసి ఉన్న కొద్దిపాటి వ్యతిరేకభావం కూడా స్వర్గవాసులకు శోభించదు. ఎందుకంటే దానిమూలంగా స్వర్గవాసులలో పరస్పరం విరోధభావం, ఓర్వలేనితనం వంటివి జనించవచ్చు. అందుకే అల్లాహ్ దానిని సయితం దూరంచేసి స్వర్గవాసులపై ప్రత్యేకంగా దయదలిచాడు. ఫలితంగా వారి హృదయాలు నిష్కల్మషంగా – అద్దం వలె – ఉంటాయి. వారి మనసుల్లో తోటి స్వర్గవాసి పట్ల వైరభావం లేశమయినా ఉండదు.

ఈ వాక్యానికి వ్యాఖ్యానంగా మరికొంతమంది విద్వాంసులు ఏమన్నారంటే స్వర్గ వాసులకు కూడా – వారి సత్కర్మలను, త్యాగాలనుబట్టి – అంతస్థులు, తరగతులు కేటాయించబడతాయి. కాని ఈ తరగతుల మూలంగా వారిలో ఎవరూ ఇంకొకరి పట్ల అసూయచెందరు.

أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ ۖ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ ۖ وَنُودُوٓا۟ أَن
تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

అల్లాహ్‌యే గనక మాకు మార్గదర్శకత్వం[53] వహించకుండా ఉంటే మేము ఎన్నటికి కూడా ఈ స్థితికి చేరుకునే వాళ్ళం కాము. మా ప్రభువు (తరఫున వచ్చిన) ప్రవక్తలు నిజంగా సత్యాన్నే తీసుకువచ్చారు" అని వారు అంటారు. అప్పుడు వారిని పిలిచి ఇలా చెప్పబడుతుంది: "మీరు చేసుకున్న సత్కర్మలకు బదులుగా[54] మీరు ఈ స్వర్గానికి వారసులయ్యారు."

మొదటి వ్యాఖ్యానానికి ఒక హదీసు ద్వారా సమర్థన లభిస్తోంది. అదేమంటే స్వర్గవాసులను స్వర్గానికీ–నరకానికి మధ్య ఒక వారధిపై ఆపటం జరుగుతుంది. వారిమధ్య అప్పటివరకూ గల అరమరికలను, ఒకరి ద్వారా ఇంకొకరికి కలిగిన ఇబ్బందులను తెలియజేసి వాటి లెక్క తేల్చటం జరుగుతుంది. కడకు వారంతా స్వచ్ఛంగా తయారవుతారు. అప్పుడు వారికి స్వర్గంలో ప్రవేశించేందుకు అనుమతి లభిస్తుంది (సహీహ్ బుఖారీ : కితాబుల్ మజాలిమ్ – బాబు ఖిసాసిల్ మజాలిమ్). ఉదాహరణకు: దైవప్రవక్త (సఅసం) ప్రియసహచరుల మధ్య నెలకొన్న కొన్ని అవాంఛనీయ ఘటనలు– ఆనాటి రాజకీయ స్థితిగతుల దృష్ట్యా ఇవి అనివార్యం అయ్యాయి. ఒకసారి హజ్రత్ అలీ (రజి) గారు ఇలా అన్నారు : "వారి ఆంతర్యాల్లో ఏకాస్త 'విద్వేషం' ఉన్నా దాన్ని మేము తొలగిస్తాము' అని ఏ విశ్వాసుల్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడో వారిలో నేను, నాతోపాటు ఉస్మాన్ (రజి), తల్హా (రజి), జుబైర్ (రజి)లు కూడా ఉంటారని నేను ఆశిస్తున్నాను" (ఇబ్నె కసీర్).

53. సన్మార్గాన్ని అవలంబించే సద్బుద్ధి లభించినా, సత్కర్మలు చేయగలిగినా, ఆ సత్కర్మలు దైవసన్నిధిలో స్వీకృతిని పొందినా – ఇదంతా దేవుని కటాక్షం, ప్రత్యేక సహాయం వల్లనే జరిగింది తప్ప అందులో మా గొప్పదనం ఏమీలేదని స్వర్గవాసులు చెబుతారు. ఒకవేళ దైవకృపే గనక లేకపోతే తాము ఈ రోజు ఈ స్థితికి చేరుకుని ఉండేవారం కామని కూడా వారు అంగీకరిస్తారు. ఇంచుమించు ఇదే భావాన్ని కలిగివున్న ఒక హదీసులో మహనీయ ముహమ్మద్ (సఅసం) ఇలా ప్రవచించారు : "బాగా తెలుసుకోండి! దేవుడు కటాక్షించనంతవరకూ మీలో ఎవరినీ కేవలం అతని సదాచరణ స్వర్గానికి చేర్చదు." ఇది విన్న ప్రియసహచరులు, "దైవప్రవక్తా (స)! తమరి విషయంలోనూ అంతేనా?!" అని సందేహపడ్డారు. దానికి "అవును. నా విషయంలోనూ అంతే. దైవకారుణ్యం నన్ను తన ఒడిలోకి చేర్చుకోనంతవరకూ నేను సయితం

وَنَادَىٰٓ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ أَصْحَٰبَ ٱلنَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا
رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا۟ نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ
مُؤَذِّنٌۢ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ ٱللَّهِ عَلَى ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾

44 స్వర్గవాసులు నరకవాసులను కేకవేసి పిలుస్తూ "మా ప్రభువు మాకు చేసిన వాగ్దానాన్ని మేము నిజమైనదిగా పొందాము. మరి మీరు కూడా మీ ప్రభువు చేసిన వాగ్దానాన్ని నిజమైనదిగా పొందారా?"[55] అని ప్రశ్నిస్తారు. "అవును" అని వారు సమాధానమిస్తారు. అప్పుడు ప్రకటించే వాడొకడు వారి మధ్య "ఈ దుర్మార్గులపై అల్లాహ్ శాపం పడుగాక!" అని ప్రకటిస్తాడు.

ٱلَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم
بِٱلْءَاخِرَةِ كَٰفِرُونَ ﴿٤٥﴾

45 వారు అల్లాహ్ మార్గం నుంచి విముఖత చూపేవారు, అందులో వక్రతలను వెతికేవారు. పరలోకాన్ని సయితం త్రోసిపుచ్చేవారు.

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ ۚ وَعَلَى ٱلْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّۢا بِسِيمَىٰهُمْ ۚ

46 వారిరువురి మధ్య ఒక గోడ[56] అడ్డుగా ఉంటుంది. 'ఆరాఫ్' పైన చాలా

స్వర్గంలోకి వెళ్ళలేను" అని ఆయన (స) వివరించారు (సహీహ్ బుఖారీ: కితాబుర్రిఖాఖ్; సహీహ్ ముస్లిం : కితాబ్ సిఫతుల్ ఖియామ).

54. ఈ వాక్యం ఇంతకు ముందు వచ్చిన 'వివరణ'కు వ్యాఘాతంగా అనిపించవచ్చు. కాని యిక్కడ గమనించవలసిన ఓ ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే సదాచరణచేసే ఆలోచన మనిషికి కలగటం కూడా దైవకృపే.

55. బద్ర్ యుద్ధంలో హతమార్చబడి, బావిలో పడవేయబడ్డ అవిశ్వాసులను ఉద్దేశించి మహాప్రవక్త (సఅసం) కూడా ఇలాగే ప్రశ్నించారు : దానిపై హజ్రత్ ఉమర్ స్పందిస్తూ "తమరు చనిపోయిన వారినుద్దేశించి ప్రశ్నిస్తున్నారా?" అని అన్నారు. దానికి ఆయన (స), "దైవసాక్షి! నేను వారికి చెబుతున్నదానిని వాళ్లు మీకన్నా బాగా వింటున్నారు. కాని ఇప్పుడు వారికి సమాధానమిచ్చే శక్తిలేదు" అని చెప్పారు (సహీహ్ ముస్లిం : కితాబుల్ జన్న, కితాబుల్ మగాజీ).

56. వారి మధ్య అంటే స్వర్గ–నరకాల మధ్య అనీ అర్థం కావచ్చు. విశ్వాసుల – అవిశ్వాసుల మధ్య అనీ కావచ్చు. మూలంలో 'హిజాబ్' అని వచ్చింది. అసలు హిజాబ్ అంటే అడ్డంగా ఉండేదని అర్థం. 'అడ్డగోడ' అని ఇక్కడ దాని భావం. వారిమధ్య అడ్డుగోడ ఏర్పడుతుంది. అల్ హదీద్ సూరాలో కూడా దీని ప్రస్తావన వచ్చింది. "వారి మధ్య

وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۚ لَمْ يَدْخُلُوهَا
وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

మంది[57] ఉంటారు. వారు ప్రతి ఒక్కరినీ వారి చిహ్నాలను బట్టి గుర్తుపడతారు.[58] వారు స్వర్గవాసులను పిలిచి, “అస్సలాము అలైకుమ్ (మీకు శాంతి కలుగుగాక)!” అని అంటారు. ఈ ఆరాఫ్ వారు అప్పటి కింకా స్వర్గంలో ప్రవేశించి ఉండరు. అయితే తమకూ స్వర్గం లభిస్తుందన్న ఆశతో ఉంటారు.[59]

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا
تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

47 వారి దృష్టి నరకవాసులపై పడి నప్పుడు, “ఓ ప్రభూ! మమ్మల్ని ఈ దుర్మార్గులలో చేర్చకు” అని ప్రార్థిస్తారు.

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ قَالُوا
مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

48 ‘ఆరాఫ్’పై ఉన్నవారు ఎంతోమందిని (నరకవాసుల్ని) వారి ఆనవాళ్ల ద్వారా గుర్తుపట్టి పిలుస్తూ, ఇలా అంటారు : “మీ వర్గాలుగానీ, మీ బడాయిగానీ మీకు ఏమాత్రం పనికి రాలేదే![60]

ఒక గోడ అడ్డుగా నిలబెట్టబడుతుంది. దానికి ఒక తలుపు కూడా ఉంటుంది” (అల్ హదీద్ – 13). ఇదే ‘ఆరాఫ్’ గోడ.

57. ఎవరు వీరు? వీళ్ల విషయంలో ఖుర్ఆన్ వ్యాఖ్యాతల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. అధిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయంలో, వారి సత్కర్మలు – దుష్కర్మలు సరిసమానంగా ఉంటాయి. వారి సత్కర్మలు వారిని నరకంలోకి వెళ్ళకుండా ఒక వైపు నుంచి లాగుతుంటే, మరో వైపు నుంచి వారి దుష్కర్మలు వారిని స్వర్గంలోకి వెళ్ళకుండా ఆపుతుంటాయి. దేవుని అంతిమ నిర్ణయం వెలువడేవరకూ వారు రెంటికీ మధ్య – అనిశ్చిత స్థితిలో – ఉంటారు.

58. **‘సీమావున్’** అంటే చిహ్నాలు, గుర్తులు, ఆనవాళ్ళు అని అర్థం. ఆనాడు స్వర్గవాసుల ముఖాలు దేదీప్యమానంగానూ, ప్రఫుల్లంగానూ ఉంటాయి. కాగా; నరకవాసుల ముఖాలపై నలుపు ఆవరించి ఉంటుంది. వారి కళ్లు నీలి రంగులో కాంతిహీనంగా ఉంటాయి. ఈ లక్షణాలనుబట్టి వారు స్వర్గవాసులెవరో, నరకవాసులెవరో గుర్తు పడతారు.

59. ఆయతులోని **‘యత్మవూన’** అనే పదాన్ని కొందరు ‘యాలమూన’ అన్న భావంలో

أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ۚ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ
لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

49 ‘అల్లాహ్ వీళ్లపై దయచూపడు’[61] అని మీరు ప్రమాణాలు చేసి చెప్పేవారు వీరేనా?” అని అడుగుతారు. అప్పుడు “స్వర్గంలో ప్రవేశించండి. ఇక మీకు భయంగానీ, దుఃఖంగానీ ఉండదు” అని వారితో అనబడుతుంది.

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ
الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۚ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

50 నరకవాసులు స్వర్గవాసులను పిలుస్తూ, “మాపైన కొద్దిగా నీళ్ళయినా పోయండి లేదా అల్లాహ్ మీకు ప్రసాదించిన దాంట్లోంచి ఏ కాస్తయినా ఇటు

తీసుకున్నారు. అంటే తమకు త్వరలో స్వర్గం ప్రాప్తిస్తుందన్న సంగతి వారికి తెలిసే ఉంటుంది.

60. ఇహలోక జీవితంలో అహంకారం ప్రదర్శిస్తూ, తమ మందీమార్బలాన్ని, ఆస్తిపాస్తుల్ని చూసుకుని మీసాలు మెలేస్తూ ఉండిన నరకవాసుల్ని గుర్తుపట్టి ‘ఆరాఫ్ వాళ్లు’ ఈ విధంగా పలుకుతారు: ఏ అనుంగు అనుచరులను, మరే పదవులను చూసుకుని మీరు బడాయిని చాటుకునేవారో అవి ఈ రోజు మీకు పనికిరాకుండా పోయాయే! అని చురక అంటిస్తారు.

61. ఇహలోకంలో విశ్వసించిన పేదవాళ్లను, బానిసలను, అగత్యపరులను చూసి అవిశ్వాసుల్లోని ధనమదాంధులు, గర్విష్టులు అవహేళన చేసేవారు. మీ దేవునికి ఈ పేదవాళ్ళే కావలసివచ్చారా? వీళ్ళనేనా దేవుడు కరుణించేది?? అంటూ నలుగురిలో వారిని అవమానపరచేవారు. వీళ్లు నిజంగానే మీ దేవుడికి ప్రియమైన వారైతే ఇలా దరిద్రులుగా ఎందుకు తగలడ్డారు? అని రెచ్చగొట్టేవారు. అంతటితో ఆగకుండా; “ప్రళయదినాన సయితం దేవుడు మాపైనే దయదలుస్తాడు. చూస్తూ ఉండండి!” అని పేద ముస్లింలను ఉసిగొల్పుతూ ఉండేవారు. ఆ మాటలనే ఆరాఫ్‌వారు ప్రళయ దినాన గుర్తుచేసి, ఈ ధనమదాంధులను దెప్పిపొడుస్తారు. మరికొంతమంది పండితుల అభిప్రాయం ప్రకారం స్వయంగా అల్లాహ్‌యే ఈ మాటలు అంటాడు. ఆరాఫ్ వాసులు నరకవాసుల్ని ఉద్దేశించి “మీ మందీమార్బలం, మీ ఆస్తిపాస్తులు ఈ రోజు మీకు ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోయాయి” అని చెప్పినప్పుడు, అల్లాహ్ స్వర్గవాసుల వంక సంజ్ఞచేసి, “దైవకారుణ్యానికి నోచుకోరని మీరు ఏ నిరుపేదల గురించి పద్దాక ప్రమాణాలు చేసి మరీ చెప్పేవారో ఆ నిరుపేదలు వీరే” అనంటాడు (తఫ్సీర్ ఇబ్నె కసీర్).

పడేయండి" అని ప్రాధేయపడతారు. దానికి సమాధానంగా వారు, "ఈ రెండింటినీ అల్లాహ్ అవిశ్వాసుల కొరకు నిషేధించాడు"[62] అని అంటారు.

51 వారు ఇహలోకంలో మతధర్మాన్ని ఆటగా, తమాషాగా తీసుకున్నారు. ఇహలోక జీవితం వారిని మోసానికి గురి చేసింది. కాబట్టి వారు ఈనాటి సమావేశాన్ని విస్మరించినట్లే,[63] మా ఆయతులను త్రోసిపుచ్చినట్లే ఈ రోజు మేము (కూడా) వీళ్లను విస్మరిస్తాము.

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَا ۚ فَالْيَوْمَ نَنْسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

62. ఆహారపదార్థాలు ఆనాడు స్వర్గవాసులకు ప్రత్యేకం అన్న విషయం ఇంతకు ముందు (32వ ఆయతులో) కూడా వచ్చింది. స్వర్గవాసుల నోట కూడా ఇక్కడ ఈమాట వెలువడింది.

63. ఈ కోవకు చెందిన వారినుద్దేశించి దేవుడు ఈ విధంగా ప్రశ్నిస్తాడని హదీసులో వచ్చింది– "నేను నీకు ఆలుబిడ్డల్ని ఇవ్వలేదా? నీకు గౌరవోన్నతుల్ని ప్రసాదించలేదా? గుఱ్ఱాలను, ఒంటెలను నీ అధీనంలో ఉంచలేదా? నువ్వు అధికారాన్ని వెలగబెడుతూ ప్రజలనుంచి 'పన్ను' వసూలుచేయలేదా?" అని దేవుడు నిలదీసి అడిగినప్పుడు, "అవును ప్రభూ! నువ్వు చెప్పేవన్నీ నిజమే" అని అంగీకరిస్తాడు. "మరి నా ముందు హాజరయ్యే విషయంపై నీకు నమ్మకం ఉండేదా?" అని అల్లాహ్ అతన్ని అడగ్గా 'లేదు' అని అతను బదులిస్తాడు. "ఏవిధంగా నువ్వు నా పట్ల విస్మరణకు గురయ్యావో అదేవిధంగా ఈ రోజు నేను నిన్ను విస్మరిస్తున్నాను" అని అల్లాహ్ అంటాడు (సహీహ్ ముస్లిం – కితాబుజ్జుహ్ద్).

ప్రపంచ జీవితంలో మోసపోయిన వారు మాత్రమే తమ ధర్మాన్ని వినోదవస్తువుగా, వేళాకోళంగా తీసుకుంటారని కూడా ఈ ఆయతు ద్వారా అవగతమవుతోంది. ఇలాంటి వారి హృదయాల నుండి దైవభీతి, పరలోక చింతన మటుమాయం అయిపోవటం వల్ల ధర్మావలంబనలో వారు కొత్తపుంతలు తొక్కుతారు. తమ ఇచ్ఛానుసారం కొంగ్రొత్త విషయాలను జొప్పిస్తారు. అలాగే తాము కోరిన భాగాలను ధర్మంలోనుంచి తొలగించటమో, వాటి ప్రాముఖ్యాన్ని ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా ఉపేక్షించటమో చేస్తారు. ఈ విధంగా వారు దైవధర్మాన్ని ఒక ఆట వస్తువుగా చేసుకుంటారు. మతాన్ని కాలక్షేపం కోసం వాడుకుంటారు. కాలక్షేపం కోసమే ధర్మంలో బిద్అత్‌లకు బీజం నాటుతారు. పైపెచ్చు

وَلَقَدْ جِئْنٰهُمْ بِكِتٰبٍ فَصَّلْنٰهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَّرَحْمَةً
لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٥٢﴾

52 మేము ఈ జనుల వద్దకు, మా సంపూర్ణ జ్ఞానంతో బహు స్పష్టంగా విశదీకరించిన గ్రంథాన్ని చేరవేశాము.[64] విశ్వసించిన వారికి అది మార్గదర్శక సాధనం మరియు కారుణ్యం.

هَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا تَاْوِيْلَهٗ ۭ يَوْمَ يَاْتِيْ تَاْوِيْلُهٗ يَقُوْلُ
الَّذِيْنَ نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاۗءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

53 ఈ గ్రంథంలో తెలియజేయబడిన తుది ఫలితం[65] ఎప్పుడు వస్తుందా అని మాత్రమే తప్ప మరో దానికోసం వీరు నిరీక్షించటం లేదు. ఏ రోజున దీని తుది ఫలితం వచ్చేస్తుందో ఆ రోజు, ముందు నుంచీ దీనిని విస్మరిస్తూ వచ్చిన వారే ఇలా అంటారు : "మా ప్రభువు (తరపున నియుక్తులైన) ప్రవక్తలు నిజంగానే సత్య బద్ధమైన విషయాలు తెచ్చారు. ఇప్పుడు మా కోసం సిఫారసు చేసే సిఫారసుదారు

అదే సిసలయిన ధర్మంగా భావించి సంబరపడుతూ ఉంటారు. ఇది ఘోర అపరాధం. ఎందుకంటే వారి ఈ చేష్టమూలంగా దైవ ధర్మం ఒక తమాషాగా మారిపోతుంది. దైవాదేశాల, ధార్మికవిధుల యొక్క ప్రాముఖ్యం అడుగంటి పోతుంది.

64. తన సంపూర్ణ జ్ఞానానికి అనుగుణంగా ఖుర్ఆన్‌ను ఇచ్చిపంపినట్లు దేవుడు నరకవాసుల్ని ఉద్దేశించే చెబుతున్నాడు. ఆ గ్రంథంలో ప్రతి విషయమూ తేటతెల్లం చెయ్యబడి ఉంది. కాకపోతే వీళ్లు దానిద్వారా లబ్ది పొందలేదు. అది వారి దౌర్భాగ్యం. దానికి ఎవరేం చేస్తారు? విశ్వసించిన వాళ్ళైతే ఈ మార్గదర్శక సాధనం, మరియు దైవకారుణ్యం ద్వారా తనివితీరా సత్యామృతాన్ని ఆస్వాదించారు. "(ప్రజలకు సత్యాసత్యాల భేదాన్ని విడమరచి చెప్పే) ప్రవక్తను పంపనంతవరకూ మేము ఎవరినీ శిక్షించము" (బనీ ఇస్రాయీల్-15) అన్న సూత్రాన్ననుసరించి తాను చేయవలసిన దంతా చేశానని దేవుడు ఈ ఆయతు ద్వారా తెలియజెప్పాడు.

65. మూలంలో 'తావీల్' అనే పదం వచ్చింది. ఏదయినా విషయం యొక్క వాస్తవికతను, దాని పరిణామాన్ని 'తావీల్' అని అంటారు. అంటే దైవగ్రంథమైన ఈ ఖుర్ఆన్ ద్వారా వాగ్దానాలు, హెచ్చరికలు, స్వర్గ-నరకాలు అన్నీ వివరించబడ్డాయి. కాని వీరు ఈ ప్రపంచ జీవిత పరిణామాన్ని తమ కళ్లారా వీక్షించాలని ఎదురుచూసేవారు. వారు ఎదురుచూసిన ఆ ఘడియ రానే వచ్చింది.

లెవరయినా మాకు లభిస్తారా? లేదా లోగడ మేము చేసిన (చెడు) కర్మలకు భిన్నమైన కర్మలు చేసేందుకు మళ్లీ మేము (ఇహ లోకానికి) తిరిగి పంపబడతామా?”– నిస్సందేహంగా వీళ్లు తమ స్వయానికి నష్టం చేకూర్చుకున్నారు. వీళ్లు కల్పిస్తూ వచ్చిన విషయాలన్నీ వీళ్లనుంచి మటుమాయం అయ్యాయి.[66]

فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

54 నిస్సందేహంగా అల్లాహ్‌యే మీ ప్రభువు. ఆయన ఆకాశాలను, భూమిని ఆరు రోజులలో సృష్టించాడు.[67]

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ

66. అంటే ఏ పరిణామం కోసం ఎదురుచూస్తూ ఉన్నారో ఆ పరిణామం కళ్ల ముందుకు వచ్చిన తర్వాత సత్యాన్ని స్వీకరించి ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదు. తమను ఆదుకునే వారెవరో వస్తారని దిక్కులు చూడటం, మరోసారి ప్రాపంచిక జీవితం లభిస్తుందని ఆశపడటం అవివేకం తప్ప మరేమీ కాదు. ఇచ్చిన అవకాశాన్ని వారు దుర్వినియోగం చేసుకున్నారు. అల్లాహ్‌ను వదలి వారు పూజించిన చిల్లరదేవుళ్లంతా వారికిప్పుడు కనబడకుండా పోయారు. ఇప్పుడు వారిని నరకాగ్ని నుంచి కాపాడే నాథుడెవడూ లేడు.

67. ఆది, సోమ, మంగళ, బుధ, గురు, శుక్రవారాలే ఈ ఆరు రోజులు. శుక్రవారం (జుమా) నాడే ఆదిమానవుడైన హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం) సృష్టించబడ్డారు. శనివారం నాడు ఏ సృష్టీ జరగలేదని అనబడుతోంది. అందుకే అది ‘యౌముస్సబ్త్’గా పిలువబడింది. అరబీలో ‘సబ్త్’ అంటే త్రెంచటం, తెగ్గొట్టటం అన్న అర్థాలు వస్తాయి. అంటే ఆ రోజు సృష్టిప్రక్రియ పరిసమాప్తమయింది. ఇక ఆ ‘రోజు’కు అర్థం ఏమిటీ? అన్నది ప్రశ్న. ప్రాపంచిక జీవితంలో సూర్యోదయంతో మన దినం మొదలవుతుంది. సూర్యాస్తమయంతో ఆ దినం సమాప్తమవుతుంది. లేక ఆ ‘రోజు’ దైవసన్నిధిలో లెక్కించబడే లెక్క ప్రకారం లేక ప్రళయం గురించి చెప్పబడే లెక్క ప్రకారం వెయ్యేండ్లకు సమానమా? రెండోదే సరైనదని అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే సృష్టిప్రక్రియకు శ్రీకారం చుట్టబడినప్పుడు సూర్యచంద్రుల వ్యవస్థ లేదు. భూమ్యాకాశాల సృష్టిజరిగిన మీదటే ఈ సూర్యచంద్రాదుల వ్యవస్థ నెలకొల్పబడింది. అదలా ఉంచితే ఇది ఊర్ధ్వలోకాలకు సంబంధించిన వ్యవహారం. భూవ్యవస్థతో దీనికి సంబంధమే లేదు. కాబట్టి ఆ రోజు ఎంత? ఏమిటీ? అన్న సంగతి ఆ అల్లాహ్‌కే బాగా తెలుసు. మనం మాత్రం ఇదమిత్థంగా దాని గురించి ఒక అభిప్రాయానికి రాలేము.

ఆ తరువాత సింహాసనంపై (అర్ష్‌పై) ఆసీనుడయ్యాడు.[68] ఆయన రాత్రిని పగటిపై కప్పివేస్తాడు. అది దాన్ని వేగంగా వెంబడిస్తూ వస్తుంది.[69] ఇంకా ఆయన సూర్యచంద్రులను, నక్షత్రాలను తన ఆజ్ఞకు కట్టుబడి ఉండే విధంగా సృష్టించాడు. వినండి! సృష్టి ప్రక్రియ ఆయన స్వంతం. ఆజ్ఞాపన ఆయన సొత్తు. సకల లోకాల ప్రభువైన అల్లాహ్ అపారమైన శుభాలు కలవాడు.

حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

ఇకపోతే అల్లాహ్ ఏ విషయంలోనయినా దాన్ని చేయ సంకల్పించి 'అయిపో' అని అంటే అది అయిపోతుంది. అయినప్పటికీ ఆయన ఒక్కో వస్తువును వేర్వేరు దశలలో– క్రమబద్ధంగా – సృష్టించాడంటే అందులో కూడా ఏదో మర్మం, పరమార్థం దాగి ఉంటుంది. అది ఆయనకే తెలుసు. ఈ విధంగా దేవుడు మనుజ జాతికి విశ్రాంతిని, అంచెల వారీగా పనిచేయటాన్ని నేర్పాడని కొంతమంది విద్వాంసులు ఒక మర్మాన్ని మాత్రం అభివ్యక్తం చేశారు. (యదార్థం అల్లాహ్‌కే ఎరుక!)

68. అరబీలో **'ఇస్తవా'** అనే పదం ఉపయోగించబడింది. ఇది అసలు 'ఇస్తివావున్' నుంచి ఏర్పడింది. ఇస్తివావున్ అంటే ఎత్తుకు వెళ్లటం, ఆగటం అని అర్థం వస్తుంది. సలఫ్ విద్వాంసులు ఈ పదానికి ఎలాంటి పోలికలు, ఉపమానాలు ఇవ్వకుండా – ఈ అర్థాన్నే వివరించారు. అల్లాహ్ అర్ష్‌పై అధిష్ఠించాడు. దానిపైన ఆసీనుడై ఉన్నాడు. అయితే ఎలా ఆసీనుడవుతాడు, ఆసీనుడై ఉన్నప్పటి దేవుని స్థితి ఎలా ఉంటుంది? అన్న విషయాలను ఎవరూ వర్ణించలేరు. వర్ణించకూడదు కూడా. నయీమ్ బిన్ హమ్మాద్ ఇలా అన్నారు: "అల్లాహ్‌ను సృష్టితో పోల్చినవాడు కూడా కుఫ్రుకు (అవిశ్వాసానికి) పాల్పడ్డాడు. అలాగే అల్లాహ్ తన గురించి వివరించిన విషయాలలో ఏదేని విషయాన్ని తిరస్కరించినవాడు కూడా 'కుఫ్ర్'కు ఒడిగట్టినట్లే." అయితే అల్లాహ్ గురించి, అల్లాహ్ మరియు ఆయన ప్రవక్త వివరించిన విషయాన్ని విడమరచి చెప్పటం మటుకు వర్ణన అనిపించుకోదు. కాబట్టి అల్లాహ్ గురించి మూలాధారాలతో నిరూపితం అయివున్న విషయాలను యథాతథంగా–హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా, పోలికలకు, వర్ణనలకు తావీయకుండా – విశ్వసించటం అనివార్యం (ఇబ్నె కసీర్).

69. ఆయతులో **'హసీసన్'** అన్న పదం ప్రయోగించబడింది. 'హసీసన్' అంటే అత్యంత వేగంగా రావటం అని అర్థం. అంటే ఒకదాని తరువాత ఒకటి (పగలు – రేయి) వెంట వెంటనే వస్తాయి. పగటి వెలుగు విరజిమ్మగానే రాత్రి చీకట్లు పటాపంచలై

55 మీరు మీ ప్రభువును కడు దీనంగా వేడుకోండి. గోప్యంగా కూడా విన్నవించు కోండి. హద్దు మీరిపోయే వారిని ఆయన సుతరామూ ఇష్టపడడు.

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

56 సంస్కరణ జరిగిన తరువాత భూమిపై కల్లోలాన్ని సృష్టించకండి. భయ పడుతూ, ఆశపడుతూ అల్లాహ్‌ను ఆరాధించండి. నిస్సందేహంగా అల్లాహ్ కారుణ్యం సజ్జనులకు చాలా దగ్గరే [70] ఉంది.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

57 తన కారుణ్య జల్లు కురిసేముందు గాలులను శుభవార్త సూచకంగా పంపేది ఆయనే.[71] ఆఖరికి అవి బరువైన మేఘా

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ

పోతాయి. అలాగే రాత్రి చీకటి అలుముకోగానే పగటి వెలుతురు అంతరించిపోతుంది. సర్వత్రా అంధకారం అలుముకుంటుంది.

70. ఈ ఆయతులలో నాలుగు ముఖ్యాంశాలు వివరించబడ్డాయి: 1. అల్లాహ్‌ను కడు దీనాతిదీనంగా, ఆర్ద్రంగా వేడుకోవాలి. లోలోపలే –మెల్లగా – మొరపెట్టుకోవాలి. హదీసులో ఇలా అనబడింది : "ప్రజలారా! మీ స్వయం పట్ల మృదువుగా వ్యవహ రించండి (అంటే మెల్లగా వేడుకోండి) మీరు ఎవరిని మొరపెట్టుకుంటున్నారో ఆయన చెవిటివాడూ కాదు, కనిపెట్టనివాడు కూడా కాదు. ఆయన మీ మొరలను ఆలకించే వాడు, మీకు అతి చేరువలో ఉన్నవాడు" (సహీహ్ బుఖారీ : కితాబుద్దావాత్; ముస్లిం: కితాబుల్ జన్నహ్).

2. దుఆ (ప్రార్థన, వేడుకోలు) చేసే సమయంలో మనిషి మితిమీరకూడదు. అంటే దుఆ సమంజసంగా, సహేతుకంగా ఉండాలి. అసంభవమైన, అపసవ్యమైన విషయా లను అర్థించకూడదు.

3. సంస్కరణ జరిగిన తరువాత, వ్యవస్థ ఏర్పడిన తరువాత అవ్యవస్థను, అరాచకాన్ని సృష్టించరాదు. అల్లాహ్ ఆదేశాలను ఉల్లంఘించి అశాంతి అలజడులను వ్యాపింప జేయటం మహాపరాధం.

4. మనిషి దైవాగ్రహానికి ఎంతగా భయపడాలో, దైవానుగ్రహాల పట్ల అంతే ఆశాభావం కలిగి ఉండాలి. ఉత్తమరీతిలో దైవాన్ని మొరపెట్టుకునేవారు దేవుని దృష్టిలో ఉత్తములు.

حَتّٰۤى اِذَاۤ اَقَلَّتۡ سَحَابًا ثِقَالًا سُقۡنٰهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَنۡزَلۡنَا بِهِ الۡمَآءَ فَاَخۡرَجۡنَا بِهٖ مِنۡ كُلِّ الثَّمَرٰتِ‌ؕ كَذٰلِكَ نُخۡرِجُ الۡمَوۡتٰى لَعَلَّكُمۡ تَذَكَّرُوۡنَ ۝٥٧

లను ఎత్తుకున్నప్పుడు,[72] మేము ఆ మేఘాలను నిర్జీవంగా పడివున్న ఏదేని ప్రదేశం వైపుకు తరలిస్తాము. ఆపైన ఆ మేఘాల ద్వారా వర్షాన్ని కురిపిస్తాము. ఆ వర్షపు నీటి ద్వారా అన్నిరకాల పండ్లు ఫలాలను ఉత్పన్నం చేస్తాము.[73] మృతులను కూడా మేము ఇలాగే లేపి నిలబెడతాము. మీరు (నీతిని) గ్రహించేటందుకుగాను[74] (మేము ఇన్ని విధాలుగా విషయాన్ని విడమరచి చెబుతున్నాము సుమా!).

وَالۡبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخۡرُجُ نَبَاتُهٗ بِاِذۡنِ رَبِّهٖ‌ۚ وَالَّذِىۡ خَبُثَ

58 మంచి నేల తన ప్రభువు ఆదేశాను సారం పుష్కలమైన పంట నిస్తుంది. (దీనికి భిన్నంగా) చెడ్డ నేల చాలా తక్కువ

నిశ్చయంగా దైవకారుణ్యం సత్కార్యాన్ని ఉత్తమరీతిలో నెరవేర్చేవారికి సమీపంలో ఉంటుంది.

71. తన పరిపోషకత్వాన్నీ (రుబూబియ్యత్‌ను), ఆరాధనా హక్కు (ఉలూహియ్యత్)ను చాటిచెప్పే మరికొన్ని నిదర్శనాలను కూడా అల్లాహ్ ఇక్కడ పొందుపరచాడు. మరణానంతర జీవితం ఒక వాస్తవం అన్న విషయాన్ని విశదీకరించాడు. ఈ వాక్యంలో ఆయన వర్షాన్ని తన దయగా, కరుణగా పేర్కొన్నాడు. అది కురవక ముందే చల్లని గాలులు వీచి శుభ సంకేతాన్ని ఇస్తాయి. ప్రాణులకు ఆ వాతావరణం ఎంతో ఆహ్లాదాన్నీ, ఆనందాన్నీ కలిగిస్తుంది. బుష్రన్ : ఇది, బషీర్‌కు బహువచనం. శుభవార్తను అందజేసేవి అని అర్థం. 'రహ్మతున్' అంటే కారుణ్యం.

72. బరువైన మేఘాలంటే నీటితో నిండిన మేఘాలని భావం.

73. "అన్నిరకాలైన పండ్లు ఫలాలు పండిస్తాము" – అంటే ఒక్కో కోవకు చెందిన పండు ఒక్కోవిధంగా ఉంటుంది. వాటి రంగువేరు, రూపువేరు, రుచివేరు, వాటి పోషక విలువలు వేరుగా ఉంటాయి. ఇవన్నీ మానవ మనుగడకు మహదానుగ్రహాలుగా ఉన్నాయి.

74. మేము వర్షపునీటి ద్వారా మృతభూమిని బ్రతికించి, దాన్నుంచి రకరకాల పంటలు ఉత్పన్నం చేసినట్లే తీర్పుదినాన, మరణించి మట్టిలో కలసిపోయిన మానవులను బ్రతికించి నిలబెడతాము, వారినుంచి లెక్క తీసుకుంటాము.

لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ۚ كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

ఉత్పత్తిని మాత్రమే ఇస్తుంది.[75] ఈ విధంగా మేము కృతజ్ఞులై ఉండేవారి కోసం నిదర్శనాలను పలు విధాలుగా విశ్లేషించి చెబుతాము.

75. అయితే ఇదొక ఉపమానం కూడా కావచ్చు. మూలంలో అల్‌బలదుత్తయ్యిబు (మంచినేల) మరియు అల్‌బలదుల్ ఖబీసు (చెడు నేల) అనే రెండు పదాలు వచ్చాయి. అల్‌బలదుత్తయ్యిబు అంటే విషయాన్ని త్వరితంగా గ్రహించేవాడు, హితబోధను స్వీకరించే హృదయం, విశ్వాసి హృదయం, పవిత్రమైన మనిషి అని భావం. దీనికి భిన్నంగా అల్‌బలదుల్ ఖబీస్ అంటే, మందమతి, హితబోధను గ్రహించని మనసు, అవిశ్వాసి హృదయం, అపవిత్రుడైన మనిషి అని భావం. మోమిన్ (విశ్వాసి) హితోపదేశాన్ని శీఘ్రంగా గ్రహిస్తాడు. అతడు వర్షపు నీటిని వెంటనే పీల్చుకుని, నవజీవనాన్ని నింపుకున్న సారవంతమైన భూమిలాంటివాడు. దైవవాక్యాలు విన్నప్పుడల్లా అతని మేను పులకిస్తుంది. అతని విశ్వాసం తేజోవంతమవుతుంది. అతని మంచిపనుల్లో మరింత వృద్ధి జరుగుతుంది.

దీనికి భిన్నంగా సత్యామృతాన్ని ఆస్వాదించలేనివాడు సారంలేని నేల లాంటివాడు. ఆ నేల వర్షపునీటిని పీల్చదు. పీల్చినా దానినుండి మంచి మొక్కలు మొలకెత్తవు. పండే పంటలు కూడా నాసిరకం అయి ఉంటాయి. ఈ విషయమే హదీసులో ఈ విధంగా చెప్పబడింది. ప్రవక్త మహనీయులు (సఅసం) ఇలా సెలవిచ్చారు : “అల్లాహ్ నాకు ఇచ్చిపంపిన జ్ఞానం మరియు సన్మార్గం నేలపై ధారాపాతంగా కురిసే వర్షం లాంటిది. ఆ నేలలోని సారవంతమైన క్షేత్రాలు ఆ వర్షపు నీటిని బాగా పీల్చి పచ్చిక బయళ్ళను మొలకెత్తించాయి (పుష్కలంగా పంటలను ఉత్పత్తి చేశాయి). ఆ నేలలోని మరికొన్ని భాగాలు గట్టివి. ఆ భాగాలలో నీరు నిలవటానికైతే నిలిచింది (గాని దాన్ని ఆ నేల పీల్చలేదు) అయినప్పటికీ ఆ నీటి ద్వారా ప్రజలు ప్రయోజనం పొందారు. స్వయంగా త్రాగటమే గాక ఆ నీటితో తమ పొలాలు తడుపుకున్నారు. సేద్యం చేశారు. అయితే నేలలోని ఇంకొక భాగం పూర్తిగా బరువైన రాతి ప్రదేశం. ఆ ప్రదేశం నీటిని గ్రహించనూ లేదు, మొక్కల్ని మొలకెత్తించనూ లేదు (నా సందేశం పట్ల ప్రజల వ్యవహారం కూడా దీన్ని పోలి ఉంటుంది). అల్లాహ్ ధర్మాన్ని అర్థం చేసుకొని, నేను తెచ్చిన దానితో ప్రయోజనం పొందినవాని ఉపమానం ఇది. అతను స్వయంగా విద్య నేర్చుకున్నాడు, ఇతరులకు కూడా నేర్పాడు. అలాగే ఏమీ నేర్చుకోకుండా, నేను తెచ్చిన సన్మార్గాన్ని అవలంబించని వ్యక్తి ఉపమానం కూడా ఇందులో ఉంది” (సహీహ్ బుఖారీ: కితాబుల్ ఇల్మ్).

59 మేము నూహ్ (అలైహిస్సలాం)ను
అతని జాతి వద్దకు పంపాము. అప్పు
డతను, "ఓ నా జాతి ప్రజలారా! మీరు
అల్లాహ్‌ను ఆరాధించండి. ఆయన తప్ప
వేరెవరూ మీ ఆరాధనకు అర్హులు కారు. మీ
విషయంలో ఒక మహా దినం నాటి శిక్ష
గురించి నాకు భయంగా ఉంది" అన్నాడు.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا
لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُۥٓ إِنِّىٓ أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ٥٩

60 దానికి అతని జాతి పెద్దలు "నువ్వు
స్పష్టమైన అపమార్గానికి గురైనట్లు మాకు
కనిపిస్తోంది"[76] అన్నారు.

قَالَ ٱلْمَلَأُ مِن قَوْمِهِۦٓ إِنَّا لَنَرَىٰكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ٦٠

61 "ఓ నా జాతి వారలారా! నేనేమాత్రం
దారి తప్పలేదు. నిజానికి నేను సర్వలోక
ప్రభువు తరఫున పంపబడిన ప్రవక్తను.

قَالَ يَٰقَوْمِ لَيْسَ بِى ضَلَٰلَةٌ وَلَٰكِنِّى رَسُولٌ مِّن رَّبِّ
ٱلْعَٰلَمِينَ ٦١

62 "నా ప్రభువు సందేశాన్ని మీకు అంద
జేస్తున్నాను. నేను మీ మేలుకోరే వాడిని.
మీకు తెలియని విషయాలు అల్లాహ్ తరఫు
నుంచి నాకు తెలుసు.

أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّى وَأَنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ
ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٦٢

63 "ఏమిటీ? మిమ్మల్ని హెచ్చరించటా
నికి, మీరు భయభక్తుల వైఖరిని అవలం
బించి తద్వారా మీరు కరుణించబడేటం
దుకు మీ వద్దకు స్వయంగా మీ నుంచే ఒక
వ్యక్తి ద్వారా మీ ప్రభువు తరఫునుండి
'ఉపదేశం' అందటం మిమ్మల్ని ఆశ్చ
ర్యంలో ముంచెత్తిందా?"[77] అని (నూహ్)
అన్నాడు.

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَآءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ
لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا۟ وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٦٣

76. షిర్క్ (బహుదైవారాధన) మనిషి విజ్ఞతా వివేచనలను హరిస్తుంది. షిర్క్ వాతనబడిన మనిషికి సన్మార్గం దుర్మార్గంగా, దుర్మార్గం సన్మార్గంగా కనబడుతుంది. నూహ్ జాతి కూడా 'షిర్క్' అనే వ్యాధికి గురైంది. వాళ్ల పరిస్థితి ఎంత నికృష్టంగా తయారయ్యిం దంటే అంధకార లోయల్లో నుంచి కాంతి శిఖరాల వైపుకు, షిర్క్ జాడ్యం నుంచి

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَٰهُ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥ فِى ٱلْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا
ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

64 అయినప్పటికీ వాళ్లు ఆయన (మాట)ను అసత్యమని ధిక్కరించారు. మేము నూహును, నావలో అతని వెంట ఉన్న అతని సహచరులను రక్షించి, మా ఆయతులను ధిక్కరించిన వారందరినీ ముంచి వేశాము. నిశ్చయంగా వారు మరీ గ్రుడ్డి జనులుగా[78] వ్యవహరించారు.

ఏకదైవారాధన (తౌహీద్) వైపుకు పిలిచే ప్రవక్తే వారికంటికి మార్గవిహీనుడుగా కానరాసాగాడు.

77. హజ్రత్ నూహ్ (అలైహిస్సలాం)కూ, హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం)కు మధ్య పది కాలాల లేక పది తరాల అంతరం ఉంది. నూహ్ ప్రవక్త కాలానికి కొంచెం ముందు వరకు ప్రజలు దైవధర్మమయిన ఇస్లాంపై స్థిరంగా ఉండేవారు. రాను రాను వారిలో దేవుని ఏకత్వం (తౌహీద్) పట్ల విముఖత ఎలా ప్రబలిందంటే, తమలోని కొంతమంది పుణ్యపురుషులు చనిపోయినప్పుడు, వారి అభిమానులు కొందరు వారి పేరుమీద గుంపటాలు, గోపురాలు కట్టడం మొదలెట్టారు. అక్కడ వారి చిత్రపటాలు కూడా వ్రేలాడదీశారు. వారిని చూసినప్పుడల్లా దైవాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకొని దైవధ్యానంలో లీనం కావచ్చని ఆశించారు. కాలక్రమేణా వారు ఆ చిత్రపటాలను చూసి ఆ సజ్జనుల విగ్రహాలను నిలబెట్టారు. ఆ విగ్రహాలే క్రమక్రమంగా దేవతలుగా రూపొందారు. వాటి ముందు పూజా పునస్కారాలు మొదలయ్యాయి. ఆ విధంగా నూహ్ జాతి ప్రజల దృష్టిలో వద్ద్, సువా, యవూఖ్, యగూస్, నస్ర్ అనే సజ్జనులు ఆరాధ్య దైవాలుగా మారిపోయారు. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో అల్లాహ్ నూహ్ (అలైహిస్సలాం)ను ప్రవక్తగా నియమించి పంపాడు. ఆయన దాదాపు 950 సంవత్సరాల సుదీర్ఘకాలం పాటు దైవసందేశాన్ని వినిపించారు. తన జాతి వారిలో తిష్ఠవేసిన బహుదైవారాధనను రూపుమాపడానికి ఆయన శాయశక్తులా కృషిచేశారు. కాని బహు కొద్దిమంది మాత్రమే ఆయన బోధను విన్నారు. మిగిలిన వారంతా అహంకారంతో విర్రవీగారు. అప్పుడు అల్లాహ్ విశ్వసించిన ఆ కొద్దిమందిని తప్ప మిగిలిన వారందరినీ ముంపుకు గురి చేశాడు. అచ్చం తమలాంటి ఒక మానవమాత్రుడు తమ మధ్య ప్రవక్తగా రావటమేమిటీ? అని వాళ్లు ఆశ్చర్యపోయేవారు. ఆ మాటే దైవప్రవక్త నూహ్ (అలైహిస్సలాం) ఇక్కడ ప్రస్తావించారు.

78. అంటే సత్యం పట్ల వారు అంధులుగా తయారయ్యారు. ఒక విషయం సత్యమని తెలిసినా దాన్ని సమర్థించాలనే, దాన్ని ఆశ్రయించాలనే ఆలోచన, ఇంగిత జ్ఞానం వారికి లేకుండా పోయింది.

65 మేము ఆద్‌జాతి వద్దకు వారి సోదరు
డైన హూద్‌ను పంపాము.[79] "నా జాతి
ప్రజలారా! మీరు అల్లాహ్‌ను ఆరాధిం
చండి. ఆయన తప్ప మీకు మరో ఆరాధ్య
దైవం లేదు. మరలాంటప్పుడు మీరు
భయపడరా?" అని అతను చెప్పాడు.

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم
مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

66 దానికి అతని జాతిలోని అవిశ్వాస
సర్దారులు "నువ్వు మాకు తెలివి తక్కువ
వానిలా కనిపిస్తున్నావు.[80] పైగా నువ్వు
అబద్ధాలకోరువని మా అభిప్రాయం"
అన్నారు.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي
سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

67 "ఓ నా జాతి వారలారా! నాలో ఏ
మాత్రం తెలివితక్కువతనం లేదు. నేను
సకల లోకాల ప్రభువు తరఫున పంప
బడిన ప్రవక్తను.

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن
رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

68 "నా ప్రభువు సందేశాలను మీకు
చేరవేసేవాణ్ణి. మీరు నమ్మదగ్గ మీ శ్రేయోభి
లాషిని.

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

69 "ఏమిటీ, మిమ్మల్ని, హెచ్చరించటానికి
స్వయంగా మీనుండే ఒక వ్యక్తిద్వారా, మీ
ప్రభువు తరఫునుండి మీ వద్దకు హితోప
దేశం రావటం మీకు ఆశ్చర్యం కలిగిం

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ
لِيُنذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ

79. ఆదు జాతి అంటే ప్రప్రథమ ఆదు జాతి అని భావం. వీరు యమన్‌లోని ఇసుక గుట్టలలో నివసించేవారు. శరీర దారుఢ్యంలోనూ, కండబలంలోనూ వారు సాటిలేని వారుగా పరిగణించబడేవారు. దైవప్రవక్త హూద్ (అలైహిస్సలాం) ఈ జాతికి చెందినవారే.

80. ఆద్ జాతి ప్రజలు కండబలంలోనైతే అందరికన్నా ముందంజవేశారు గాని బుద్ధిబలంలో మాత్రం మరీ వెనుకబడిపోయారు. తాము పూజిస్తూ వస్తున్న తమ తాతముత్తాతల విగ్రహాలను విడిచిపెట్టి ఒకే దైవాన్ని ఆరాధించమని ప్రబోధించే ప్రవక్త వారి కంటికి బుద్ధిమాంద్యం కలవాడుగా కనిపించాడు.

قَوۡمِ نُوحٖ وَزَادَكُمۡ فِي ٱلۡخَلۡقِ بَصۜۡطَةٗۖ فَٱذۡكُرُوٓاْ ءَالَآءَ ٱللَّهِ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ٦٩

చిందా? అల్లాహ్ మిమ్మల్ని నూహ్ జాతి అనంతరం వారసులుగా చేసి, మీకు ఎక్కువ శరీర సౌష్ఠవాన్ని ప్రసాదించిన సంగతిని గుర్తుంచుకోండి.[81] అల్లాహ్ అనుగ్రహాలను జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ ఉండండి. తద్వారా మీరు సాఫల్యం పొందుతారు" అని హూద్ బోధ పరచాడు.

قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِنَعۡبُدَ ٱللَّهَ وَحۡدَهُۥ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَا فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ٧٠

70 "మేము అల్లాహ్‌ను మాత్రమే ఆరాధించాలనీ, మా తాతముత్తాతలు పూజిస్తూ వచ్చిన వాటిని వదలివేయమని (చెప్పటానికేనా) నువ్వు మా వద్దకు వచ్చింది?[82] ఒకవేళ నువ్వు సత్యవంతుడవే అయితే ఏ శిక్షను గురించి నువ్వు మమ్మల్ని బెదిరిస్తున్నావో దాన్ని మా వద్దకు రప్పించు చూద్దాం"[83] అని వారు అన్నారు.

81. "ఇంతటి బలాధిక్యత గల మరొకజాతి ఇంతవరకు అసలు పుట్టించబడలేదు" అని దేవుడు మరోచోట ప్రస్తావించాడు (అల్ ఫజ్ర్:8). ఈ బలపరాక్రమాలే వాళ్ల తల పొగరును కూడా పెంచాయి. తమకంటే బలవంతులు ఈ ప్రపంచంలో ఎవరున్నారు? (మన్ అషద్దు మిన్నా ఖువ్వతన్) అంటూ వారు మీసాలు మెలేయసాగారు. "వారిని సృష్టించిన దైవం వారికన్నా బలవంతుడన్న సంగతి వారికి అర్థం కావటంలేదా?" అని అల్లాహ్ ప్రశ్నించాడు (హామీమ్ అస్సజ్దహ్–15).

82. తాతముత్తాతల అంధానుసరణ అన్ని కాలాల్లోనూ, అన్ని జాతుల్లోనూ అపమార్గానికి ప్రధాన కారణంగా నిలిచింది. ఆదు జాతి కూడా ఈ అంధానుసరణకే గురయ్యింది. 'షిర్కు'ను వదలి 'తౌహీద్' మార్గాన్ని అవలంబించటానికి వారు సుతరామూ ఒప్పుకోలేదు. దురదృష్టవశాత్తూ ముస్లింలలో కూడా తమ పెద్దల ఆచారాలను అనుసరించే ఈ జాడ్యం ప్రబలంగా ఉంది.

83. మక్కాలోని ఖురైషులు కూడా అంతిమ దైవప్రవక్త (స)తో ఇదే మాటన్నారు : "ఓ దేవా! ఇది నిజంగా నీ తరఫు నుండి వచ్చిన సత్యమే అయితే, ఆకాశం నుంచి మాపై రాళ్లవర్షం కురిపించు లేదా మరేదైనా బాధాకరమైన శిక్షను మాపై అవతరింపజెయ్యి" (అన్ ఫాల్ – 32) అని అన్నారు. బహుదైవోపాసన మనిషి అణువణువునూ

71 అప్పుడు హూద్ ఇలా అన్నాడు : "ఇక మీ ప్రభువు శిక్ష,[84] ఆయన ఆగ్రహం మీపై విరుచుకుపడినట్లే. ఏమిటీ, మీరూ మీ తాతముత్తాతలూ కల్పించుకున్న పేర్ల విషయంలో నాతో గొడవపడుతున్నారా?[85] వాటి గురించి (అవి ఆరాధ్య దైవాలని నిర్ధారించే) ఏ ప్రమాణాన్నీ అల్లాహ్ అవతరింప జెయ్యలేదు. కాబట్టి మీరూ నిరీక్షించండి, మీతోపాటు నేను కూడా నిరీక్షిస్తాను."

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَّغَضَبٌ ۖ
أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَّا
نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ۚ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِّنَ
الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

72 ఎట్టకేలకు మేము అతన్నీ, అతని సహచరులను మా కృపతో కాపాడాము.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ

పెనవేసుకుపోయినప్పుడు అతని మతి ఇలాగే చెడిపోతుంది. వారిలో ఏమాత్రం ఇంగిత జ్ఞానమున్నా, "దేవా! ఇది సత్యమే అయివుంటే దాన్ని గ్రహించే సద్బుద్ధిని మాకు ఒసగు" అని వారు ప్రార్థించి ఉండాల్సింది. మొత్తానికి ఆద్‌జాతి వారు నిర్మాణాత్మక పంథాను అనుసరించేబదులు విచ్ఛిన్నకరమయిన మార్గాన్నే ఎన్నుకుని దైవాగ్రహాన్ని చేజేతులా కొనితెచ్చుకున్నారు.

84. ఆయతులో **'రిజ్‌సున్'** అని అనబడింది. అంటే మాలిన్యం అని అర్థం. కాని అసలు పదం 'రిజ్‌జున్' (رِجْزٌ). ఈ పదంలోని 'జ' అక్షరం 'స' అక్షరంగా రూపాంతరం చెందింది. రిజ్‌జున్ (رِجْزٌ) అంటే శిక్ష అని అర్థం. ఒకవేళ 'రిజ్‌సున్'నే అసలు పదంగా భావించినట్లయితే, ఇక్కడ అది అయిష్టత, ఆగ్రహం అనే అర్థంలో ఉంటుంది. (ఇబ్నె కసీర్).

85. వారు తాము ఆరాధించే చిల్లరదేముళ్లకు కొన్ని నామకరణాలు చేసుకున్నారు. ఉదాహరణకు: సదా, సుమూద్, హబా – నూహ్ జాతివారికి ఐదుగురు దేవుళ్లు ఉన్నట్లు. వారిపేర్లు ఖుర్ఆన్‌లో వేరేచోట ప్రస్తావనకు వచ్చాయి. అలాగే అరేబియా లోని ముష్రిక్కులు కూడా లాత్, మనాత్, ఉజ్జా, హుబల్ తదితరులను తమ ఆరాధ్య దైవాలుగా కల్పించుకున్నారు. అంతెందుకు, ఈనాడు కూడా బహుదైవోపాసనా భావాలకు ప్రభావితులైన ముస్లింలు సయితం తమ ఆరాధ్యులకు ఇలాంటి పేర్లు కొన్నింటిని సృష్టించుకున్నారు. ఉదాహరణకు : దాతా గంజెబక్ష్, ఖాజా గరీబ్ నవాజ్, బాబా ఫరీద్ షకర్ గంజ్, ముష్కిల్ కుషా తదితర పేర్లు ఆనాటి బహుదైవారాధ కులు కల్పించుకునే వాటికి ఏమాత్రం తీసిపోని విధంగా ఉన్నాయి కదా!

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

అయితే మా ఆయతులు అబద్ధాలంటూ కొట్టిపారేసిన వారి వేరును నిర్మూలించాము. వారు ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ విశ్వసించేవారు కారు.[86]

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ

73 ఇంకా మేము సమూదు జాతి వద్దకు వారి సోదరుడైన సాలిహ్ (అలైహిస్సలాం) ను పంపాము.[87] అతడు (తన వారి నుద్దేశించి), "ఓ నా జాతి ప్రజలారా! మీరు అల్లాహ్‌ను ఆరాధించండి. ఆయన తప్ప మరొకరెవరూ మీకు ఆరాధ్యులు కారు. మీ వద్దకు మీ ప్రభువు వద్ద నుంచి ఒక స్పష్టమైన నిదర్శనం వచ్చేసింది. ఇది

86. ఆద్ జాతిపై భయంకరమైన గాలివాన వచ్చింది. అది ఏడు రాత్రులు, ఎనిమిది దినాల వరకూ నిరంతరం వీచింది. దాంతో జనవాసాలన్నీ నేలమట్టం అయ్యాయి. తమ బలపరాక్రమాలపై గర్వపడే ఆద్‌జాతి వారి శవాలు కుప్పకూలి ఖర్జూరపు బొద్దుల వలె కానరాసాగాయి. (మరిన్ని వివరాల కోసం చూడండి : అల్ హాఖ్ఖా సూరా : 6 – 8; హూద్ సూరా : 53 – 56; అల్ అహ్‌ఖాఫ్ సూరా : 24, 25).

87. సమూద్ జాతివారు హిజాజ్ క్షేత్రానికీ – సిరియా ప్రాంతానికి మధ్యన గల 'వాదిల్ ఖురా' అనే లోయలో నివసించేవారు. మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) తన సహచరులతో కలసి హిజ్రీ 9వ సంవత్సరంలో 'తబూక్' పోరాటానికి వెళుతున్నప్పుడు సమూద్ జాతివారు నివసించిన ఈ లోయ గుండా వెళ్ళవలసి వచ్చింది. అప్పుడు ఆయన (సఅసం) తన సహచరులనుద్దేశించి, "దైవశిక్షకు గురైన వారి ప్రదేశాల మీదుగా సాగిపోతున్నప్పుడు, విలపిస్తూ, దైవశిక్ష నుంచి శరణువేడుకుంటూ వెళ్ళండి" అని బోధించారు (సహీహ్ బుఖారీ : కితాబుస్సలాత్; సహీహ్ ముస్లిం : కితాబుజ్జుహ్ద్).

సమూదు జాతి వద్దకు హజ్రత్ సాలెహ్ (అలైహిస్సలాం) ప్రవక్తగా పంపబడ్డారు. ఆదు జాతి అనంతరం జరిగిన సంఘటన ఇది. "నువ్వు నిజంగా ప్రవక్తవైతే ఈ రాతిబండల నుంచి ఒక ఆడ ఒంటెను బయటికి తీయి. అది రాయి నుంచి బయటికి రావటం మేము కళ్లారా చూడాలి" అని వారు ఆయన్ని డిమాండు చేశారు. ఈ మహిమను చూపిన తరువాత కూడా మీరు గనక అల్లాహ్‌ను విశ్వసించకపోతే మీరు వినాశానికి గురవుతారు సుమా! అని సాలెహ్ ముందుగానే జాగరూకపరచారు. సాలెహ్ జాతి ప్రజల కోర్కెపై అల్లాహ్ ఒక ఆడ ఒంటెను ప్రత్యక్షపరిచాడు. దురుద్దేశంతో

هٰذِهٖ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوْهَا تَاْكُلْ فِيْٓ
اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوْهَا بِسُوْٓءٍ فَيَاْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾

అల్లాహ్ యొక్క ఆడ ఒంటె. ఇది మీ కోసం ఒక సూచనగా ఉంది. కాబట్టి దేవుని భూమిపై మేతమేస్తూ తిరగటానికి దాన్ని వదలిపెట్టండి. దురుద్దేశంతో దాన్ని తాకకండి. (ఒకవేళ మీరు గనక ఈ మాటను ఖాతరు చేయకపోతే) బాధాకర మైన శిక్ష ఒకటి మిమ్మల్ని పట్టుకుంటుంది.

وَاذْكُرُوْٓا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَآءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَّبَوَّاَكُمْ
فِي الْاَرْضِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْ سُهُوْلِهَا قُصُوْرًا وَّتَنْحِتُوْنَ
الْجِبَالَ بُيُوْتًا فَاذْكُرُوْٓا اٰلَآءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْاَرْضِ
مُفْسِدِيْنَ ﴿٧٤﴾

74 "మీరు (మీ గతాన్ని గురించి) కాస్త గుర్తుకు తెచ్చుకోండి – ఆదు జాతి అనంతరం అల్లాహ్ మిమ్మల్ని వారసులుగా చేశాడు. మీకు భూమిపై నివాసాన్ని ప్రసాదించగా, దాని మైదానంపై మీరు భవనాలు నిర్మిస్తున్నారు.[88] కొండలను తొలచి వాటిలో గృహాలు నిర్మించుకుంటున్నారు.[89] కనుక మీరు అల్లాహ్ అనుగ్రహాలను జ్ఞాపకం చేసుకోండి. భువిపై సంక్షోభాన్ని సృష్టించకండి."[90]

దాని జోలికిపోతే దైవాగ్రహం విరుచుకుపడుతుందని సమూద్ జాతికి హెచ్చరిక చేయబడింది. కాని ఆ దుర్మార్గులు ఒంటెను చిత్రహింసలు పెట్టి దారుణంగా చంపేశారు. ఇది జరిగిన మూడు రోజులకే ఆపద వచ్చిపడింది. ఒక భయంకరమైన కేక ద్వారా వారంతా తుడిచిపెట్టబడ్డారు. వారు తమ నివాస గృహాలలో బోర్లాపడి ప్రాణాలు విడిచారు.

88. అంటే మెత్తని నేల నుంచి మట్టిని సేకరించి, ఇటుకలు తయారుచేసి వాటిద్వారా అందమైన మేడలు, మిద్దెలు కట్టేవారు. ఈ రకమయిన ఇటుకల నిర్మాణాలు ఇప్పటికీ జరుగుతున్నాయి.

89. ఇది వారి శక్తి సామర్థ్యాలకు, ప్రజ్ఞాపాటవాలకు, కళాత్మక విలువలకు ప్రబల నిదర్శనం.

90. అంటే దేవుడు మీకు ప్రసాదించిన ఈ వరాలకుగాను కృతజ్ఞులై ఉండండి. విధేయతను కనబరచండి. చేసిన మేలును మరచి భూమిపై విర్రవీగకండి. దైవాదేశాలను ఉల్లంఘించి భూమిపై కల్లోలాన్ని అవ్యవస్థను, అరాచకాన్ని సృష్టించకండి.

75 జాతిలోని గర్విష్టులైన సర్దారులు విశ్వసించిన బలహీన వర్గాల వారిని, "సాలిహ్ తన ప్రభువు తరఫున పంపబడిన ప్రవక్తేనన్న విషయం నిజంగానే మీకు తెలుసా?" అని అడిగారు. దానికి వారు, "నిస్సందేహంగా! ఆయనకు ఇచ్చి పంపబడిన దానిపై మాకు పూర్తి నమ్మకం ఉంది"[91] అని సమాధానమిచ్చారు.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

76 "అయితే మీరు నమ్మే విషయాన్ని మేము త్రోసిపుచ్చుతున్నాం"[92] అని ఆ అహంకారులు అన్నారు.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾

77 తరువాత, వారు ఆడ ఒంటెను చంపేశారు. తమ ప్రభువు ఆజ్ఞ పట్ల తలబిరుసుతనం ప్రదర్శించారు. "ఓ సాలిహ్! నిజంగానే నువ్వు దైవప్రవక్తవైతే, మమ్మల్ని బెదిరిస్తూ వచ్చిన దానిని మాపైకి తీసుకురా!" అని అన్నారు.

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

78 అంతే, భూకంపం వారిని పట్టుకుంది.[93] వాళ్లు తమ ఇండ్లలో బోర్లాపడి, అలాగే ఉండిపోయారు.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾

91. అంటే, సాలెహ్ తెచ్చిన ఏక దైవారాధనా సందేశం వాస్తవానికి మా అంతరాత్మ ప్రబోధమే. అందుకే ఆయన చెప్పేది సత్యం అని మా మనస్సాక్షి కూడా చెబుతోంది. అందుచేత మేము ఆయన సందేశాన్ని విశ్వసిస్తున్నాం అని ఆ పేద ముస్లింలు చెప్పారు. ఇకపోతే 'సాలిహ్ నిజంగా దైవప్రవక్తేనా?' అన్న వారి ప్రశ్నకు, వారు సమాధానం కూడా చెప్పదలచుకోలేదు. ఎందుకంటే, వారి దృష్టిలో అసలు అది చర్చనీయాంశమే కాదు. సాలిహ్ దైవప్రవక్త అన్న విషయాన్ని వారు ఒక తిరుగులేని సత్యంగా తలపోసేవారు.

92. సమాజంలోని ఈ నాయకులకు సరైన సమాధానం లభించినప్పటికీ వారు సకారాత్మకంగా స్పందించలేదు సరికదా గర్వాహంకారంతో తిరస్కరించారు. సమాజంలోని ఈ బలహీన వర్గాల అభిప్రాయాన్ని సమర్థించడానికి వారికి అహం అడ్డుపడింది.

79 అప్పుడు సాలిహ్ (అలైహిస్సలాం) వారినుండి ముఖం త్రిప్పుకుని, "నా జాతి ప్రజలారా! నా ప్రభువు సందేశాన్ని నేను మీకు అందజేశాను. మీ శ్రేయాన్ని అభిల షించాను. కాని మీకు శ్రేయోభిలాషులంటే ఇష్టం లేకపోయింది."[94] అని చెబుతూ వెళ్ళి పోయారు.

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّيْ وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَّا تُحِبُّوْنَ النّٰصِحِيْنَ ﴿٧٩﴾

80 మేము లూతు (అలైహిస్సలామ్)ను పంపాము.[95] అతను తన జాతివారిని ఉద్దేశించి, "మీరు ఇంత సిగ్గుమాలిన చేష్టకు పాల్పడుతున్నారేమిటి? మీకు పూర్వం లోకంలో ఎవరూ ఇలాంటి పాడు పని చెయ్యలేదే!

وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖۤ اَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٨٠﴾

93. ఇక్కడ రజ్ఫతున్ (భూకంపం) అనే పదం వాడబడింది. వేరొకచోట సైహతున్ (పెద్దకేక) అనే పదం వచ్చింది. దీన్నిబట్టి విదితమయ్యేదేమిటంటే ఈ రెండు రకాల శిక్షలూ వీళ్ళపై ఒకేసారి వచ్చిపడ్డాయి. అంటే – పైనుండి భయంకరమైన అరుపు క్రింది నుంచి భూప్రకంపన! ఈ రెండు శిక్షలూ కలిసి వారిని సర్వనాశనం చేసి వేశాయి.

94. హజ్రత్ సాలెహ్ (అలైహిస్సలాం) నోట ఈ పలుకులు ఆపదకు ముందు వెలువడి ఉండవచ్చు. లేక ఆపద తరువాత ఆయన ఈ విధంగా పలికి ఉండవచ్చు. బద్ర్ యుద్ధం ముగిసిన తరువాత అంతిమ దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) యుద్ధభూమిలో పడివున్న అవిశ్వాసుల, ముష్రిక్కుల శవాలను చూసి పలికినట్లు.

95. హజ్రత్ లూత్ (అలైహిస్సలాం), ఇబ్రాహీం (అలైహిస్సలాం) గారి సోదరుని కుమారులు. ఈయన హజ్రత్ ఇబ్రాహీంను విశ్వసించిన వారే. తర్వాత ఈయన్ని కూడా దేవుడు తన ప్రవక్తగా నియమించి ఒక ప్రాంతానికి పంపాడు. జోర్డాన్ కీ – బైతుల్ మఖ్దిస్‌కి మధ్య నున్న ఈ బస్తీ 'సద్దూమ్'గా పిలువబడేది. ఇది సస్యశ్యామల ప్రాంతం. ఇక్కడ పంటలు విరివిగా పండేవి. దివ్య ఖుర్ఆన్ ఈ ప్రదేశాన్ని మూతఫికాత్‌గా పేర్కొన్నది. లూత్ (అలైహిస్సలాం) అన్నిటికంటే ముందు లేక ఏకదైవారాధనా సందేశంతోపాటే (...ఇక్కడ ఒక విషయం గమనార్హం. ప్రతి ప్రవక్త తన జాతికి మొట్టమొదటగా ఏకదైవారాధనా – తౌహీద్ – సందేశమే ఇస్తాడు. ప్రవక్తలందరూ అలాగే చేశారు. వెనుక గడిచిన ప్రవక్తల సందేశాల్లో మనం ఈ విషయాన్ని గమనించవచ్చు.) తన జాతి ప్రజల్లో ఉన్న స్వలింగ సంపర్కపు జాడ్యాన్ని

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

81 "అయ్యో! మీరు స్త్రీలను వదలి,[96] పురుషులతో కామ వాంఛ తీర్చుకుంటు న్నారా?![97] అసలు మీరు మరీ బరితెగించి వ్యవహరిస్తున్నారు"[98] అని అన్నారు.

నిర్మూలించటానికి ఉపక్రమించారు. తను ప్రవక్త అవటంతోనే ఏకంగా ఆయన తన జాతిలో తిష్ఠవేసిన నీతిబాహ్యమైన ఈ పనిని తూలనాడారంటే, వారిలో ఆ రోగం ఎంతగా ప్రబలిపోయిందో అవగతమవుతోంది. ప్రపంచంలో అందరికన్నా ముందు లూత్ జాతి మాత్రమే ఈ ముదనష్టపు చేష్టకు పాల్పడిందని కూడా ఆయన వ్యక్తంచేసిన ఆందోళనను బట్టి అర్థమవుతోంది. అందుకే ఆయన అన్నింటికంటే ముందు లేక తౌహీద్ సందేశంతోపాటే ఈ నీతిబాహ్యతను సమాజం నుంచి పారద్రోలటానికి నడుం బిగించారు. అందరు ప్రవక్తల్లాగా ఆయన తన జాతి వారికి అన్నింటికంటే ముందు తౌహీద్ సందేశం అందజేసే విషయానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వకపోవటానికి మరొక కారణం – ఇబ్రాహీమ్ ప్రవక్త ద్వారా ఆ ప్రాంతం వారికి అంతకు ముందే తౌహీద్ సందేశం అంది ఉండవచ్చు. మొత్తానికి లూత్ జాతివారు అత్యంత నీచమైన చేష్టకు పాల్పడ్డారు. ఆ ముదనష్టపు జాతి పేరు మీదుగానే స్వలింగ సంపర్కాన్ని 'లవాతత్' అని పేర్కొనటం జరుగుతోంది.

ఈ స్వలింగ సంపర్కాని (Homosexuality) కి పాల్పడిన వారికి విధించవలసిన శిక్షపై ఇమాముల, పండితుల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తమయ్యాయి. వ్యభిచారానికి పాల్పడిన వారికి విధించే శిక్షే వీరికి కూడా విధించాలని కొంతమంది అభిప్రాయ పడ్డారు. అంటే హోమో సెక్సువాలిటీకి ఒడిగట్టినవారు వివాహితులైతే శిలాశిక్ష విధించాలనీ, అవివాహితులైతే నూరు కొరడా దెబ్బలు కొట్టాలనీ అన్నారు. ఈ పాడు పని చేసినవారు ఎలాంటి వారైనాసరే రాళ్ళు రువ్వే శిక్ష పడాల్సిందేనని మరికొంతమంది ఇమాములు వ్యాఖ్యానించారు. ఈ నీతిబాహ్యమైన చేష్టను చేసినవారికి, చేయించు కున్నవారికి–ఇద్దరికీ మరణ శిక్ష విధించాలని అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే సమ కాలీన రాజ్యాధికారి ఈ పాపానికి తగు శిక్ష విధించాలనీ మరణదండన మాత్రం విధించ రాదన్నది ఇమామ్ అబూ హనీఫా అభిమతం (తౌహ్ఫతుల్ అహ్వజి–సంపుటి :5).

96. అంటే మీరు మీ లైంగిక కోర్కెల్ని తీర్చుకోవటానికి ప్రకృతి ధర్మానికి విరుద్ధంగా – సిగ్గులేకుండా – మగవాళ్ళ దగ్గరికి పోతారా?! మీరు ఒడిగడుతున్న ఈ చేష్ట అత్యంత హేయమైనది, హేతువుకు విరుద్ధమైనది. జంతువుల్లో సయితం లేని ఈ పాడు బుద్ధి మీకెలా పుట్టింది?

97. మగవారి లైంగిక వాంఛల పరిపూర్తికై, వారి తృప్తికై, సౌఖ్యానికై దేవుడు ఆడవారిని పుట్టించాడు. కాని ఈ దుర్మార్గుల స్వభావమే చెడిపోయింది. వీరు స్త్రీలను వదలి పురుషుల మల విసర్జనా మార్గాన్ని వాడుకోసాగారు.

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟ أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾

82 దానికి అతని జాతివారు ఇచ్చిన జవాబు ఇదే: "వీళ్లను మీ బస్తీ నుంచి వెళ్ల గొట్టండి. మహా పవిత్రులట వీళ్ళు."[99]

فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ كَانَتْ مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ ﴿٨٣﴾

83 అప్పుడు మేము లూత్ (అలైహిస్సలాం)ను, అతని ఇంటి వారిని కాపాడాము. అతని భార్యను తప్ప! ఆమె దైవశిక్షకు గురయిన వారితో ఉండిపోయింది.[100]

98. ప్రకృతి విరుద్ధమైన ఈ పని బరితెగించిన చేష్టగా, దైవాదేశాల అతిక్రమణగా పేర్కొనబడింది. అయితే నాగరికతా ధ్వజవాహకులమని చెప్పుకునే పాశ్చాత్య దేశాల వారు నేడు ఈ సిగ్గుమాలిన పనిని చట్టబద్ధంగా చేసుకుంటున్నారు. పైగా ఈ లతుకోరు పనిని 'ప్రాథమిక హక్కు' (Fundamental Right) గా ఖరారు చేసుకుంటున్నారు. అంటే పాశ్చాత్య ప్రపంచం దృష్టిలో ఇప్పుడది నేరమూ కాదు. చెడు పని కూడా కాదు. ఎందుకంటే వారి నాగరికత బాగా 'ముదిరి'పోయింది.

99. నీతిబాహ్యత, దుర్మార్గం, సామాజిక రుగ్మతలు ప్రేళ్లూనుకుపోయిన సమాజంలో సజ్జనుల హితబోధలు ఒక్కోసారి వింతగా తోస్తాయి. దైవప్రవక్త హజ్రత్ లూత్ (అలైహిస్సలాం) మరియు ఆయన వెంటనున్న కొద్దిమంది సౌశీల్యవంతులు ఆ దుర్మార్గుల కంటికి వింత మనుషుల్లా కనిపించారు. తమ సొసైటీలో ఈ పవిత్రులకు చోటు లేదు అని తెగేసి చెప్పే దుస్సాహసానికి పాల్పడ్డారు. కామంతో కళ్లు మూసుకుపోయిన వానికి సిగ్గూ ఉండదు, భయమూ ఉండదు అన్న దానికి ఇదొక ప్రబల నిదర్శనం. మంచి వైపుకు, సౌశీల్యం పారిశుద్ధ్యాల వైపుకు ఆహ్వానించే వారు వారి దృష్టికి అధములుగా కనిపిస్తారు. మంచివారినే వారు చులకన చేస్తారు.

"వీళ్లు మహా పరిశుద్ధులుగా తయారవుతున్నారు" అని అనటంలోని వారి ఉద్దేశం ఏమిటి? బహుశా వారు తాము చూస్తున్న వాస్తవికతను గురించి చెప్పి ఉంటారు. అంటే, మేము చేస్తున్న ఈ పని వీరికి పాపంగా కనిపిస్తుంది కాబట్టి, అసలు వీళ్ళు మనతోపాటు ఈ బస్తీలో ఉండకపోవటమే మంచిది, వీళ్లను ఇక్కణ్ణుంచి పంపేయండి అన్నది వాళ్ళ ఉద్దేశం కావచ్చు. లేక కేవలం ఎగతాళికే వారు ఆ మాట అని ఉండవచ్చు.

100. ఆమె దైవప్రవక్త భార్యే అయినప్పటికీ ముస్లిం కాలేదు. పైగా అపరాధులకు అండగా నిలిచింది.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

84 మేము వారిపై ఒక ప్రత్యేకమైన వర్షాన్ని కురిపించాము.[101] చూడు! ఆ అపరాధులకు పట్టిన గతేమిటో![102]

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا

85 ఇంకా మేము మద్‌యన్ (వైపుకు) వారి సోదరుడైన షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం)ను పంపాము.[103] అతను (తన జాతి వారినుద్దేశించి), "నా జాతి వారలారా! మీరు అల్లాహ్‌ను మాత్రమే ఆరాధించండి. ఆయన తప్ప మీరు ఆరాధించదగిన వేరొక దైవం లేదు. మీ వద్దకు మీ ప్రభువు తరఫు నుంచి స్పష్టమయిన నిదర్శనం వచ్చేసింది.

101. ఏమిటీ ఆ ప్రత్యేక వర్షం? అది రాళ్ళ వర్షం అని ఖుర్‌ఆన్‌లో మరో చోట చెప్పబడింది. "మేము వారిపై ఎడతెగకుండా రాళ్ళవాన కురిపించాము" (హూద్ – 82). "మేము ఆ పట్టణాన్ని తలక్రిందులు చేసి వేశాము" అని అంతకుముందు అనబడింది.

102. అంటే – (ఓ ముహమ్మద్! – సఅసం) పబ్లిగ్గా దైవాజ్ఞల్ని ఉల్లంఘించి, దైవప్రవక్తలను చులకన చేసిన వారికి పట్టిన గతేమిటో చూశావుగా! కాబట్టి నువ్వు ఈ అవిశ్వాసుల ఆగడాలకు ఏమాత్రం జంకకుండా నీ కర్తవ్యాన్ని నువ్వు సజావుగా నిర్వర్తించు అని దేవుడు ఓదారుస్తున్నాడు.

103. హజ్రత్ ఇబ్రాహీం (అలైహిస్సలాం) కొడుకు లేక మనవడి పేరు మద్‌యన్. ఆయన పేరు మీదే ఆయన వంశం మద్‌యన్‌గా పిలువబడింది. ఈ వంశస్థులు స్థిరపడ్డ ప్రదేశం కూడా మద్‌యన్‌గా వ్యవహరించబడింది. ఈ ప్రదేశం హిజాజ్‌కు వెళ్ళే దారిలో "మఆన్"కు సమీపంలో ఉంది. వీరినే ఖుర్‌ఆన్‌లో మరోచోట "అస్‌హాబుల్ అయ్‌కహ్" (వన వాసులు) అని కూడా అనటం జరిగింది. హజ్రత్ షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం) వీళ్ళ వైపుకు ప్రవక్తగా పంపబడ్డారు (సూరె షుఅరా 176 వ ఆయతుకు వివరణను చూడండి).

గమనిక : ప్రతి ప్రవక్తా ఆ జాతి సోదరుడుగా పేర్కొనబడ్డారు. అంటే ఆ జాతికి లేక ఆ తెగకు చెందిన వ్యక్తి అన్నమాట! 'స్వయంగా మీనుండే మీ ప్రవక్తను ప్రభవింప జేశాము' అని మరోచోట అనబడింది. దైవప్రవక్త మానవ మాత్రుడై ఉంటారనీ, మానవ మార్గదర్శకత్వం కోసం మానవ జాతి నుంచే దేవుడు తన ప్రవక్తలను ఎన్నుకుంటాడని దీన్నిబట్టి అర్థమవుతోంది.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝٨٥

కాబట్టి మీరు కొలతలు, తూనికలలో ఖచ్చితంగా (పూర్తిగా) వ్యవహరించండి. ప్రజలకు వారి వస్తువులను తగ్గించి ఇవ్వకండి.[104] సంస్కరణ జరిగిన తరువాత భూమిలో అల్లకల్లోలాన్ని సృష్టించకండి. మీరు గనక నమ్మేవారే అయితే మీ మేలు ఇందులోనే ఉంది.

وَلَا تَقْعُدُوْا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوْعِدُوْنَ وَتَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَتَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوْٓا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا فَكَثَّرَكُمْ ۠ وَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝٨٦

86 “అల్లాహ్‌ను విశ్వసించేవారిని బెదిరించే ఉద్దేశంతో, అల్లాహ్ మార్గం నుంచి అడ్డుకునే ఆలోచనతో, అందులో వక్రతలను వెతుకుతూ రహదారుల్లో కూర్చోకండి.[105] మీరు అల్ప సంఖ్యలో ఉండగా అల్లాహ్ మీ జనసంఖ్యను అధికం చేసిన సంగతిని కాస్త గుర్తు చేసుకోండి. కల్లోలాన్ని రేకెత్తించే వారి కథ ఎలా ముగిసిందో కూడా చూడండి!

104. హజ్రత్ షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం) తన జాతివారికి ఏక దైవారాధనా సందేశం యిచ్చిన తరువాత, కొలతలు తూనికల్లో వారు చేస్తున్న అన్యాయాన్ని ఎత్తిచూపారు. కొలచి ఇచ్చినా, తూకం వేసి ఇచ్చినా పూర్తిగా ఇవ్వాలని, అందులో మోసం చేయరాదని ఉపదేశించారు. ఈ జాడ్యం ఎంత భయంకరమైనదంటే దాని వాతనపడిన జాతులు నైతికంగా దివాలా తీస్తాయి. పుచ్చుకునేటప్పుడు పూర్తిగా పుచ్చుకుని ఇచ్చేటప్పుడు తగ్గించి ఇవ్వటం దగా, మోసంగా పరిగణించబడుతుంది. ఇలాంటి వారికి వినాశం తప్పదని ముతఫ్ఫిఫీన్ సూరాలో హెచ్చరించబడింది.

105. దైవమార్గం నుండి ప్రజలను ఆపే ఉద్దేశంతో అందులో వక్రతలు తీయటం అన్ని రకాల ప్రజలలో ఉన్న జబ్బే. ఈనాటి సోకాల్డ్ తత్వవేత్తల్లో, పాశ్చాత్య సంస్కృతికి ప్రభావితులైన పండితులలో కూడా ఈ ‘జబ్బు’ ఉంది (అల్లాహ్ ఈ జబ్బునుంచి మనల్ని కాపాడుగాక!). వారు దారుల్లో బైఠాయించటంలో రకరకాల దురాలోచనలు ఉండేవి. ఉదాహరణకు: వచ్చేపోయే వారిని అటకాయించటం, వెక్కిరించటం. సాధారణంగా అలగాజనం, తుంటరులు ఇలాంటి చేష్టలకు పాల్పడతారు. మంచివారు, మర్యాదస్తులు ఇలాంటి పిచ్చిపనులు చేయరు.

హజ్రత్ షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం) సందేశానికి ప్రభావితులై ఆయన దగ్గరికి వెళ్ళేవారిని అడ్డుకోవాలన్నది కూడా వారి ఉద్దేశం కావచ్చు. వచ్చేపోయే వారిని ఆపి, నిలువుదోపిడీ

وَإِن كَانَ طَآئِفَةٌ مِّنكُمْ ءَامَنُوا بِٱلَّذِىٓ
أُرْسِلْتُ بِهِۦ وَطَآئِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَٱصْبِرُوا حَتَّىٰ
يَحْكُمَ ٱللَّهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَٰكِمِينَ ﴿٨٧﴾

87 “అల్లాహ్ నాకిచ్చి పంపిన సందేశాన్ని మీలో కొందరు విశ్వసించగా, మరి కొందరు విశ్వసించలేదు. కాబట్టి అల్లాహ్ మన మధ్య తీర్పు చేసే వరకూ ఓపిక పట్టండి. ఆయన అందరిలోకెల్లా అత్యుత్తమంగా తీర్పు చెప్పేవాడు.”[106]

قَالَ ٱلْمَلَأُ ٱلَّذِينَ ٱسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِۦ لَنُخْرِجَنَّكَ
يَٰشُعَيْبُ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَآ أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا
قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَٰرِهِينَ ﴿٨٨﴾

88 దురహంకారులైన అతని జాతి సర్దారులు (అతన్నుద్దేశించి), “ఓ షుఐబ్! మీరంతా మా మతంలోకి తిరిగి వచ్చేస్తే సరి![107] లేకపోతే నిన్నూ, నీతో పాటు విశ్వసించిన వారిని మా పురము నుంచి వెళ్ళగొడతాం” అని హెచ్చరించారు.

చేసుకునే ఉద్దేశంతో కూడా వారు దారుల్లో మాటేసి కూర్చొనేవారేమో! లేక మామూళ్ళు, సుంకాలు వసూలు చేసేందుకు ప్రజలను అడ్డుకునేవారేమో! పైన పేర్కొనబడిన ఏ అర్థంలో తీసుకున్నా అది వారికి వర్తిస్తుందని ఇమామ్ షౌకానీ అభిప్రాయపడ్డారు. ఎందుకంటే ఈ దురలవాట్లన్నీ వారిలో ఉండి ఉండవచ్చు (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్).

106. ‘అవిశ్వాసం’ విషయంలో రాజీపడకూడదు. పైగా అవిశ్వాస మార్గాన్ని ఎన్నుకున్న వారిని స్పష్టంగా హెచ్చరించాలి. ఎందుకంటే దైవనిర్ణయం ప్రకారం మిథ్యాదైవాలపై సత్యవాదులకు విజయం లభించటం తథ్యం. కనుక ఈ ఆయతులో ‘సహనం వహించండి’ అంటే నిజంగా సహనం వహించమని కాదు. పైగా ఇదొక హెచ్చరిక. ఖుర్ఆన్‌లోనే వేరొకచోట అవిశ్వాసులను ఈ విధంగా హెచ్చరించటం జరిగింది : “అయితే నిరీక్షించండి, మీతో పాటు మేమూ నిరీక్షిస్తాం” (అత్ తౌబా : 52). ఇదీ అటువంటి వార్నింగే!

107. ఇది వారి జాత్యహంకారానికి పరాకాష్ఠ! వారు దైవప్రవక్త ఇచ్చిన ఏక దైవారాధన సందేశాన్ని తిరస్కరించటంతోనే ఆగలేదు. అంతకన్నా ముందుకుపోయి దైవప్రవక్తను, ప్రవక్త అనుయాయులను తమ పూర్వీకుల మతంలోకి తిరిగి రమ్మనీ, లేకుంటే అందరినీ వెళ్లగొడతామని బెదిరించారంటే వారి గర్వాహంకారం ఏ స్థాయికి చేరుకుందో అంచనా వేయవచ్చు. షుఐబ్ ప్రవక్త అనుయాయులు అవిశ్వాస మతాన్ని విడనాడి ఇస్లాం స్వీకరించారు. కనుక జాతి సర్దారులు వారిని తమ పూర్వీకుల మతంలోకి తిరిగి రమ్మని బెదిరించారు. ఇంతవరకు సరే. కాని షుఐబ్ ప్రవక్తను తన పూర్వీకుల మతంలోకి రమ్మని ఎందుకు కోరారు? అంటే ఆయన కూడా ప్రవక్త కాక ముందు

దీనికి సమాధానంగా షుఐబ్ ఇలా అన్నారు: "ఏమిటీ, ఆ మతం మాకే మాత్రం ఇష్టం లేకపోయినా మేమందులో కలసి పోవలసిందేనా?!"[108]

89 "అల్లాహ్ మమ్మల్ని మీ ధర్మం నుంచి విముక్తి కలిగించిన తరువాత మళ్లీ మేము గనక అందులోకే వచ్చి కలసిపోతే, మేము అల్లాహ్‌కు పెద్ద అబద్ధాన్ని అంటగట్టిన వాళ్ళం అవుతాము.[109] మీ మతంలోకి మేము తిరిగి రావటమనేది జరగదు - మా ప్రభువైన అల్లాహ్ రాసిపెట్టినదయితే అది వేరే విషయం.[110]

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا فِيْ مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰىنَا اللّٰهُ مِنْهَا ؕ وَمَا يَكُوْنُ لَنَآ اَنْ نَّعُوْدَ فِيْهَآ اِلَّآ اَنْ يَّشَآءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ؕ

తన పూర్వీకుల మతాన్ని అనుసరిస్తుండేవారా? అన్న సందేహం ఈ సందర్భంగా కలుగుతుంది. దీనికి సమాధానం ఏమిటంటే, ప్రవక్త కాకముందు షుఐబ్ తమ ధర్మాన్ని అనుసరించేవారని సర్దారులు అనుకున్నదేగాని అది వాస్తవం కాకపోవచ్చు. (ఎందుకంటే ప్రవక్తలు ఎన్నడూ అవిశ్వాస మతాన్ని అవలంబించరు). లేక జాతి సర్దారులు సాధారణ ముస్లింలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ మాట అని ఉండవచ్చు.

108. మీ పూర్వీకుల మతంలోకి తిరిగి రావటం, ఈ నగరం నుంచి బయటికి వెళ్ళటం మాకు ఇష్టం లేకపోయినా మీరు మమ్మల్ని బలవంతంగా మతం మార్పిస్తారా? దేశం నుంచి వెళ్ళగొడ్తారా? అంటే - మీ మతంలోకి తిరిగి రమ్మని కోరటంగానీ, ఈ ప్రదేశం నుండి వెళ్ళగొడ్తామని బెదిరించటం గాని మీకు తగదు అని భావం.

109. ఏ తాతముత్తాతల భ్రష్టమతం నుంచి అయితే అల్లాహ్ మమ్మల్ని కాపాడాడో, తిరిగి మేము అదే భ్రష్టమతంలోకి వెళితే, అప్పుడు మేము ఏకంగా సర్వోన్నత ప్రభువుకే అసత్యాన్ని ఆపాదించిన వారమవుతాము.

110. హజ్రత్ షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం) తన దృఢ సంకల్పాన్ని వెలిబుచ్చిన తరువాత మిగిలిన వ్యవహారాన్ని దైవానికి అప్పగించారు. అంటే మాకుగా మేము మళ్లీ మిథ్యా వాదాన్ని అవలంబించేది లేదు. ఒకవేళ దేవుడు తలిస్తే అది వేరే విషయం అని ఆయన చెప్పదలిచారు. 'దేవుడు తలిస్తే అది వేరే విషయం' - షుఐబ్ ప్రవక్త గారి ఈ మాట ఖుర్ఆన్‌లో వచ్చిన "ఒంటె సూది రంధ్రంగుండా పోనంతవరకూ..."(ఆరాఫ్-40) అన్న వాక్యం వంటిదనీ (అంటే తాము తిరిగి మార్గభ్రష్టతను ఎన్నుకోవటం అంత అసంభవమని ఆయన చెప్పదలిచారని) కొంతమంది పండితులు వ్యాఖ్యానించారు.

మా ప్రభువు జ్ఞానం అన్నింటినీ పరివేష్ఠించి ఉంది. మేము అల్లాహ్‌నే నమ్ముకున్నాము.[111] ఓ ప్రభూ! మాకూ – మా జాతివారికీ మధ్య న్యాయంగా తీర్పు చెయ్యి. నీవు అందరికన్నా ఉత్తమంగా తీర్పుచేసే వాడవు."[112]

وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾

90 అతని జాతిలోని అవిశ్వాస నాయకులు "మీరు గనక షుఐబ్ మార్గంలో పోయారంటే తీవ్రంగా నష్టపోతారు!"[113] అని హెచ్చరించారు.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾

91 అంతే, భూకంపం వాళ్ళను కబళించింది. దాంతో వారు తమ ఇళ్లలోనే బోర్లాపడినట్లే ఉండిపోయారు.[114]

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩١﴾

111. అంటే ఆయన మాకు విశ్వాసం (ఈమాన్) పై నిలకడను ప్రసాదిస్తాడనీ, మాకు – అవిశ్వాసులకు మధ్య అడ్డుగా ఉంటాడనీ, మాపై తన అనుగ్రహాలను పరిపూర్తిగావిస్తాడనీ, తన ఆగ్రహం నుంచి మమ్మల్ని కాపాడతాడని మేము గట్టిగా నమ్ముతున్నాము.

112. ఆయన గనక నిర్ణయించుకున్నాడంటే విశ్వాసులను సురక్షితంగా ఉంచి, తిరస్కారులనూ దురహంకారులనూ నిర్మూలిస్తాడు. ఈ మాటల ద్వారా హజ్రత్ షుఐబ్ బహుశా దైవశిక్ష అవతరించాలని కోరుకున్నారు.

113. కొలతలు, తూనికల్లో మోసం చేసి స్వల్ప వ్యవధిలోనే ధనాన్ని మూటగట్టుకునే ఈ వర్తకులకు నిజాయితీగా నడుచుకునేవారు నష్టపోయేవారుగా కనిపించారు. ఎందుకంటే ఈ అవిశ్వాసుల దృష్టి ఎంతసేపటికీ స్వల్పకాలిక ప్రయోజనాలపైనే నిలిచి ఉండేది. పరలోకంలో ప్రభువు వద్ద లభించే శాశ్వత ప్రయోజనాలంటే వారికి గిట్టేదికాదు. అందుకే షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం) అడుగుజాడల్లో నడిచే వారు ప్రాపంచికంగా నష్టపోతారని వారిపై మొసలికన్నీరు కార్చారు. అయితే సత్యామృతాన్ని ఆస్వాదించిన వారు మాత్రం ఈ ప్రాపంచిక లాభం కోసం తమ విశ్వాసాన్ని పణంగా పెట్టడానికి ఏమాత్రం సుముఖత వ్యక్తపరచలేదు.

114. ఇక్కడ **రజ్ఫహ్** (భూకంపం) అనబడింది. హూద్ సూరాలోని 94వ ఆయతులో **సైహతున్** (కేక) అనే పదం వాడబడింది. అష్ షుఅరా సూరాలోని 189వ వచనంలో 'జుల్లతున్' (మేఘఛాయ) అనే పదం ఉంది. దీనిపై ఇబ్నె కసీర్ వ్యాఖ్యానిస్తూ ఇలా

92 షుఐబును ధిక్కరించిన వారి పరిస్థితి ఆ ఇండ్లలో వారెప్పుడూ నివసించనే లేదన్నట్టుగా మారిపోయింది.[115] షుఐబును ధిక్కరించిన వారే నష్ట పోయారు.[116]

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾

93 అప్పుడు షుఐబ్ వాళ్లనుండి ముఖం తిప్పుకొని మరలిపోతూ, "ఓ నా జాతి జనులారా! నా ప్రభువు ఆదేశాలను నేను మీకు అందజేశాను. నిత్యం మీ బాగోగులను కోరుకున్నాను. అలాంటప్పుడు ఈ తిరస్కారుల (దుర్గతి)పై నేనెందుకు బాధపడాలి?"[117] అని అన్నారు.

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۖ فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

అన్నారు : దైవశిక్షలో ఈ మూడూ కలిసి ఉన్నాయి. అంటే ఆకాశం మేఘావృతం అయి ఉన్న రోజు ఈ ఆపద వచ్చింది. తొలుత మేఘం వారికి నీడనిచ్చింది. ఆ నీడ నుంచి నిప్పురవ్వలు పడ్డాయి. ఆ తరువాత ఆకాశం నుంచి భయంకరమైన అరుపు వచ్చింది. అంతలోనే భూమి ప్రకంపించింది. ఆ దెబ్బకు వారి పై ప్రాణాలు పైకే లేచిపోయాయి. కుప్పకూలిన రాబందుల్లా వారంతా నేలకొరిగారు.

115. అంటే దేవుని శిక్ష అవతరించకముందు దైవప్రవక్తను, ప్రవక్త అనుయాయులను వెళ్ళగొట్టాలని నిశ్చయించుకున్న ఈ జాత్యోన్మాదులు దైవశిక్ష అవతరించిన తరువాత నామరూపాల్లేకుండా పోయారు. ఒకప్పుడు అసలు అక్కడ వారుండేవారా?! అన్నట్లుగా అయిపోయారు.

116. నష్టపోయేది ప్రవక్తను ధిక్కరించేవారేగాని ప్రవక్తకు విధేయత చూపేవారు కారు. ఈ అవిశ్వాసులు ఇహలోకంలోనే కాదు, పరలోకంలో కూడా నష్టానికి గురవుతారు. పరలోకంలో లభించే శిక్ష మరింత కఠినంగా ఉండబోతోంది.

117. దైవాగ్రహం విరుచుకుపడిన తరువాత ఆయన ఆ ప్రదేశం నుంచి నిష్క్రమిస్తూ చెప్పిన మాటలివి. దైవ సందేశాన్ని హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా అందజేసే నా కర్తవ్యాన్ని నేను సజావుగా నిర్వర్తించాను. మీ బాగోగులను కోరుకున్నాను. కాని నా మాటలను మీరు ఏమాత్రం లక్ష్యపెట్టలేదు. అలాంటప్పుడు మీ దుష్పరిణామంపై నేనెందుకు బాధ పడాలి? అన్నది హజ్రత్ షుఐబ్ (అలైహిస్సలాం) గారి పలుకుల్లోని అంతరార్థం.

وَمَآ أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّآ أَخَذْنَآ أَهْلَهَا بِالْبَأْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾

94 మేము ఏ ప్రవక్తను ఏ బస్తీలో పంపినా అక్కడి జనులు అణకువతో మెలగాలన్న ఉద్దేశంతో వారిని అభాగ్యానికి, అనారోగ్య స్థితికీ లోను చేశాము.[118]

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوا وَّقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَآءَنَا الضَّرَّآءُ وَالسَّرَّآءُ فَأَخَذْنَاهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

95 ఆ తరువాత వారి దురవస్థను మంచి స్థితిగా మార్చాము. వారు బాగా అభివృద్ధి చెందినప్పుడు, "(ఇదేమీ కొత్త విషయం కాదు) మా తాతముత్తాతలకు కూడా కష్టసుఖాలు ఎదురయ్యాయి" అని అన్నారు. అప్పుడు మేము వారిని అకస్మాత్తుగా పట్టుకున్నాము.[119] (తమకు ఆ పరిస్థితి ఎదురవుతుందని) వాళ్లకు ఏమాత్రం తెలియదు.

118. అంటే అస్వస్థతకు లోనుచేసి శారీరకంగా వారిని బాధపెట్టడంతో పాటు పేదరికానికీ, దుర్భిక్షానికి గురిచేసి వారి సహనాన్ని పరీక్షించాము. మా ప్రవక్తపట్ల వారు కనబరచిన నిరాదరణ, అనాసక్తత కారణంగా మేము వారిని ఈ స్థితికి లోనుచేశాము. ఈ విధంగానయినా వారిలోని పొగరు అణిగి వినయవినమ్రతలను అలవరచుకుంటారేమోనన్న ఉద్దేశంతో మేమిలా చేశాము అని దేవుడంటున్నాడు.

119. ఎడతెగని రోగాలు, ఆర్థిక ఇబ్బందుల ద్వారా కూడా వారిలో పరివర్తన రాలేదు. వారు తమ ప్రభువు వైపుకు మరలిరాలేదు. అప్పుడు మేము వారి దుస్థితిని చక్కదిద్దాము. వారికి కలిమిని ప్రసాదించాము. ఆరోగ్య సంపదను కూడా వొసగాము. ఆ విధంగానయినా వారు కృతజ్ఞులుగా మెలగుతారని ఆశించాము. కాని ఆ తరువాత కూడా వారి ఆలోచనా సరళిలో కించిత్ మార్పు రాలేదు. ఈ ఎగుళ్ళూదిగుళ్ళు ఎప్పుడూ ఉండేవేననీ, తమ పూర్వీకులు కూడా మంచి రోజులను చెడ్డరోజులను ఎదుర్కొన్నారని ఎంతో ధీమాగా చెప్పారు. అంటే కటిక దారిద్ర్యం కూడా వారిలో వినమ్రతను సృజించలేదు, సిరిసంపదలు కూడా వారిలో కృతజ్ఞతా భావాన్ని పెంపొందించలేదు. కాలచక్రంలో వచ్చే ఈ మార్పుల వెనుక ఉన్న అంతరార్థాన్నీ, దైవప్రణాళికను గురించి యోచించేందుకు వారు ఏమాత్రం ఆసక్తి కనబరచలేదు. ఇక వారిలో పరివర్తన రానేరాదని తేలిన తరువాత మేము హటాత్తుగా వారిని ముట్టడించాము. అందుకే హదీసులో విశ్వాసుల పరిస్థితి దీనికి – పూర్తిగా – భిన్నంగా ఉంటుందని చెప్పబడింది. సుఖసౌఖ్యాలు, భోగభాగ్యాలు ప్రాప్తించినపుడు వారు దైవానికి కృతజ్ఞులై ఉంటారు. కష్టాలు కలిగినప్పుడు ఓర్పు వహిస్తారు. ఈ రెండు

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰۤى اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكٰتٍ مِّنَ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوْا فَاَخَذْنٰهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٩٦﴾

96 ఈ బస్తీలో నివసించే వాళ్ళేగనక విశ్వసించి, భయభక్తులతో మెలగి ఉన్నట్లయితే మేము వాళ్ల కోసం భూమ్యాకాశాల శుభాల(ద్వారాల)ను తెరచేవాళ్ళం. కాని వాళ్ళు ధిక్కారానికి పాల్పడ్డారు. అందువల్ల వారి (చెడు) సంపాదనకు కారణంగా మేము వాళ్ళను పట్టుకున్నాము.

اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰۤى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا بَيَاتًا وَّهُمْ نَآئِمُوْنَ ﴿٩٧﴾

97 అయినప్పటికీ ఈ బస్తీల వాళ్లు రాత్రి వేళ నిద్రపోతున్నప్పుడు తమపై మా శిక్ష వచ్చిపడదని నిశ్చింతగా ఉన్నారా?

اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰۤى اَنْ يَّاْتِيَهُمْ بَاْسُنَا ضُحًى وَّهُمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٩٨﴾

98 ఏమిటీ, పొద్దెక్కుతుండగా తాము ఆటపాటల్లో నిమగ్నులై ఉన్నప్పుడు (హటాత్తుగా) మా ఆపద విరుచుకుపడుతుందన్న భయం ఈ బస్తీల వాళ్లకు బొత్తిగా లేదా?

اَفَاَمِنُوْا مَكْرَ اللّٰهِ ۚ فَلَا يَاْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٩٩﴾

99 ఏమిటీ, వాళ్ళు దేవుని ఈ వ్యూహం గురించి నిశ్చింతగా ఉన్నారా? నష్టపోయే వారు తప్ప మరొకరెవరూ దేవుని వ్యూహం గురించి నిర్లక్ష్యంగా ఉండరు.[120]

అవస్థలూ వారి పాలిట శ్రేయోదాయకంగా, పుణ్యప్రదంగా పరిణమిస్తాయి (సహీహ్ ముస్లిం : కితాబుజ్జుహ్దా).

120. ఈ ఆయతులో అల్లాహ్ చాలా ముఖ్యమైన ఒక విషయాన్ని ప్రస్తావించాడు. అదేమంటే; విశ్వాసాన్ని (ఈమాన్‌ను), భయభక్తుల వైఖరి (తఖ్వా)ని ఎవరు అవలంబించినాసరే వారికోసం ఆకాశాల నుంచి, భూమిలోనుంచి శుభాల ద్వారాలు తెరచుకుంటాయి. అంటే వారి అవసరాల కనుగుణంగా ఆకాశం నుంచి ప్రయోజనకరమైన వర్షం వారి ప్రాంతాలలో కురుస్తుంది. భూమిలోనుంచి పంటలు పుష్కలంగా పండుతాయి. తత్ఫలితంగా వారి దశ తిరుగుతుంది. వారు సిరిసంపదలతో తులతూగుతారు. దీనికి భిన్నంగా తిరస్కారానికి, ధిక్కారానికి పాల్పడిన మానవ సముదాయాలు దైవాగ్రహాన్ని

100 ఏమిటీ, అక్కడి ప్రజల వినాశం తరువాత భూమికి వారసులు అయిన వాళ్లకి (ఆ సంఘటనలు) కనువిప్పు కలిగించలేదా? మేము గనక తలచుకుంటే వారిని వారి పాపాల మూలంగా నాశనం చేయగలమనీ? వారి హృదయాలపై (తిరస్కార) ముద్ర వేసేస్తే ఇక వారు ఏమీ వినలేరనీ?[121]

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ أَهْلِهَا
أَن لَّوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

101 ఈ బస్తీల గాథలను స్థూలంగా మేము నీకు వివరిస్తున్నాము. వాళ్ళందరి వద్దకూ వారి ప్రవక్తలు స్పష్టమయిన మహిమలను తీసుకువచ్చారు.[122] అయితే మొదట్లో ఒకసారి వారు త్రోసిపుచ్చిన

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُم
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ

చేజేతులా కొనితెచ్చుకుంటాయి. రేయింబవళ్ళలో ఏ క్షణాన వారు ఏ ఆపదలో చిక్కుకుంటారో తెలీదు. ఆనందంతో ఆడుతూ పాడుతూ ఉండే జనవాసాలు అకస్మాత్తుగా– కొన్ని నిముషాలలోనే – నామరూపాల్లేకుండా పోవచ్చు. అందుకే మనుషులు దేవుని వ్యూహాల పట్ల అశ్రద్ధకు, మరుపుకు, నిర్లక్ష్యానికీ లోనై ఉండకూడదు. వారి నిర్లక్ష్యం వల్ల వారికి నష్టం తప్ప ఇంకొకటి ఏదీ కలగదు. **"మక్ర్"** అనే పదం యొక్క భావం తెలుసుకునేందుకు ఆలి ఇమ్రాన్ సూరా 54వ ఆయతు వివరణ చూడండి.

121. పాపాలకు ఫలితంగా దైవశిక్షే అవతరిస్తుందన్న నియమం లేదు. హృదయాలకు తాళాలు కూడా పడిపోవచ్చు. అదేగనక జరిగితే పెద్ద పెద్ద శిక్షలు, ప్రమాదాలు కూడా వారిని ఏమరుపాటు నుంచి జాగృతం చేయలేవు. ఈ ఆయతులో అల్లాహ్ చెప్పిన ఒక ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే, లోగడ మేము అనేక జాతులను పట్టుకున్నట్లే వీళ్లను కూడా అపరాధాల కారణంగా పట్టుకుని శిక్షించగలము. రెండో విషయం ఏమిటంటే నిరంతరం నేరాలకు, పాపాలకు పాల్పడుతూ పోతున్నందున ప్రజల హృదయాలకు తాళం పడిపోతుంది. తత్ఫలితంగా సత్యవాణి వారి హృదయ కవాటాలను తట్టదు. వారి ముందు ఎన్ని హెచ్చరికలు చేసినా, మరెన్ని హితబోధలు చేసినా బధిర శంఖారావమే అవుతుంది.

122. వెనుకటి పుటల్లో కొంతమంది ప్రవక్తల గాథలు వచ్చాయి. వారంతా తమ తమ జాతుల వద్దకు దేవుని నిదర్శనాలను, మహిమలను తీసుకుని వచ్చారు. ప్రవక్తల

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٠١﴾

దానిని తరువాత విశ్వసించేవారు కాదు.[123] ఈ విధంగా అల్లాహ్ తిరస్కారుల హృదయాలపై ముద్ర వేసేస్తాడు.

وَمَا وَجَدْنَا لِاَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ ۚ وَاِنْ وَّجَدْنَآ اَكْثَرَهُمْ لَفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٢﴾

102 వారిలో చాలామందిని మేము మాట నిలుపుకునేవారుగా చూడలేదు.[124] వారిలో చాలామందిని మేము అవిధేయులుగానే పొందాము.

ద్వారా సందేశాన్ని అందజేసే కార్యక్రమం పరిపూర్తి కానంతవరకూ విశ్వప్రభువు ఏ జాతినీ శిక్షించడు. ఎందుకంటే "ఒక ప్రవక్తను పంపనంతవరకూ మేము ఏ జాతిపైనా శిక్షను అవతరింపజెయ్యము" అని ఆయన స్పష్టం చేశాడు (బనీ ఇస్రాయీల్ – 15).

123. దీనికి ఒక అర్థం ఇది : వారు విశ్వసించేవారు కారని మీసాఖ్ దినాన వారి నుండి వాగ్దానం తీసుకున్నప్పుడే అల్లాహ్‌కు తెలుసు. అందుకే వారివద్దకు ప్రవక్తలు వచ్చినప్పుడు – అల్లాహ్ జ్ఞానం ప్రకారమే – వారు విశ్వసించలేదు. ఎందుకంటే వారి నొసట 'ఈమాన్' (విశ్వాసం) రాసిపెట్టిలేదు. దీనినే హదీసులో **"ఫకుల్లున్ ముయస్సరున్ లిమా ఖులిఖ లహు"**గా అభివర్ణించటం జరిగింది. అంటే ప్రతి ఒక్కరికీ వారు దేనికోసం పుట్టించబడ్డారో అదే సులభం అవుతుంది (సహీహ్ బుఖారీ: అల్లైల్ సూరా వ్యాఖ్యానం).

రెండవ అర్థం ఇది : దైవప్రవక్తలు వారి వద్దకు వచ్చినప్పుడు – అంతకుముందే వారు సత్యాన్ని తిరస్కరించి ఉండటం మూలంగా – విశ్వసించలేదు. అంటే మొదట్లో వారు దేనిని త్రోసిపుచ్చారో ఆ పాపమే వారిని చుట్టుకుని, వారి అవిశ్వాసానికి కారణభూతం అయింది. విశ్వసించే భాగ్యం వారినుండి జప్తు చేసుకోబడింది. దాన్నే తరువాతి వాక్యంలో "హృదయాలకు సీలు వేయబడటం"గా చెప్పటం జరిగింది. దివ్య ఖుర్ఆన్‌లోనే వేరొకచోట ఈ విషయం ఇలా చెప్పబడింది : "(ఓ ప్రవక్తా!) ఒకవేళ సూచనలు వచ్చినా వారు (దౌర్భాగ్యులు) విశ్వసించేవారు కారు అన్న సంగతి నీకేం తెలుసు? తొలిసారి వారు దానిని విశ్వసించని విధంగానే మేము వారి హృదయాలను, వారి చూపులను మళ్ళిస్తున్నాము. మేము వారిని వారి తలబిరుసుతనంలోనే దారి తప్పి తిరిగేలా వదలివేస్తాము" (అన్ఆమ్ సూరా – 109, 110).

124. **'మాట నిలుపుకోవటం'** అంటే ఏ విషయంలో? దీన్ని కొంతమంది **'అహ్దె అలస్త్'** అంటే **'ఆలమె అర్వాహ్'** (ఆత్మల అవస్థ)లో తీసుకున్న వాగ్దానంగా భావించారు.

103 వారి తర్వాత మేము మూసా (అలైహిస్సలాం)కు మా సూచనలిచ్చి ఫిరౌను వద్దకు, అతని అధికారుల వద్దకు పంపాము.[125] కాని వారు మా సూచనల పట్ల చాలా ఘోరంగా ప్రవర్తించారు. అయితే చూడు! ఆ కల్లోల జనకులకు ఏ గతి పట్టిందో![126]

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

104 మూసా (అలైహిస్సలాం) ఇలా అన్నాడు : "ఓ ఫిరౌన్! నేను సర్వలోక ప్రభువు తరపున పంపబడిన ప్రవక్తను.

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

105 అల్లాహ్ పేరుతో సత్యాన్ని తప్ప మరేమాట అయినా చెప్పటం నాకేమాత్రం శోభించదు, నేను మీ దగ్గరకు మీ ప్రభువు వద్దనుంచి స్పష్టమైన సూచనను కూడా తీసుకువచ్చాను.[127] కాబట్టి ఇస్రాయీలు వంశీయులను నాతో పంపు."[128]

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ ۚ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٥﴾

మరికొంతమంది, శిక్ష నుంచి తప్పించుకోవటానికి వారు తమ ప్రవక్తలతో చేసిన వాగ్దానం అన్న భావంలో తీసుకున్నారు. వారు తమ మధ్య చేసుకునే వివిధ రకాల ఒప్పందాలు అని ఇంకా కొంతమంది వ్యాఖ్యాతలు భావించారు. ఏ విషయమై వాగ్దానం చేసినా దాన్ని పాలించటం అవశ్యం. వాగ్దాన భంగం కూడా పాపంగానే పరిగణించ బడుతుంది.

125. ఇంతవరకు ప్రస్తావించబడిన ప్రవక్తల తరువాత – ఇక్కణ్ణుంచి ఒక గొప్ప ప్రవక్త, హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) వృత్తాంతం మొదలవుతుంది. ఈయన ఈజిప్టులో నిరంకుశ చక్రవర్తిగా రాజ్యమేలుతున్న ఫిరౌను వద్దకు, అతని జాతి వారి వద్దకు దైవ సూచనలను, అద్భుతాలను తీసుకుని వెళ్ళారు.

126. అంటే ధరణిలో చెలరేగిపోయిన ఈ అధికార మదాంధులు ఆఖరికి సముద్రంలో ముంచివేయబడ్డారు. ఆ వివరాలు రాబోతున్నాయి.

127. తాను దైవప్రవక్తనని నిరూపించుకోవటానికి మూసా (అలైహిస్సలాం) ఆ పెద్ద సూచనను గురించి ప్రస్తావించారు. ఆ పెద్ద సూచన లేక మహిమ ఏమిటో ముమ్ముందు వివరంగా రాబోతోంది.

128. ఇస్రాయీలు సంతతివారు వాస్తవానికి సిరియా ప్రాంతవాసులు. అయితే హజ్రత్

106 దానికి ఫిరౌను, “ఒకవేళ నువ్వు ఏదన్నా మహిమను తెచ్చివుంటే, నీ వాదనలో నువ్వు సత్యవంతుడవే అయితే, దాన్ని ప్రదర్శించు” అన్నాడు.

قَالَ إِن كُنتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ١٠٦

107 అతను (మూసా) తన చేతి కర్రను పడవేశాడు. తక్షణం అది స్పష్టమైన సర్పంగా మారిపోయింది.

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ١٠٧

108 తర్వాత అతను తన చేతిని బయటికి తీయగానే, ప్రేక్షకులందరికీ అది ధగధగా మెరిసిపోతున్నట్టు కనిపించింది.[129]

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ١٠٨

109 (ఈ పరిస్థితిని గమనించిన) ఫిరౌను జాతిసర్దాలు, “నిజంగానే ఇతగాడు మహా నైపుణ్యంగల మాంత్రికుడే”[130] అన్నారు.

قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ١٠٩

యూసుఫ్ (అలైహిస్సలాం) కాలంలో వీరు ఈజిప్టు వెళ్ళి అక్కడే స్థిరపడ్డారు. కాని ఫిరౌను రాజ వంశస్థులు వీరిని (ద్వితీయశ్రేణి పౌరులుగా పరిగణించి), బానిసల్ని చేసుకున్నారు. రకరకాలుగా వారిని వేధించసాగారు. (అల్ బఖరా సూరాలో ఈ వివరాలు వచ్చాయి. ముమ్ముందు కూడా మరిన్ని వివరాలు రానున్నాయి). ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో విచ్చేసిన మూసా, తొలుత వారికి దైవసందేశాన్ని అందజేశారు. ఈ సందేశాన్ని ఫిరౌను, అతని దర్బారు అధికారులు త్రోసిపుచ్చటంతో, కనీసం ఇస్రాయీలు సంతతి వారినైనా విడిచిపెడితే తమ పూర్వీకుల నివాసస్థలానికి (సిరియాకు) వెళ్ళి గౌరవప్రదంగా అల్లాహ్‌ను ఆరాధిస్తూ బ్రతకవచ్చని హజ్రత్ మూసా ఆశించారు. ఫిరౌను దర్బారులో ఆయన ఈ ప్రతిపాదనే చేశారు.

129. ఫిరౌన్ కోరిందే తడవుగా, మూసా తన నిజాయితీని నిరూపించుకోవటానికి అల్లాహ్ తనకు ఇచ్చి పంపిన రెండు మహిమలనూ ప్రదర్శించారు.

130. మహిమలను చూసిన మీదట విశ్వసించవలసిందిపోయి ఫిరౌను అధికారులు ప్లేటు ఫిరాయించారు. ఆ సూచనలను ఇంద్రజాలంగా ఖరారు చేసి, ఆయన్ని ఓ మాంత్రికుడుగా చిత్రించారు. రాజ్యాధికారానికి ఎసరుపెట్టడానికే మూసా ఈ వల పన్నాడని ఆరోపించారు. ఆ కాలంలో ఇంద్రజాలం, మాంత్రికవిద్య బాగా ప్రాచుర్యంలో ఉండేది. అందువల్ల వాళ్లు మహిమలను కూడా మాంత్రిక విద్యగా భ్రమపడ్డారు.

110 "మిమ్మల్ని మీ భూమి (దేశం) నుంచి వెళ్ళగొట్టాలని ఇతను కోర్తు న్నాడు. ఇప్పుడేం చేయాలనుకుంటున్నారో మీరే చెప్పండి" (అని సంప్రతింపులు చేసుకున్నారు.)

يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ۚ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ﴿١١٠﴾

111 వారిలా అన్నారు : "(ఓ ఫిరౌన్!) తమరు ఇతనికీ ఇతని సోదరునికీ కొంత గడువు ఇవ్వండి. ఈలోగా సమీకరించే భటులను వివిధ పట్టణాలలోకి పంపించండి.

قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَاَرْسِلْ فِي الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ﴿١١١﴾

112 వారు నిపుణులైన మాంత్రికు లందరిని తీసుకువస్తారు."[131]

يَاْتُوْكَ بِكُلِّ سٰحِرٍ عَلِيْمٍ ﴿١١٢﴾

113 ఆ విధంగా మాంత్రికులు ఫిరౌను వద్దకు వచ్చారు, "మేము గనక గెలిస్తే మాకేదైనా పారితోషికం లభిస్తుందా?" అని విన్నవించుకున్నారు.

وَجَآءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوْٓا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٣﴾

మహిమలలో మానవమాత్రుల ప్రమేయం ఏమీ ఉండదు. అవి దేవుని తరఫున ప్రస్ఫుటం అవుతాయి. అయితే మొత్తమ్మీద మూసా (అలైహిస్సలాం) కు వ్యతిరేకంగా తమ చక్రవర్తిని రెచ్చగొట్టడానికి ఫిరౌను దర్బారులోని అధికారులకు ఇదొక సాధనంగా ఉపయోగపడింది.

131. హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) కాలంలో జాలవిద్య మంచి ఊపుమీద ఉండేది. అందుకే హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) చూపిన మహిమలను కూడా వారు జాలవిద్య అనే అనుకున్నారు. జాలవిద్యకు విరుగుడు జాల విద్యేనని తలపోసి మాంత్రికవిద్యలో ఆరితేరిన వారిని సమీకరించారు. ఈ విషయమే వేరొకచోట మరింత విపులంగా చెప్పబడింది. "ఓ మూసా! ఏమిటీ, జాలవిద్యా శక్తితో మమ్మల్ని మా స్వస్థలం నుంచే వెళ్ళగొట్టాలనుకుంటున్నావా? మేము కూడా ఇలాంటి జాలవిద్యను నీకు వ్యతిరేకంగా తీసుకువస్తాము. అనువైన చోటును, సమయాన్ని నిర్ణయించుకుందాం. ఇద్దరం కూడా దీనికి కట్టుబడి ఉండాలి" అని ఫిరౌను మరియు అతని దర్బారులోని వారు ప్రతిపాదించగా, "ఉత్సవ దినాన, పొద్దెక్కేవేళ అయితే బావుంటుంది. ఆ లెక్క ప్రకారం జనులంతా అక్కడ గుమిగూడతారు" అని మూసా (అలైహిస్సలాం) సమాధానమిచ్చారు (తాహా : 57 – 59).

114 "ఔను, అంతేకాదు, మీరు నా సన్నిహితుల్లో చేరుతారు"[132] అని ఫిరౌను అన్నాడు.

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

115 అప్పుడా మాంత్రికులు "ఓ మూసా! నువ్వు పడవేస్తావా? లేక మమ్మల్నే పడవేయమంటావా?!"[133] అని ప్రశ్నించారు.

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَن تُلْقِيَ وَإِمَّا أَن نَّكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾

116 "మీరే పడవెయ్యండి"[134] అని మూసా బదులిచ్చాడు. అప్పుడు ఆ మాంత్రికులు (తమ త్రాళ్ళను) పడవేసి ప్రజలకు కనికట్టు చేశారు. వారందరినీ భీతావహ స్థితికి లోనుచేసి ఓ పెద్ద[135] మాయాజాలాన్ని ప్రదర్శించారు.

قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

132. మాంత్రికులు, ఇంద్రజాలికులు సాధారణంగా డబ్బు కోసం, ప్రాపంచిక పదవుల కోసం, పేరుప్రతిష్ఠల కోసం ప్రాకులాడుతుంటారు. ఒండొకరిని మించిపోయేందుకు కొత్త కొత్త మెళకువలను నేర్చుకుంటూ ఉంటారు. 'కోటి విద్యలు కూటి కొరకే' అన్న సామెత ఈ మాంత్రికుల విషయంలో అతికినట్లే సరిపోతుంది. ఫిరౌను తరఫునుంచి వచ్చిన బంగారు అవకాశాన్ని వాళ్లు జారవిడుచుకుంటారా?! ఇలాంటి అవకాశాలు జీవితంలో ఎప్పుడోగాని రావు. అందుకే వాళ్లు, ఈ 'మ్యాజిక్ షో" లో గెలిస్తే తమకు లభించే పారితోషికాలేమిటీ? అని బేరసారాలు మొదలెట్టారు. "పారితోషికాలే కాదు, పురస్కారాలు కూడా లభిస్తాయి. రివార్డులతో పాటూ అవార్డులూ దక్కుతాయి. నా సామీప్యం పొందిన వారిలో మీకూ సీటు దొరుకుతుంది" అని ఫిరౌను చక్రవర్తి వారికి గాలం వేశాడు.

133. మాంత్రికులకు తమ 'విద్య'పై అపారమయిన నమ్మకం ఉండబట్టే వాళ్లు ద్విగుణీకృత ఉత్సాహంతో మూసా (అలైహిస్సలాం)కు సవాలు విసిరారు. తమ కనికట్టు క్రీడ ముందు మూసా ప్రదర్శించే మహిమలు వెలవెలబోతాయని వాళ్లు కాకిలెక్కలు వేశారు. ఒకవేళ మూసా తమకంటే ముందే తన మహిమలను చూపినా వచ్చే నష్టం ఏమీలేదని, దానికి విరుగుడు తమ వద్ద ఎలాగూ ఉందని వాళ్లు ధీమాతో ఉన్నారు.

134. మూసా (అలైహిస్సలాం) దైవప్రవక్త. దేవుని సహాయం ఆయనకు తోడుగా ఉంది. అందుకే ఆయన ఏమాత్రం జంకకుండా, భీతిచెందకుండా, "ఒకవేళ మీరే ముందుగా

117 అప్పుడు "నీ చేతి కర్రను పడ వెయ్యి" అని మేము మూసాను ఆదేశించాము. చేతిలోని కర్రను పడవెయ్యగానే అది వారి (కనికట్టు) క్రీడా విన్యాసాలను మింగేయసాగింది.[136]

وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾

118 ఈ విధంగా సత్యం తేటతెల్లమయింది. వారు చేసినదంతా అసత్యంగా మిగిలిపోయింది.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾

119 వారు (ఫిరౌను, అతని తొత్తులు) ఓడిపోయి, పరాభవంపాలై వెనుతిరిగారు.

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانقَلَبُوا صَاغِرِينَ ﴿١١٩﴾

120 అయితే మాంత్రికులు మాత్రం సాష్టాంగపడిపోయారు.

وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

121 "సర్వలోకాలకూ ప్రభువు[137] అయిన వానిని విశ్వసించాము" అని పలికారు.

قَالُوٓا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾

మీ విద్యను ప్రదర్శించదలిస్తే కానివ్వండి" అని అన్నారు. మొదటి ఛాన్సు మాంత్రికులకే ఇవ్వటంలోని మరొక మర్మం ఏమిటంటే, వాళ్ల విన్యాసం తరువాత దైవసహాయంతో హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) ప్రదర్శించే మహిమ ప్రజలపై సకారాత్మక ప్రభావం చూపుతుంది. మానవమాత్రుల తంత్రాలకూ – దేవుని మహిమలకు మధ్య గల స్పష్టమైన వ్యత్యాసాన్ని ప్రజలు గ్రహించి, ఇస్లాం వైపుకు మొగ్గుతారు.

135. ఈ మాంత్రికులు 70వేల మంది వరకూ ఉంటారని కొన్ని ఆధారాల ద్వారా తెలుస్తోంది. ఈ సంఖ్య అతిశయోక్తిగానే కనిపిస్తున్నది. వారిలో ఒక్కొక్కరు ఒక్కోత్రాడునూ, కర్రను విసిరారు. చూచేవారికి అవి అటూఇటూ పరుగెత్తేవిగా కానవచ్చాయి. ఆ విధంగా తాము ఓ పెద్ద ఇంద్రజాలాన్ని ప్రదర్శించామని అనుకున్నారు మాంత్రికులు.

136. కనికట్టు ఎంతయినా కనికట్టే. అదొక వింత, కల్పన, వశీకరణ మాత్రమే. అది వాస్తవాల ముందు ఏమాత్రం నిలబడలేదు. అందుకే దైవాజ్ఞతో మూసా (అలైహిస్సలాం) లాఠీని పడవేసేసరికి ఆ మాయాజాలం అంతమయిపోయింది. మూసా (అలైహిస్సలాం) క్రిందపడవేసిన ఆ కర్ర భయంకరమైన సర్పంగా మారి వాటన్నింటిని మింగేసింది.

137. సాష్టాంగపడటంతోనే ఊరుకోకుండా వారు తమ నిజప్రభువును విశ్వసిస్తున్నట్లు ప్రకటించటం విశేషం! వారు గనక పబ్లిగ్గా అలా ప్రకటించకుండా ఉంటే, బహుశా

رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُوْنَ ۝١٢٢

122 అంటే, మూసా, హారూనుల[138] ప్రభువును (విశ్వసించాము అన్నారు).

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكَرْتُمُوْهُ فِى الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوْا مِنْهَآ اَهْلَهَا ۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۝١٢٣

123 "ఏమిటీ, నా అనుమతి పొందకుండానే మీరితన్ని విశ్వసిస్తారా? ముమ్మాటికీ ఇదంతా ఈ నగరం నుంచి ప్రజలను వెళ్ళగొట్టేందుకు మీరందరూ కలిసి పన్నిన పన్నాగమే. అసలు సంగతి మీకు ఇప్పుడు తెలుస్తుంది.[139]

لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۝١٢٤

124 "నేను ఒక ప్రక్క నుంచి మీ చేతిని, మరో ప్రక్కనుంచి మీ కాలినీ నరుకుతాను. ఆ తరువాత మిమ్మల్నందరినీ ఉరి తీస్తాను"[140] అని అన్నాడు ఫిరౌన్.

వారు తమ చక్రవర్తి అయిన ఫిరౌను గౌరవార్థం సాష్టాంగపడ్డారేమోనని జనులు పొరబడటానికి ఆస్కారం కలిగేది. ఎందుకంటే అక్కడి ప్రజలు అప్పటి వరకూ ఫిరౌనునే ప్రభువుగా తలపోస్తూ వచ్చారు. అందుకే సత్యాన్ని కనుగొన్న ఆ మాంత్రికులు తాము విశ్వసిస్తున్నది కథాకథిత ప్రభువు అయిన ఫిరౌనును కాదనీ, మూసా హారూనులు విశ్వసించే సర్వోన్నత ప్రభువుకే తాము సజ్దా చేస్తున్నామని స్పష్టపరిచారు.

138. ఇంద్రజాలంలోని నిజానిజాలేమిటో మాంత్రికులకు క్షుణ్ణంగా తెలుసు. ఆ రోజు మూసా (అలైహిస్సలాం) వారిముందు ప్రదర్శించినది ఇంద్రజాలం కాదని వారికి అర్థమైపోయింది. ఈయన నిజంగా దేవుని తరఫున నియుక్తమైన ప్రత్యేక ప్రతినిధి అనీ, దైవసహాయంతోనే ఈయన ఈ అపురూపమైన మహిమను ప్రదర్శిస్తున్నాడని కూడా వాళ్లు తెలుసుకున్నారు. అందుకే వాళ్లు మూసా, హారూనులను, వారిద్దరినీ పంపిన విశ్వప్రభువును విశ్వసిస్తున్నట్లు ప్రకటించారు. ఈ సంఘటన ద్వారా అవగతమయిందేమిటంటే సత్యం సత్యమే అవుతుంది. అసత్యం అసత్యమే అవుతుంది. సత్యం గెలిచేముందు అసత్యం చేసే ఆర్భాటం ఎంతో మనోరంజకంగా అనిపించవచ్చు. కాని అది ఎక్కువసేపు ఆగదు. సత్యాన్ని అణగద్రొక్కాలనీ, మరుగుపరచాలనీ ఎవరెన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా సత్యం పైకి ఉబికివస్తుంది.

139. కథ అడ్డం తిరిగేసరికి ఫిరౌను ఖంగుతిన్నాడు. ఈ పరిణామాన్ని అతడు కలలో కూడా ఊహించి ఉండడు. అందుకే ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆ తరువాత కాస్త తేరుకుని, తన సార్వభౌమత్వానికి ఎసరుపెట్టడానికి వారంతా కలిసి కుట్రపన్నుతున్నారని తూలనాడాడు. విశ్వసించిన మాంత్రికులందరినీ దేశద్రోహులుగా ఖరారు చేసి, వారికి తన తడాఖా చూపిస్తానని రంకెలు వేశాడు.

125 దానికి వారిలా అన్నారు : "మేము (చనిపోయి) ఎలాగూ మా ప్రభువు వద్దకు చేరుకోవలసిన వారమే.[141]

قَالُوٓا۟ إِنَّآ إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

126 "మా ప్రభువు సూచనలు మా వద్దకు వచ్చినప్పుడు, వాటిని విశ్వసించటం తప్ప మాలో నీకు కనిపించిన దోషం ఏమిటీ?[142] ఓ ప్రభూ! మాపై సహనాన్ని కురిపించు.[143] నీకు విధేయులు (ముస్లింలు)గా ఉన్న స్థితిలోనే మరణాన్ని వొసగు!"[144]

وَمَا تَنقِمُ مِنَّآ إِلَّآ أَنْ ءَامَنَّا بِـَٔايَٰتِ رَبِّنَا لَمَّا جَآءَتْنَا ۚ رَبَّنَآ أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

140. ఒక ప్రక్కనుంచి చేయి, మరో ప్రక్కనుంచి కాలు నరకటమంటే – కుడిచేయి మరియు ఎడమ కాలు తీయటమో లేక ఎడమ చేయి మరియు కుడి కాలు తీయటమోనని భావం. అంతేకాదు, పబ్లిగ్గా ఉరితీసి తనను ధిక్కరించే వారికి పట్టే గతేమిటో అందరికీ తెలిసివచ్చేలా చేస్తానని ప్రకటించాడు ఫిరౌన్.

141. వారి మాటల్లో రెండు అర్థాలు ఉండవచ్చు : 1. నువ్వు గనక మా పట్ల ఈ వ్యవహారం చేశావంటే, ప్రళయదినాన పరమ ప్రభువు నుంచి నువ్వు కూడా ఇటువంటి పరిస్థితిని ఎదుర్కోవలసి ఉంటుంది. ఆనాడు ఆయన నిన్ను కఠినాతికఠినంగా శిక్షిస్తాడు. ఎందుకంటే మరణించిన పిదప మనమంతా ఆ సర్వాధికారి వద్దకే పోవలసి ఉంటుంది. ఆయన ఆగ్రహం నుంచి తప్పించుకోగల వాడెవడు? ఈ విధంగా ఇహలోకంలో ఫిరౌన్ విధించదలచిన శిక్షకు ప్రతిగా అతన్ని పరలోక శిక్ష గురించి భయపెట్టడం జరిగింది. 2. మృత్యువు ఏదో ఒకనాడు మాకు రావలసిందే. మరి అలాంటప్పుడు ఆ మృత్యువు ఉరికంభం రూపంలో వచ్చినా, మరే రూపంలో వచ్చినా - దానికి భయపడవలసిన అవసరం ఏముంది!

142. "సర్వోన్నత ప్రభువును విశ్వసించటమే నీ దృష్టిలో నేరమయిందా? అది చిత్ర హింసలుపెట్టి చంపేంత నేరమా? నిశితంగా చూస్తే అసలది నేరమేకాదు. అది మాలోని వినయశీలానికి, రుజువర్తనకు ప్రతిబింబం. యదార్థం ఏదో మాముందు స్పష్టం అయ్యాక మేము ప్రాపంచిక స్వప్రయోజనా లన్నింటినీ కాలదన్ని యదార్థాన్ని అవలంబించాము" అని వారన్నారు. ఆ తర్వాత వారు తమ ప్రభువు వైపుకు మరలి, దీనాతి దీనంగా వేడుకున్నారు.

143. నీవు ప్రసాదించే సహనంతోనే మేము ఈ దుర్మార్గుని ఆగడాలను, వేధింపులను సహించగల్గుతాము. ఎన్ని బాధలెదురైనా విశ్వాసం (ఈమాన్) పై స్థిరంగా నిలబడ గలుగుతాము.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ
لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ۚ قَالَ سَنُقَتِّلُ
أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

127 ఫిరౌను జాతి సర్దారులు (తమ చక్రవర్తినుద్దేశించి), ఇలా అన్నారు: "ఏమిటీ, నువ్వు మూసా (అలైహిస్సలాం)ను, అతని జాతి వారిని రాజ్యంలో కల్లోలం వ్యాపింపజేయటానికి,[145] నిన్నూ,[146] నీ ఆరాధ్య దైవాలను పరిత్యజించటానికి వదలిపెడతావా?" అన్నారు. దానికి ఫిరౌను, "మేము ఇప్పుడే వాళ్ల మగపిల్లలను చంపేయటం మొదలు పెడ్తాము. వారి ఆడవారిని మాత్రం బ్రతకనిస్తాము. వాళ్ళపై మాకు అన్ని విధాలా తిరుగులేని అధికారం ఉంది"[147] అని బదులిచ్చాడు.

144. అంటే ధర్మమార్గంలో మాకెదురయ్యే కష్టాలు, బాధలు ఏ దశలోనూ మా విశ్వాసాన్ని సడలించకూడదు.

145. తరతరాలుగా జరుగుతున్నదే యిది. ప్రజా జీవితాల్లో విద్వేషాన్ని నూరిపోసే అసాంఘీకశక్తులు నిత్యం సజ్జనులనే కల్లోల జనకులుగా నిందిస్తూ వచ్చారు. వారు అనుసరించే ఏకదైవారాధనను ఫండమెంటలిజంగా అభివర్ణించారు. ఫిరౌను జాతివారు కూడా ఈ విషయంలో ఎవరికీ తీసిపోలేదు.

146. ఫిరౌను సయితం తనను సర్వోన్నత ప్రభువుగా ఊహించుకునేవాడు. **'అన రబ్బుకుముల్ ఆలా'** (నేనే మీ సర్వోన్నత ప్రభువును) అని సగర్వంగా చెప్పుకున్నాడు కూడా. అయితే ఆనాడు అతనితోపాటు ప్రజలు కల్పించుకున్న ఇంకితర చిట్టిపొట్టి దైవాలు కూడా ఉండేవి.

147. ఫిరౌను పలుకుల్లోని ఆంతర్యం ఏమిటంటే; ఈ బడుగువర్గాల వాళ్లు మా పరిపాలనా యంత్రాంగంలో ఎలాంటి అడ్డంకులనూ సృష్టించలేరు. పుట్టిన మగపిల్లలను చంపే ఈ పథకం ఫిరౌనీయుల సూచన మేరకే అమలుపరచబడింది. అంతకు ముందు కూడా ఈ పథకం అమలు జరగటానికి కారకులు వీరే. అప్పటికి హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) ఇంకా పుట్టలేదు. కాని అల్లాహ్ మహిమ చూడండి! ఏ రాజ్యాధికారి తన రాజ్యపరిధిలోని మగపిల్లలను చంపే ప్రణాళికను ప్రవేశపెట్టాడో స్వయంగా అతని అంతఃపురంలోనే హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) పెరిగిపెద్ద వారయ్యే మహత్తర ఏర్పాటు చేశాడా ప్రభువు. దేవుని ఎత్తుగడల ముందు మానవ మాత్రుల ఎత్తుగడలు నిలుస్తాయా? అల్లాహ్ తన ఎత్తుగడల్లో సాటిలేని మేటి.

قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوْا ۚ اِنَّ
الْاَرْضَ لِلّٰهِ ۙ يُوْرِثُهَا مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ ؕ
وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿۱۲۸﴾

128 మూసా తన జాతి వారితో "అల్లాహ్ సహాయాన్ని అర్థించండి, సహనం వహించండి. ఈ భూమి అల్లాహ్‌ది. తన దాసులలో తాను కోరిన వారిని ఆయన దీనికి వారసులుగా చేస్తాడు. అల్లాహ్‌కు భయపడే వారికే ఎట్టకేలకు అంతిమ విజయం లభిస్తుంది"[148] అన్నాడు.

قَالُوْۤا اُوْذِيْنَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيَنَا وَمِنْۢ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ؕ
قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِى
الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿۱۲۹﴾

129 అతని జాతివారు, "మేము సదా పీడించబడ్డాము- నీవు రాకముందూ,[149] నీవు వచ్చిన తరువాత కూడా[150] (మేము పీడించ బడుతున్నాము)" అన్నారు. "త్వరలోనే అల్లాహ్ మీ శత్రువును తుద ముట్టించి, మిమ్మల్ని భూమికి ప్రతినిధు లుగా చేస్తాడు. ఆ తరువాత మీ ప్రవర్తన ఎలా ఉంటుందో చూస్తాడు"[151] అని మూసా వారిని ఓదార్చాడు.

148. ఫిరౌన్ తరఫున మరోసారి దౌర్జన్యాలు, అమానుషాలు మొదలైనపుడు హ॒జ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) తన జాతి వారినుద్దేశించి పలికిన ఓదార్పు పలుకులివి. పరిస్థితులు ఎప్పుడూ ఒకవిధంగా ఉండవనీ, కష్టకాలంలో సహాయం కొరకు సృష్టికర్తనే అర్థించాలనీ, ఓర్పు వహిస్తే తప్పకుండా విజయం వరిస్తుందని ధైర్యం చెప్పారు.

149. అంటే మూసా (అలైహిస్సలాం) జన్మించక ముందు కూడా ఫిరౌన్ చక్రవర్తులు ఇస్రాయీల్ సంతతి వారిపై చేసిన జులుంను వారు ఈ సందర్భంగా ప్రస్తావించారు.

150. ఇంద్రజాలికుల వైఫల్యం తరువాత ఫిరౌన్ చక్రవర్తులు మరోసారి తమపై కన్నెర్రజేసి, దౌర్జన్యకాండను మొదలెట్టారని వారు నిరాశతో చెప్పారు.

151. భీతి చెందకండి. శీఘ్రంగానే దేవుడు నిరంకుశ నాయకులను తుదముట్టించి, భూమండలంలో మీకు గౌరవోన్నతుల్ని, అధికారాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. దుర్మార్గం ఎక్కువ కాలం సాగదు. దేవుడు మీకు అధికారాన్ని ప్రసాదించిన మీదట మీరు సయితం పరీక్షించబడతారు. ప్రస్తుతం ఆయన మిమ్మల్ని బాధలకు, అణచివేతకు గురిచేసి మీ స్వభావాన్ని పరీక్షిస్తున్నాడు. ముమ్మందు ఆయన మీకు అధికారాన్ని, ఆస్తిపాస్తుల్ని ప్రసాదించి పరీక్షిస్తాడు. కలిమిలోనూ, లేమిలోనూ ఆయనపెట్టిన పరీక్షలో నికార్సుగా నెగ్గుకువచ్చేవారే ధన్యులు అని మూసా (అలైహిస్సలాం) తన వారికి బోధపరచారు.

130 మేము ఫిరౌను జనులను – గుణ పాఠం గ్రహిస్తారన్న ఉద్దేశంతో – దుర్భిక్షానికీ, పండ్లు ఫలాల ఉత్పత్తుల కొరతకూ గురిచేసి[152] పరీక్షించాము.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ
الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

131 (వారి గుణం ఎటువంటిదంటే) మేలు కలిగినపుడు 'ఇది మాకు తగినదే' అని అనేవారు. కీడు కలిగినప్పుడు దానిని, "మూసా మరియు అతని సహవాసుల మూలంగా కలిగిన దరిద్రం"గా చెప్పుకునే వారు[153] వినండి! వారి దరిద్రం అల్లాహ్ వద్ద ఉంది.[154] కాని వారిలోని అధికులకు ఆ సంగతి తెలియదు.

فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

152. అంటే అనావృష్టి ఏర్పడి వ్యవసాయం జరిగేది కాదు. వృక్షాలకు తెగులుపట్టి పండ్ల ఉత్పత్తి బాగా తెబ్బతినేది. ఫిరౌను జనుల్లోని పొగరును అణచి, వారిలో ఆధ్యాత్మిక చింతనను, దైవభీతిని సృజించే ఉద్దేశంతో దేవుడు వారిని ఈ విధంగా పరీక్షించాడు. ఆలి ఫిరౌన్ అంటే ఫిరౌన్ జాతివారు; 'సినీన్' అంటే కరువు కాటకాలు.

153. అంటే – ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపడితే ఆ ఘనత తమదేనని గొప్పలు చెప్పుకునేవారు. గడ్డుకాలం వస్తేమటుకు మూసాను, ఆయన అనుయాయుల్ని దోషులుగా నిలబెట్టేవారు. మీ మూలంగానే మాకీ దరిద్రం పట్టుకుందని ఆడిపోసుకునేవారు. "హసనహ్" అంటే మంచిది, ధాన్యం, పండ్ల ఉత్పత్తుల్లో అధిక దిగుబడులు అని ఇక్కడ భావం. 'సయ్యిఅహ్' అంటే దానికి విరుద్ధమైనది, చెడ్డది అని భావం.

154. ఆయతులో 'తాయిరున్' అనే పదం ఉంది. 'తాయిరు' అంటే ఎగిరేదని అర్థం. అంటే పక్షి అన్నమాట! ఆనాడు పక్షులను ఎగురవేసి అవి కుడి దిశకు లేక ఎడమ దిశకు పోవటాన్నిబట్టి వారు 'శకునాలు' చూసేవారు. తాము అనుకున్న దిశలో గాకుండా పక్షులు మరొక వైపుకు ఎగిరిపోతే దాన్ని 'అపశకునం'గా భావించేవారు. అప్పట్నుంచి 'తాయిరున్' అనే పదానికి శకునం అన్న అర్థం స్థిరపడిపోయింది. ఇక్కడ ఇది ఈ అర్థంలోనే ఉపయోగించబడింది. శకునమైనా – అపశకునమైనా, సౌభాగ్యమైనా – దౌర్భాగ్యమైనా, కలిమి అయినా – లేమి అయినా అంతా అల్లాహ్ చేతుల్లోనే ఉన్నాయనీ, మూసానుగానీ, అతని అనుయాయులనుగానీ దోషులుగా నిలబెట్టడం అర్థం పర్థం లేని విషయమనీ అల్లాహ్ ఈ ఆయతులో చెప్పాడు. 'తాయిరుహుమ్ ఇందల్లాహి' (వారి అపశకునం, దరిద్రం అల్లాహ్ వద్ద ఉంది) అంటే

132 "నీవు మాపై మంత్రప్రయోగం చేయడానికి ఎటువంటి (అద్భుత) సూచనను తెచ్చినా మేము నీ మాటను నమ్మము గాక నమ్మము"[155] అని వారు (మూసాకు) చెప్పేశారు.

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

133 ఆ తరువాత మేము వారిపై తుఫానును, మిడతల దండును పంపాము. ధాన్యపు పురుగులను, కప్పల రక్తాన్నీ వదిలాము. వాస్తవానికి ఇవన్నీ స్పష్టమయిన మహిమలు.[156] అయినప్పటికీ వారు అహంకారాన్ని చూపారు. అసలు విషయం ఏమిటంటే వారు అపరాధజనులు.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

వారి దరిద్రానికి, అపశకునానికి కారణాలేమిటో అల్లాహ్‌కు తెలుసు అని అర్థం. వారి దరిద్రానికి కారణం దైవతిరస్కారం, ధర్మం పట్ల వైముఖ్య ధోరణి తప్ప మరేదీ కాదు. వారు తిరస్కార వైఖరికి పాల్పడటంతో అల్లాహ్ తరఫు నుంచి వారికి దరిద్రం చుట్టుకున్నదని కూడా భావం కావచ్చు.

155. వారిలో కరడు గట్టిన అవిశ్వాసానికీ, మొండితనానికి ఇది మచ్చుతునక అన్నమాట! దేవుని తరఫున పంపబడిన మహిమలను, సూచనలను కూడా వాళ్లు 'ఇంద్రజాలం' గానే పరిగణించారు.

156. మూలంలో 'తుఫాను' అని వచ్చింది. తుఫాను అంటే ఇక్కడ భావం వరదలు లేక విపరీతమైన వర్షం కావచ్చు. వర్షం, వరదల మూలంగా వారు ముంపుకు గురయ్యేవారు. లేక విపరీతమైన ప్రాణ నష్టం అని కావచ్చు. దానివల్ల ప్రతి ఇంట్లో ఏడ్పులు, ఆర్తనాదాలు వినిపించేవి. అలాగే మిడతల దండువచ్చి రాత్రికి రాత్రే వారి పంటల్ని, పండ్లు ఫలాలను తినేసేది. ఆయతులో 'ఖుమ్మల్' అనే పదం వచ్చింది. దీనికి రెండు అర్థాలున్నాయి. 1. పేలు 2. ధాన్యపు పురుగులు. పేలు వారి శరీరంలో, బట్టల్లో ఎక్కువైపోయి రోతపుట్టించేవి. ధాన్యపు పురుగులు ఆహార ధాన్యాల్లో పడి లోలోపలి నుంచే వాటిని డొల్ల చేసేవి. దీంతో వారి ఆర్థిక వ్యవస్థ అతలాకుతలమై పోయేది. కప్పలు వారి వంటపాత్రల్లో, పడకగదుల్లో, ఆహారపదార్థాల్లో ఎక్కడంటే అక్కడే పడిఉండేవి. దాంతో వారు తినటం, త్రాగటం, నిద్రపోవటం గగనమైపోయేది. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే దైవికంగా జరిగిన ఈ శాస్తి వల్ల వారి బ్రతుకు దుర్భరమై

134 వారిపై ఏదన్నా ఆపద వచ్చిపడినప్పుడు, “ఓ మూసా! నీకు నీ ప్రభువు చేసిన వాగ్దానం గురించి మా కోసం నీ ప్రభువును ప్రార్థించు. ఈ ఆపదను గనక నువ్వు మానుంచి దూరం చేస్తే మేము నిన్ను తప్పకుండా విశ్వసిస్తాము. ఇస్రాయీలు సంతతి వారిని కూడా (విడుదల చేసి) నీతో పంపిస్తాము” అని అనేవారు.

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا
عَهِدَ عِنْدَكَ ۖ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ
وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

135 ఆ తరువాత మేము వారు చేరుకోవలసిన ఒక నిర్ణీత గడువు వరకూ ఆ ఆపదను వారినుంచి తొలగించగానే ఆడిన మాటను తప్పేవారు.[157]

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ إِذَا
هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

136 ఆ తర్వాత మేము వారికి ప్రతీకారం చేశాము. వారిని సముద్రంలో ముంచివేశాము. ఎందుకంటే, వారు మా ఆయతులను అసత్యాలని ధిక్కరించేవారు, వాటి పట్ల బొత్తిగా నిర్లక్ష్యం వహించేవారు.[158]

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

పోయింది. మంచినీరు త్రాగబోతే అది రక్తంలా కనిపించేది. ఆ కాలంలో ముక్కునుంచి రక్తం కారే వ్యాధి సర్వత్రా ప్రబలిపోయిందని మరికొంతమంది వ్యాఖ్యానించారు. వారిలో దైవభీతిని, పాపభీతిని, పరలోక చింతనను రగుల్గొల్పి సద్వర్తనులుగా తీర్చిదిద్దే నిమిత్తం దేవుడు నిరంతరం ఈ రకమయిన ‘నోటీసులు’ పంపేవాడు. **జరాదున్** అంటే మిడతలు; **జఫాదివు** అంటే కప్పలు. దీని ఏకవచన పదం **జఫ్దఅతున్; ‘దమున్’** అంటే రక్తం; ‘ఆయాతున్ ముఫస్సలాత్’ అంటే విడివిడిగా, ఒక దాని తర్వాత ఒకటి వచ్చిన మహిమలు, సూచనలు.

157. ఒక ఆపద చుట్టుకోగానే మూసా (అలైహిస్సలాం) దగ్గరికి పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చేవారు. వారి విన్నపం మేరకు మూసా తన ప్రభువును వేడుకునేవారు. ఆపద తొలగిపోగానే రుజువర్తనులయ్యే బదులు తమ తిరస్కార వైఖరిపై పాతుకుపోయేవారు. మళ్లీ ఆపదవస్తే మళ్లీ అదే వరుస! ఈ విధంగా ఉండుండి అయిదుసార్లు ప్రకృతి వైపరీత్యాలు వీళ్లపై వచ్చిపడ్డాయి. అయితే వారి మనోమస్తిష్కాలలో తిష్ఠవేసివున్న అహంభావం, పెడసరితనం సత్యపథంలో పెద్ద ప్రతిబంధకంగా నిలిచింది. ఇన్ని హెచ్చరికలను చూసిన తరువాత కూడా వాళ్లు విశ్వాస భాగ్యానికి నోచుకోలేక పోయారు.

وَاَوۡرَثۡنَا الۡقَوۡمَ الَّذِيۡنَ كَانُوۡا يُسۡتَضۡعَفُوۡنَ مَشَارِقَ
الۡاَرۡضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِىۡ بٰرَكۡنَا فِيۡهَا ؕ وَتَمَّتۡ كَلِمَتُ رَبِّكَ

137 అత్యంత బలహీన వర్గంగా[159] పరిగణించబడే జనులను మేము ఆ భూభాగం లోని ప్రాక్పశ్చిమాలకు వారసులుగా చేశాము. అందులో శుభాలు నింపాము.[160] ఈ విధంగా ఇస్రాయీలు సంతతివారు పాటించిన సహనం

158. దెబ్బపై దెబ్బ పడిన తరువాత కూడా వారి మత్తు వదలకపోవటంతో వారిని దండించటం అనివార్యం అయిపోయింది. దైవ తిరస్కారానికి పాల్పడిన ఈ దుర్మార్గులు కడకు సముద్రంలో ముంచివేయబడ్డారు. దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో అనేకచోట్ల ఈ వివరాలు వచ్చాయి.

159. బలహీన వర్గంగా పరిగణించబడే వారెవరంటే ఇస్రాయీల్ సంతతివారే. ఫిరౌన్ చక్రవర్తులు వారిని బానిసలుగా చేసుకున్నారు. రకరకాలుగా వారిని వేధించేవారు. ఈ కారణంగా వారు ఈజిప్టు దేశంలో దళితవర్గంగా భావించబడేవారు. అయితే ఈ బడుగువర్గాన్నే, దేవుడు భూమికి వారసులుగా చేశాడు. అంటే ఒకప్పుడు పరాజితులుగా ఉండేవారిని విజేతలుగా నిలబెట్టాడు. అవును మరి! “ఆయన తాను కోరినవారికి గౌరవం ప్రసాదిస్తాడు. తాను కోరినవారిని పరాభవం పాల్జేస్తాడు” (ఆలి ఇమ్రాన్ – 26).

160. ‘భూభాగం’ అంటే ఆనాటి సిరియా పరిధిలోని పాలస్తీనా ప్రాంతం. అమాలిఖా తరువాత అల్లాహ్ బనీ ఇస్రాయీల్‌కు కూడా ఇక్కడ ఆధిక్యతను వొసగాడు. మూసా, హారూన్‌ల మరణానంతరం–హజ్రత్ యూషా బిన్ నూన్ అమాలిఖాను ఓడించి ఇస్రాయీలు సంతతి కోసం సిరియాలో మార్గం సుగమం చేశారు. ఈ భూభాగంలో అల్లాహ్ శుభాలను, సమృద్ధిని పొందుపరచాడు. ఈ సిరియా ప్రాంతం భౌతికంగా, ఆధ్యాత్మికంగా కూడా ఎంతో కీలకమైన క్షేత్రం. ఎంతోమంది ప్రవక్తలు ఈ ప్రాంతంలో స్థిరపడ్డారు. అక్కడే చనిపోయి సమాధి చేయబడ్డారు. ఇక భౌతికంగా చూస్తే ఈ ప్రాంతం సస్యశ్యామలమైనది. పంటలు పుష్కలంగా పండేవి. మూలంలో ‘మషారిఖ్’, ‘మగారిబ్’ అనే రెండు పదాలు వచ్చాయి. మషారిఖ్, ‘మష్రిఖ్’కు బహువచనం. మష్రిఖ్ అంటే తూర్పు దిక్కు. మగారిబ్, ‘మగ్రిబ్’కు బహువచనం. మగ్రిబ్ అంటే పడమటి దిక్కు. ఏ ప్రదేశానికయినా తూర్పు పడమరలు ఒక్కొక్కటే ఉంటాయి. మరి ఇక్కడ తూర్పులు, పడమరలు అని బహువచనం ఎందుకు ప్రయోగించబడింది? అంటే ఆ శుభవంతమైన నేలలోని తూర్పు భాగాలు మరియు పడమటి భాగాలని ఇక్కడ దాని భావం.

الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا ۖ وَدَمَّرْنَا
مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

మూలంగా, నీ ప్రభువు వారి విషయంలో చేసిన మంచి వాగ్దానం నెరవేరింది.[161] ఇంకా ఫిరౌనూ, అతని జాతివారూ చేసిన నిర్మాణాలనూ, లేపిన భవనాలనూ మేము నేలమట్టం చేసేశాము.[162]

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ
عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ ۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَل لَّنَا إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ
آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

138 మేము ఇస్రాయీలు సంతతి వారిని సముద్రం దాటించాము. వారు సాగి పోతున్న దారిలో, తమ విగ్రహాలను అంటి పెట్టుకుని ఉన్న ఒక జాతి ప్రజలు వారికి కనిపించారు. "ఓ మూసా! వీళ్లకు ఈ ఆరాధ్యదైవాలు ఉన్నట్లు మాక్కూడా ఒక దేముణ్ణి చేసిపెట్టవా?!" అని వారు కోరారు. దానికి మూసా, "నిజంగానే మీరు మూర్ఖజనులు" అన్నాడు.[163]

161. ఇంతకుముందు ఈ సూరాలోని 128, 129వ ఆయతులలో హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) ప్రస్తావించిన వాగ్దానమే ఇది. ఖసస్ సూరాలో కూడా దీని ప్రస్తావన ఉంది : "భూమిలో అణచివేతకు గురైన వారిని అనుగ్రహించాలనీ, వారికి సారథ్యం వొసగాలనీ, వారిని రాజ్యానికి వారసులుగా చేయాలనీ, రాజ్యంలో వారికి ప్రాబల్యాన్ని ప్రసాదించాలనీ, ఫిరౌను హామాను మరియు వారి సైన్యాలకు వారు భయపడే దానిని చూపాలనీ మేము కోరుతున్నాము" (అల్ ఖసస్ – 5, 6). ఫిరౌన్ రాజవంశస్థులు తమపై సాగించిన దురాగతాలను సహించి, విజ్ఞతను ప్రదర్శించినందుకు అల్లాహ్ వారిపై ప్రత్యేకంగా కనికరించాడు.

162. **'మా కాన యస్నవు'** అని వచ్చింది. అంటే వారు తయారుచేస్తూ ఉండినవని అర్థం. వారి కర్మాగారాలు, భవనాలు, ఆయుధాలు మొదలగునవన్నీ అందులోకి వచ్చేస్తాయి. ఆ తర్వాత 'మా కానూ యారిషూన్' (వారు ఎత్తుకు లేపినవి) అని అనబడింది. అంటే వారు నిర్మించిన ఎత్తయిన మేడలు, పందిళ్ల సహాయంతో పండించే ద్రాక్ష తోటలు మొదలగునవన్నీ ఇందులోకి వస్తాయి. ఆయతుకు అర్థం ఏమిటంటే మేము వారితో పాటు వారి మేడలు మిద్దెలను, వారి వ్యవసాయక్షేత్రాలను, వారి పారిశ్రామిక వాడలను, వారి సంస్కృతీ నాగరికతలకు ప్రతీకలుగా నిలిచివున్న అపురూప నిర్మాణాలను నేలమట్టం చేశాము.

163. అజ్ఞానానికి పరాకాష్ఠ అంటే ఇదే కాబోలు! లేకపోతే ఏమిటీ? ఫిరౌన్ వంటి అతిపెద్ద

139 “వీళ్ళు ఏ పనిలో నిమగ్నులై ఉన్నారో అది నాశనం చేయబడుతుంది. వీళ్ళు చేస్తున్న ఈ పని ఒక మిథ్య”[164] (అని అన్నాడు).

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

140 “ఏమిటీ, అల్లాహ్‌ను కాదని నేను మీకోసం మరో ఆరాధ్యదైవాన్ని అన్వేషించాలా? మరి చూడబోతే ఆయన మీకు సమస్త లోకవాసులపై ప్రాధాన్యతను ఇచ్చి ఉన్నాడు”[165] అని కూడా మూసా (అలైహిస్సలాం) అన్నాడు.

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

141 మేము మిమ్మల్ని ఫిరౌనీయుల నుండి విముక్తి కల్పించిన సందర్భాన్ని కాస్త జ్ఞాపకం చేసుకోండి – వాళ్ళు మిమ్మల్ని

وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ

శత్రువు చెరనుంచి దేవుడు తమకు విముక్తిని ప్రసాదించిన తరువాత కూడా, తమ కళ్లముందరే దేవుడు సైనికుల సమేతంగా ఫిరౌనును సముద్రంలో ముంచివేసి, అసాధారణమైన రీతిలో తమను సముద్రానికి ఆవలి ఒడ్డున చేర్చాక కూడా – ఒడ్డుకు చేరుకున్న తరువాత శక్తిమంతుడైన నిజదైవాన్ని మరచిపోయి మానవుడు తన చేత్తో తయారుచేసిన విగ్రహాల కోసం వెంపర్లాడటం అజ్ఞానం మాత్రమేకాదు, అల్లాహ్ పట్ల కృతఘ్నుత కూడా అవుతుంది. ఆ విగ్రహాలు రాతితో చేయబడి ఉండేవనీ, అవీ ఆవును పోలి ఉండేవనీ అనబడుతోంది.

164. అంటే ఆ విగ్రహారాధకుల్ని చూసి మీరు మోసపోకండి. వారిని చూసి, మేమూ అదే పని చేస్తామని అనటం వివేకం అనిపించుకోదు. వారి దుష్కర్మకు వారెలాగూ దుష్ఫలితం అనుభవిస్తారు. వారితోపాటు మీరు కూడా పాడైపోతారా?! అని మూసా (అలైహిస్సలాం) తన అనుయాయులను మందలించారు.

165. మీకు ఇన్ని మహోపకారాలు చేసి, కష్టాల కడలినుంచి గట్టెక్కించి, బానిస బ్రతుకు నుంచి గౌరవప్రదమైన జీవితం వైపుకు ప్రస్థానం చేయించిన ఏకైక దైవాన్ని కాదని నేను మీకోసం రాతి విగ్రహాలను, కొయ్య బొమ్మలను చేసిపెట్టాలా? ఉపకారం చేసిన ప్రభువుపట్ల నేనెలా కృతఘ్నుతకు పాల్పడగలను? వచ్చే ఆయతులలో దేవుని మరిన్ని ఉపకారాలు ప్రస్తావించబడ్డాయి.

يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُم
بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

విపరీతమైన యాతనలకు గురిచేసేవారు. మీ కుమారులను చంపేసి, మీ స్త్రీలను మాత్రం బ్రతకనిచ్చేవారు. అందులో మీకు మీ ప్రభువు తరపున పెద్ద పరీక్ష ఉండింది.[166]

وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ
مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ
هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

142 మేము మూసా (అలైహిస్సలాం)కు ముప్ఫై రాత్రుల వాగ్దానం చేశాము. అదనంగా మరో పది రాత్రులతో వాటిని సంపూర్ణం చేశాము. ఆ విధంగా ప్రభువు నిర్ధారించిన పూర్తి గడువు నలభైరాత్రులు అయింది.[167] అప్పుడు మూసా (అలైహిస్సలాం) తన సోదరుడైన హారూను నుద్దేశించి, “నేను వెళ్ళాక నా జాతి ప్రజలలో నీవు నాకు ప్రాతినిధ్యం వహించు. వీళ్ళను తీర్చిదిద్దుతూ ఉండు. విచ్ఛిన్నకారుల అభిప్రాయాలను అనుసరించకు” అని చెప్పారు.[168]

166. ఈ కఠిన పరీక్షల గురించి ఇంతకుముందు ‘బఖరా సూరా’లోనూ చర్చించటం జరిగింది. ‘ఇబ్రాహీమ్ సూరా’లో కూడా ఈ ప్రస్తావన రానున్నది.

167. ఫిరౌన్‌ను, అతని సైన్యాన్ని సముద్రంలో ముంచివేసి, బనీ ఇస్రాయీల్‌ను ఆపదనుంచి గట్టెక్కించిన తరువాత, వారి మార్గదర్శకత్వం నిమిత్తం వారికి గ్రంథాన్ని ప్రసాదించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. అందుకే అల్లాహ్ తన ప్రవక్త మూసా (అలైహిస్సలాం)ను 30 రాత్రుల కోసం తూరు పర్వతం (సినాయ్ కొండ) పైకి పిలుచుకున్నాడు. మరో 10 రాత్రులను పెంచి మొత్తం 40 రాత్రుల గడువును నిర్ధారించాడు. హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) తన ప్రభువు వద్దకు పోతూ పోతూ, తన సోదరుడు మరియు దైవప్రవక్త కూడా అయిన హారూన్ (అలైహిస్సలాం)ను తన ప్రత్యామ్నాయ ప్రతినిధిగా నియమించి మరీ పోయారు. అనుక్షణం తన జాతి ప్రజలను కనిపెట్టుకుని ఉండాలనీ, ఎప్పటికప్పుడు వారిలోని చెడుగులను దూరం చేస్తూ ఉండాలనీ, విచ్ఛిన్నకర శక్తుల బారిన పడకుండా వాళ్ళను కాపాడాలనీ గట్టిగా తాకీదు చేసి వెళ్ళారు. తన జాతి జనుల మేలును మూసా (అలైహిస్సలాం) ఎంతగా కోరుకునేవారో దీన్నిబట్టి అర్థం చేసుకోవచ్చు.

وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ قَالَ رَبِّ أَرِنِىٓ
أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَن تَرَىٰنِى وَلَٰكِنِ ٱنظُرْ إِلَى ٱلْجَبَلِ
فَإِنِ ٱسْتَقَرَّ مَكَانَهُۥ فَسَوْفَ تَرَىٰنِى ۚ فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُۥ

143 మేము నిర్ధారించిన సమయానికి మూసా (అలైహిస్సలాం) వచ్చి, అతని ప్రభువు అతనితో సంభాషించిన తర్వాత అతను "నా ప్రభూ! నాకు నీ దర్శనం కలిగించు. నేను ఓసారి నిన్ను చూస్తాను" అని విన్నవించుకోగా, "ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ నువ్వు నన్ను చూడలేవు.[169] అయితే అదిగో! ఆ కొండ వైపు దృష్టిని సారించు. అది గనక యధాస్థితిలో ఉండగలిగితే నువ్వు కూడా నన్ను చూడగలుగుతావు" అని ఆయన సెలవిచ్చాడు. ఆ తరువాత అతని

168. హజ్రత్ హారూన్ (అలైహిస్సలాం) సయితం ఒక ప్రవక్త. జాతిని సంస్కరించవలసిన బాధ్యత ఆయనకు తెలియదని కాదు, తెలుసు. కాకపోతే ఒక సహోదరునిగా కర్తవ్య పాలనను జ్ఞాపకం చేసే ఉద్దేశంతో మూసా (అలైహి) ఈ విధంగా బోధపరచారు. ఇక్కడ 'మీఖాత్' అంటే నిర్ణీత సమయం అని అర్థం.

169. మూసా (అలైహిస్సలాం) తూరు పర్వతంపైకి వెళ్ళినప్పుడు ఆయన ప్రభువు ఆయనతో సంభాషణ జరిపాడు. సంభాషణ జరుపుతున్నప్పుడు అల్లాహ్‌ను చూడాలన్న కుతూహలం మూసా (అలైహిస్సలాం)లో సహజంగానే కలిగింది. తనలోని కుతూహలాన్ని ఆయన బయటపెట్టారు. దానికి సమాధానంగా అల్లాహ్ "నువ్వు నన్ను సుతరామూ చూడలేవు" (లన్‌తరానీ) అని అన్నాడు. ఈ ఆయతులో "లన్" అనే పదం వచ్చింది, ఇది ఎన్నటికీ అసంభవం అన్న అర్థాన్ని సూచిస్తోంది కాబట్టి ఇహలోకంలోగానీ, పరలోకంలో గానీ అల్లాహ్ దర్శనం అసంభవం అని మూతజిలా అనే వర్గం వారు వ్యాఖ్యానించారు. కాని ఈ వ్యాఖ్య సహీహ్ హదీసులకు విరుద్ధమైనది. ప్రళయదినాన విశ్వాసులు అల్లాహ్‌ను చూస్తారనీ, స్వర్గ ప్రవేశం తరువాత కూడా దర్శనభాగ్యం ప్రాప్తిస్తుందని వివిధ ప్రామాణిక, దృఢమైన మరియు ముతవాతిర్ హదీసుల ద్వారా మనకు తెలుస్తోంది. మహాప్రవక్త (సఅసం) వారి ప్రవచనాలపై, ఆయన (స) విధానంపై నమ్మకం గల వారంతా ఈ విషయాన్ని నమ్ముతారు. కాకపోతే ఇహలోకంలో మాత్రం దైవదర్శన భాగ్యం ఎవరికీ లభించదు. ఇహలోకంలో దైవాన్ని కంటితో చూచే శక్తి ఎవరికీ లేదు కూడా. ఆఖరికి ప్రవక్తలకు కూడా లేదు. ఈ ఆయతులో ఆ విషయమే చెప్పబడింది. అయితే పరలోకంలో అల్లాహ్ కంటిచూపులో మరింత శక్తిని ఇస్తాడు. తత్ఫలితంగా కళ్లు దైవదర్శన జ్యోతికి తట్టుకోగలుగుతాయి.

لِلْجَبَلِ جَعَلَهٗ دَكًّا وَّخَرَّ مُوْسٰى صَعِقًا ۚ فَلَمَّآ اَفَاقَ
قَالَ سُبْحٰنَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٤٣﴾

ప్రభువు తేజస్సు ఆ కొండపై ప్రసరించగానే ఆ తేజస్సు దాన్ని తుత్తునియలు చేసేసింది. మూసా స్పృహతప్పి పడిపోయాడు.[170] స్పృహలోకి రాగానే, "(ప్రభూ!) నీవు పరమ పవిత్రుడవు. నేను నీ సన్నిధిలో పశ్చాత్తాప పడుతున్నాను. అందరికన్నా ముందు నేనే నిన్ను విశ్వసిస్తున్నాను"[171] అని మనవి చేసుకున్నాడు.

قَالَ يٰمُوْسٰٓى اِنِّى اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِىْ وَ
بِكَلَامِىْ ۖ فَخُذْ مَآ اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِّنَ الشّٰكِرِيْنَ ﴿١٤٤﴾

144 "ఓ మూసా! నిన్ను ప్రవక్తగా ఎన్నుకుని, నీతో సంభాషించి జనులపై నీకు ప్రాధాన్యతనిచ్చాను. కాబట్టి నేను ఇచ్చిన దానిని పుచ్చుకో. కృతజ్ఞుడవై ఉండు"[172] అని అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు.

170. పర్వతం సయితం ఆ తేజస్సుకు తట్టుకోలేకపోయింది. ఆ జ్యోతిర్మయ స్థితికి తాళలేక దైవప్రవక్త మూసా (అలైహిస్సలాం) కూడా కళ్లు తిరిగి పడిపోయారు.

మహనీయ ముహమ్మదు (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : "ప్రళయదినాన అందరూ స్పృహ కోల్పోతారు (ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ అభిప్రాయం ప్రకారం, హష్ర్ మైదానంలో జనుల వ్యవహారాల తీర్పు చేసేందుకు అల్లాహ్ తేజరిల్లినప్పుడు మానవులంతా స్పృహ కోల్పోతారు). తరువాత అందరూ స్పృహలోకి వస్తారు. అయితే అందరికన్నా ముందు నాకు స్పృహ వస్తుంది. అప్పటికే మూసా (అలైహిస్సలాం) 'అర్ష్' (దైవసింహాసనం) కాలిని పట్టుకుని నిలబడి ఉంటారు. ఆయన నాకన్నా ముందే స్పృహలోకి వస్తారో లేక తూరు పర్వతంపై ఒకసారి స్పృహ కోల్పోయినందుకు ప్రతిగా అల్లాహ్ ఆయనకు ఈసారి స్పృహ కోల్పోవటం నుంచి మినహాయింపు ఇస్తాడో తెలియదు మరి!" (సహీహ్ బుఖారీ : తఫ్సీర్ సూరతుల్ ఆరాఫ్; సహీహ్ ముస్లిం : బాబు ఫజాయెలి మూసా అలైహిస్సలాం).

171. అంటే ఓ అల్లాహ్! నీ ఔన్నత్యాన్నీ, నీ శక్తిని అంగీకరిస్తున్నాను. నేను అశక్తుణ్ణనీ, ఇహ లోకంలో నిన్ను చూడగలిగే శక్తి నాలో లేదని కూడా నేను ఒప్పుకుంటున్నాను అన్నది హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) మాటల్లోని ఆంతర్యం.

172. అల్లాహ్ తన ప్రవక్త మూసా (అలైహిస్సలాం) తో మలిసారి మాట్లాడిన సందర్భం ఇది. ఇంతకుముందు నిప్పు తీసుకోవటానికి వెళ్ళినప్పుడు తొలిసారి ఆయన మూసాతో మాట్లాడి, ప్రవక్తా పదవిని వొసగాడు.

145 మరి మేము మూసాకు పలకలపై అన్ని రకాల ఉపదేశాలనూ, అన్ని విషయాలకు సంబంధించిన వివరాలను వ్రాసి ఇచ్చాము.[173] అతనికి ఇలా ఉపదేశించాము : “ఇక నువ్వు వీటిని చాలా గట్టిగా పట్టుకో. వీటిలోని ఉత్తమ ఆదేశాలను పాలించమని నీ జాతి వారికి ఆజ్ఞాపించు.[174] అతి త్వరలోనే దుర్మార్గుల స్థానాన్ని మీకు చూపిస్తాను.[175]

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

146 ఏ హక్కూ లేకుండా భూమిపై గర్వాన్ని ప్రదర్శించేవారిని నా ఆదేశాల నుంచి మరలిస్తాను. ఒకవేళ సూచనలన్నింటినీ తిలకించినా కూడా వారు వాటిని విశ్వసించరు.[176] సరైన మార్గం

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ

173. అంటే, తౌరాతు గ్రంథం పలకల రూపంలో ఇవ్వబడింది. అందులో ధర్మాదేశాలు, చేయవలసిన పనులు, నిషిద్ధాంశాలు, ప్రబోధనలు, హెచ్చరికలు అన్నీ క్షుణ్ణంగా తెలియపరచబడ్డాయి.

174. అంటే; పొద్దస్తమానం రాయితీలను, వెసులుబాటును వెతుక్కుంటూ ఉండకుండా ఇవ్వబడిన ధర్మాదేశాలను పాటించాలి అని భావం.

175. ఆయతులో ‘దార్’ అనే పదం వాడబడింది. దార్ అంటే నిలయం, నివాసం, గృహం అన్న అర్థాలు వస్తాయి. కాని ఇక్కడ నివాసం అనే పదం పర్యవసానం, గతి అన్న భావంలో ప్రయోగించబడింది. అంటే అవిధేయుల ముగింపు దారుణంగానే ఉంటుంది. లేక అవిధేయుల దేశంపై మీకు అధికారం కల్పిస్తామని దీనర్థం కావచ్చు. అవిధేయుల దేశమంటే సిరియా ప్రాంతమన్నమాట. ఆనాడు ఆ ప్రాంతంలో అమాలిఖా జాతి రాజ్యం ఉండేది. అమాలిఖా జాతివారు అల్లాహ్ పట్ల పరమ అవిధేయులు (ఇబ్నె కసీర్).

176. ఇక్కడ **‘గర్వం’** అంటే భావం దైవాదేశాలకన్నా, దైవవచనాల కన్నా తమ వాదనే సరైందన్న భావాన్ని వ్యక్తపరచటం, ఇతరులను చిన్నచూపు చూడటం అన్నమాట! ఈ అహంభావం మానవునికి ఎంతమాత్రం శోభించదు. ఎందుకంటే అల్లాహ్ సృష్టికర్త. తాను ఎంతపెద్ద వాడనుకున్నప్పటికీ మనిషి మనిషే. అతను సృష్టికర్త చేత సృష్టించబడిన ఒక ప్రాణి మాత్రమే. సృష్టిలో ఒక భాగం అయివుండి సృష్టికర్తనే ఎదిరించటం,

الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

వారికి కానవస్తే వారు దానిని తమ మార్గంగా చేసుకోరు. పెడదారి కనిపిస్తే మాత్రం దాన్ని తమ మార్గంగా చేసు కుంటారు.[177] మా ఆయతులను ధిక్కరించి, వాటిపట్ల నిర్లక్ష్య వైఖరిని కనబరచటం వల్ల వారికీ దురవస్థ పట్టింది.[178]

ఆయన ఆదేశాలపట్ల పెడసరి పోకడను అవలంబించటం, ఆయన నిదర్శనాల పట్ల ఉపేక్షను కనబరచటం అన్యాయం! అక్రమం!! అధర్మం!!! అందుకే అహంకారాన్ని, అల్లాహ్ అమితంగా అసహ్యించుకుంటాడు. ఈ ఆయతులో అహంకారుల దుష్పరిణామం ఎలా ఉంటుందో అవగతం చేయబడింది. ఇటువంటి పొగరుబోతులను అల్లాహ్ తన ఆయతులకు ఆమడ దూరంగానే ఉంచుతాడు. మరి ఈ దూరం క్రమేణా పెరుగుతూపోతుంది. ఆఖరికి వారు సత్యం వైపుకు తిరిగిరాలేనంత దూరానికి వెళ్ళిపోతారు. మరోచోట సెలవీయబడినట్లు : "ఎవరి విషయంలో నీ ప్రభువు మాట నిజమని రూఢీ అయిందో వారి వద్దకు అన్ని రకాల నిదర్శనాలు వచ్చేసినప్పటికీ – వ్యధాభరితమయిన శిక్షను కళ్లారా చూడనంతవరకూ – వారు విశ్వసించరు గాక విశ్వసించరు" (యూనుస్ – 96, 97).

177. దైవాదేశాల పట్ల వైముఖ్య ధోరణి కనబరచేవారిలో ఉండే మరో దురలవాటు, మరో విచిత్ర మనస్తత్వం ఇక్కడ ఎత్తిచూపబడింది. అదేమంటే; సన్మార్గం వైపుకు దర్శకత్వం వహించే విషయం ఏదయినా వారి దృష్టికి వచ్చినప్పుడు నుదురు చిట్లిస్తారు, కసురుకుంటారు. కాని మార్గ విహీనత వైపుకు దారితీసే విషయం ముందుకు వస్తేమటుకు మహదానందంతో దాన్ని అవలంబిస్తారు. దివ్య ఖుర్ఆన్ వివరించిన ఈ వాస్తవం అన్ని కాలాల్లోనూ, అన్ని మానవ సముదాయాల్లోనూ మనకు కాన వస్తుంది. ఆఖరికి శ్రేష్ఠ సమాజంగా పిలువబడిన ముస్లిం సమాజంలో సయితం నేడు ఈ పరిస్థితి నెలకొని ఉందని నిర్ద్వంద్వంగా చెప్పడానికి విచారిస్తున్నాము. సదాచరణ కోసం పిలుపు ఇచ్చినపుడు జనులు ముఖం చాటేస్తున్నారు. అదే దుష్కార్యాలు తారసపడినపుడు వాటి వైపుకు ఎగబడుతున్నారు.

178. ప్రజలు మంచికి బదులు చెడు వైపుకు, సత్యం బదులు అసత్యం వైపుకు ఎగబడటానికి గల కారణం ఏమిటో ఇక్కడ చెప్పబడింది. దైవాజ్ఞలను అసత్యమని ధిక్కరించే వారిలో క్రమక్రమంగా దైవభీతి, పాపభీతి క్షీణించిపోతుంది. బాధ్యతా భావన, పూచీభావన బొత్తిగా లేకుండా పోతుంది. తత్కారణంగా దయ, జాలి, కరుణ, ప్రేమ వంటి

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ
أَعْمَالُهُمْ ۚ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

147 ఇంకా మా ఆయతులను, అంతిమ దినాన కలుసుకునే విషయాన్ని అసత్యాలని తిరస్కరించిన వారి కర్మలన్నీ వృథా అయిపోయాయి. వారికి వారు చేస్తూ ఉండినదాని (శిక్షే) ఇవ్వబడుతుంది."[179]

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا
لَّهُ خُوَارٌ ۚ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۘ
اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

148 మూసా జాతివారు అతను వెళ్ళిన తర్వాత తమ నగలతో ఆవు దూడ విగ్రహాన్ని తయారుచేసి, దానిని తమ ఆరాధ్య దైవంగా కొలవసాగారు. అందులో నుంచి ఒకలాంటి శబ్దం వచ్చేది. అది తమతో మాట్లాడలేదనీ, తమకు ఏ దారీ చూపదనీ వారు ఆలోచించలేదా? అయినప్పటికీ వారు దాన్ని ఆరాధ్య దైవంగా ఖరారు చేసుకున్నారు. చాలా పెద్ద అన్యాయానికి పాల్పడ్డారు.[180]

సద్గుణాలు వారి ఆంతర్యాల నుంచి పలాయనం చిత్తగిస్తాయి. వారి హృదయాలు విస్మరణకు, పరధ్యానానికి లోనవుతాయి. వారి మనో క్షేత్రాలలో భక్తీ ఉండదు, భీతీ ఉండదు. విశృంఖలత్వానికి వారు అలవడ్తారు. నేడు ఈ పరిస్థితి సర్వత్రా సర్వ సామాన్యం అయిపోయింది.

179. దేవుని వాక్యాలను ధిక్కరించి, పరలోకాన్ని త్రోసిపుచ్చేవారికి పట్టే గతేమిటో ఇక్కడ స్పష్టంగా చెప్పటం జరిగింది. ఎందుకంటే వారి కర్మలు సత్యంపైనగానీ, న్యాయం ధర్మంపైనగానీ నిలబడి లేవు. అన్యాయం అధర్మం వారి ఆచరణలకు పునాదులుగా ఉన్నాయి. అందుచేత వారి కర్మల చిట్టాలో కుల్లు, కీడు తప్ప మరొకటి ఉండదు. వారి కర్మలకు అల్లాహ్ దృష్టిలో పూచిక పుల్లంత విలువ కూడా ఉండదు. కాకపోతే వారి దురాగతాలకు తగ్గ దుష్ఫలితం తప్పకుండా వారికి లభిస్తుంది.

180. హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) నలభై రాత్రుల కోసం తూరు పర్వతంపైకి వెళ్ళినప్పుడు సామిరీ అనే వ్యక్తి ప్రజల నగలను సేకరించి వాటితో ఆవుదూడను తయారు చేశాడు. దైవదూత జిబ్రయీల్ (అలైహిస్సలాం) గుఱ్ఱపు డెక్కలుపడిన చోటునుంచి సేకరించిన మట్టిని కూడా ఆ దూడ నిర్మాణంలో ఉపయోగించాడు. అల్లాహ్ ఆ మట్టిలో జీవన ప్రభావాన్ని ఉంచాడు. అందువల్ల ఆ దూడలో నుంచి ఒక విధమైన

149 తమకు పశ్చాత్తాపం కలిగినప్పుడు, తాము నిజంగానే మార్గభ్రష్టతకు లోనయ్యామన్న సంగతి అర్థమయ్యాక వారు, సిగ్గుపడ్డారు.[181] "మా ప్రభువే గనక మాపై దయజూపక పోతే, మా తప్పును మన్నించకపోతే మేము ఘోరంగా నష్ట పోతాము" అని అన్నారు.

وَلَمَّا سُقِطَ فِيٓ أَيۡدِيهِمۡ وَرَأَوۡاْ أَنَّهُمۡ قَدۡ ضَلُّواْ قَالُواْ لَئِن لَّمۡ يَرۡحَمۡنَا رَبُّنَا وَيَغۡفِرۡ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

150 మూసా (అలైహిస్సలాం) తన జాతి వారి వద్దకు కోపంతో, విచారంతో తిరిగివచ్చి "నేను వెళ్ళగానే ఇంత చెడ్డ

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ غَضۡبَٰنَ أَسِفٗا قَالَ بِئۡسَمَا خَلَفۡتُمُونِي مِنۢ بَعۡدِيٓۖ أَعَجِلۡتُمۡ أَمۡرَ رَبِّكُمۡۖ وَأَلۡقَى ٱلۡأَلۡوَاحَ

అరుపు వినవచ్చేది. అది ఎద్దు అరుపును పోలిఉండేది (అయితే దివ్య ఖుర్ఆన్‌లోని వాక్యాల ద్వారా తెలిసేదేమంటే అది స్పష్టంగా మాట్లాడే శక్తి మాత్రం కలిగిలేదు). అది నిజంగా రక్తమాంసాలు గల ఆవుదూడగా తయారయిందా? లేక బంగారు బొమ్మగానే ఉండి అందులోకి ఏదో ఒక విధంగా గాలి – జొరబడినప్పుడల్లా ఎద్దు అరుపును పోలిన శబ్దం వచ్చేదా అన్న విషయమై భేదాభిప్రాయాలున్నాయి. (ఇబ్నె కసీర్). ఈ శబ్దాన్ని సొమ్ము చేసుకుంటూ సామిరీ బనీ ఇస్రాయీల్‌ను పెడత్రోవ పట్టించాడు. "ఇదే మీ సిసలైన దైవం. మూసా దీనిని మరచిపోయి, దైవాన్వేషణలో ఎక్కడో కొండల మీదికి పోయాడు" అంటూ దుష్ప్రచారం మొదలెట్టాడు. (ఈ వృత్తాంతం తాహా సూరాలో రానున్నది).

181. మూలంలో **'సుఖిత ఫీ ఐదీహిమ్'** అన్న వాక్యం ఉంది. దీని శాబ్దిక అర్థం చేతుల్లోకి పడిపోవటం. అసలు ఇదొక అరబీ జాతీయం. చేసిన తప్పుకు పశ్చాత్తాపంతో, సిగ్గుతో కుంచించుకు పోవటమని దీని భావం. మూసా (అలైహిస్సలాం) తిరిగివచ్చాక గాని వారు చేసిన ఘోర అపరాధం ఏమిటో వారికి తెలిసి రాలేదు. మూసా (అలైహిస్సలాం) ఆగ్రహోదగ్రులై, తీవ్రంగా మందలించిన తరువాత వారు పశ్చాత్తాపపడి, క్షమాపణ కోసం అల్లాహ్‌ను వేడుకున్నారు. తాహా సూరాలో ఈ సంగతి వివరంగా రానున్నది. కాని విశేషమేమిటంటే, మూసా ప్రవక్త వచ్చి వారిని మందలించారనే సంగతి చెప్పకుండానే ఈ ఆయతులో ఆయన జాతి వారు పశ్చాత్తాపపడిన విషయం వివరించ బడింది. పైగా మూసా ప్రవక్త మందలించారనే విషయం దీని తర్వాతి వాక్యంలో చర్చించబడింది. జాతి ప్రజలు చేసిన నిర్వాకాన్ని, ఆ తర్వాత వారు పలికిన పలుకుల్ని ఒకేచోట ప్రస్తావించే ఉద్దేశంతో ఈ విధంగా చెప్పి ఉండవచ్చు (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్).

وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخِيْهِ يَجُرُّهٗۤ اِلَيْهِ ؕ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُوْنِىْ وَكَادُوْا يَقْتُلُوْنَنِىْ ۖؗ فَلَا تُشْمِتْ بِىَ الْاَعْدَآءَ وَلَا تَجْعَلْنِىْ مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝١٥٠

నిర్వాకానికి పాల్పడతారా? మీ ప్రభువు ఆజ్ఞలు అందకముందే మీరు తొందర పడ్డారా?" అని చెప్పి, (చేతిలోని) పలకలను విసురుగా ఓ ప్రక్కన పెట్టేసి,[182] తన సోదరుని జుత్తు పట్టుకుని తన వైపుకు ఈడ్వసాగాడు. అప్పుడు హారూను (అలైహిస్సలాం) "ఓ నా తల్లి పుత్రుడా![183] వీళ్ళు నన్ను ఏ మాత్రం లెక్క చేయలేదు. నన్ను చంపేయటానికి కూడా సిద్ధమయ్యారు.[184] కాబట్టి నా స్థితిపై శత్రువులు నవ్వుకునేలా చేయకు.[185] నన్ను ఈ దుర్మార్గుల వర్గంలో జమకట్టకు"[186] అని సంజాయిషీ ఇచ్చారు.

182. దైవప్రవక్త హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) తిరిగివచ్చేసరికి పరిస్థితుల స్వరూపం మారిపోయింది. ఏ జాతిని సంస్కరించేందుకు తాను అహోరాత్రులు శ్రమిస్తున్నారో ఆ జాతి వారు 40 రోజుల్లోనే గాడి తప్పి ఆవుదూడను పూజించటం మొదలెట్టారు. మూసా (అలైహిస్సలాం) ఆగ్రహోదగ్రులయ్యారు. ఆవేదన చెందారు. ఆ సమయంలో ఆయన తూరు పర్వతంపై నుంచి తెచ్చిన మార్గదర్శక పలకలను క్రిందపెట్టిన తీరు చూసేవారికి విసిరివేసినట్లుగా కనిపించింది. దివ్య ఖుర్ఆన్ దీనిని "పడవేయటం" (అల్ఖా) గా అభివర్ణించింది. ఒకవేళ 'ఆయన పారేశారు', 'విసిరివేశారు' అన్న భావంలో తీసుకున్నా ఆ సందర్భంలో ఆయన వాటిపట్ల అమర్యాదగా ప్రవర్తించారని అనలేము. ఎందుకంటే 'షిర్క్' సహించరాని విషయం. తన జాతి ప్రజలు 'షిర్క్' చేష్టకు పాల్పడటం ఆయనకు పట్టరాని కోపం తెప్పించింది. తాను ప్రాణం కన్నా మిన్నగా ప్రేమించే 'ధర్మానికి' దుర్గతిపట్టడంతో రోషం వల్ల ఆయన ద్వారా ఆ కరకు వైఖరి ప్రదర్శించబడింది.

183. హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం), హజ్రత్ హారూన్ (అలైహిస్సలాం)లు స్వంత అన్నదమ్ములు. మరలాంటప్పుడు 'నా తల్లి పుత్రుడా!' అని పలకటంలోని ఆంతర్యం ఏమిటీ? అంటే ఈ సంబోధనా తీరులో ఆప్యాయత, మృదుత్వం ఇమిడి ఉన్నాయి.

184. షిర్క్ లాంటి ఘోర అపరాధం నుంచి తన జాతి వారిని ఆపటంలో చెందిన వైఫల్యానికి గల కారణాన్ని హారూన్ (అలైహిస్సలాం) ఇక్కడ వివరించారు. ఒకవైపు తన బలహీన

151 అప్పుడు, “ఓ ప్రభూ! నన్నూ, నా సోదరుణ్ణి క్షమించు. మా ఇద్దరినీ నీ కారుణ్యంలో చేర్చుకో. నువ్వు కరుణించే వారందరిలోకెల్లా గొప్ప కరుణా మయుడవు” అని (మూసా) వేడుకున్నాడు.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝١٥١

152 ఆవుదూడను పూజించిన వారిపై అతి త్వరలోనే వారి ప్రభువు తరఫు నుంచి ఆగ్రహం, అవమానం – ప్రాపంచిక జీవితంలోనే[187] – పడుతుంది. అసత్యాలను అల్లే వారిని మేము ఈ విధంగానే శిక్షిస్తాము.[188]

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذِلَّةٌ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ۝١٥٢

పరిస్థితి. మరోవైపు ఇస్రాయీల్ సంతతి వారి వైరవైఖరి. వారు తనను హతమార్చటానికి సయితం సిద్ధమయ్యారు. ప్రాణాలను కాపాడుకోవటానికి తాను – తాత్కాలికంగా – మౌనం వహించాల్సి వచ్చిందని ఆయన సంజాయిషీ ఇచ్చారు. ప్రాణాపాయస్థితిలో ఈ విధంగా వ్యవహరించేందుకు అనుమతి ఉంటుంది.

185. ఈ పరిస్థితిలో నా జుత్తు పట్టుకుని లాగితే శత్రువులు చూచి అవహేళన చేస్తారు. ఇది వాస్తవానికి నన్ను నిలదీయాల్సిన సందర్భం కాదు. అసలు ఈ తప్పుకు పాల్పడిన వారిని దండించాలి, వారి కీడు నుంచి జాతివారిని కాపాడాలి అన్నది హారూన్ మాటల్లోని ఆంతర్యం.

186. ఎందుకంటే నేను షిర్క్‌కు పాల్పడటం గానీ, అందుకు అనుమతించటంగానీ చేయలేదు. వారి చేష్టను చూసి ఆనందించనూ లేదు. పైగా లోలోనే కుమిలిపోయాను. అనివార్య స్థితిలో మాత్రమే ఈ దుష్టపోకడపై మౌనం వహించాను. అలాంటప్పుడు నన్ను దుర్మార్గుల పంక్తిలో నిలబెట్టడం ఎంతవరకు సబబు? అని హారూన్ చెప్పారు. విషయం మూసా (అలైహిస్సలాం)కు అర్థమయింది. అందుకే తామిద్దరినీ క్షమించమనీ, కరుణించమనీ దైవాన్ని వేడుకున్నారు మూసా (అలైహిస్సలాం).

187. దైవాగ్రహం ఎలా విరుచుకు పడిందంటే, వారు చేసిన షిర్కు పనికి మరణమే ప్రాయశ్చిత్తంగా ఖరారు చేయబడింది. అంతకు ముందు వారు జీవించినంత కాలం అవమానం, పరాభవాలకు అర్హులుగా చేయబడ్డారు.

188. ఈ శిక్ష వారికొక్కరికే పరిమితం కాదు. ఎవరు అల్లాహ్‌కు అబద్ధాలను అంటగట్టినా, మరెవరు సత్యమార్గంలో కల్లబొల్లి మాటలతో ప్రజల్ని పెడత్రోవ పట్టించినా వారు శిక్షార్హులౌతారు.

153 మరెవరయితే తప్పు చేసిన తరువాత పశ్చాత్తాపం చెంది, విశ్వసిస్తారో వారిని నీ ప్రభువు – ఈ పశ్చాత్తాపం తరువాత – క్షమిస్తాడు, కనికరిస్తాడు.[189]

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

154 కోపం చల్లారిన తరువాత మూసా (అలైహిస్సలాం) పలకలను ఎత్తుకున్నాడు. వాటిపై రాయబడి ఉన్నదానిలో తమ ప్రభువుకు భయపడేవారి కొరకు సన్మార్గమూ, కారుణ్యమూ ఉండినవి.[190]

وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

155 మేము నిర్ధారించిన సమయం కోసం మూసా (అలైహిస్సలాం) తన జాతికి చెందిన డెబ్బై మందిని ఎన్నుకున్నాడు. మరి వారిని భూకంపం కబళించి[191]

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِّمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ

189. అయితే చిత్తశుద్ధితో పశ్చాత్తాపం చెంది, దేవుని వైపుకు మరలితే అలాంటి వారి పాలిట దేవుడు క్షమాశీలి, దయామయుడు. దీనిద్వారా అవగతమయ్యేదేమిటంటే పశ్చాత్తాపం (తౌబా) ద్వారా అన్ని రకాల పాపాలూ క్షమించబడతాయి. అయితే అది నిజమైన, నిష్కల్మషమైన తౌబా (పశ్చాత్తాపం) అయి ఉండాలి.

190. అరబీలో **'నుస్ఖతిహా'** అనబడింది. ఏ మూలం నుంచి అయితే విషయాన్ని నకలు చేస్తారో ఆ మూలాన్ని 'నుస్ఖా'గా పేర్కొంటారు. అలాగే నకలు చేసిన సరిక్రొత్త ప్రతిని కూడా 'నుస్ఖా' అనే అంటారు. ఇక్కడ నుస్ఖా అంటే ప్రప్రథమంగా తౌరాతు విషయాలు లిఖించబడిన పలకలు అని భావం. లేదా పలకలను విసురుగా పడవేయటం వల్ల అవి పగిలిపోగా, వాటిని అతికించి, అందలి విషయాలను నకలుచేసి, తాజాగా రూపొందించిన 'ప్రతి' అన్న భావం కూడా వస్తుంది. అయితే మొదటి అర్థమే సరైంది అనవచ్చు. ఎందుకంటే మూసా ఆ 'పలకలను ఎత్తుకున్నాడు' అని తరువాత అనబడింది. దీన్నిబట్టి ఆ పలకలు పగిలిపోలేదని అర్థమవుతోంది.

తౌరాతు గ్రంథం కూడా దివ్య ఖుర్‌ఆన్ మాదిరిగా దైవానికి భయపడేవారి కొరకు మాత్రమే మార్గదర్శకంగా, కారుణ్యప్రదంగా అభివర్ణించబడింది. ఎందుకంటే, చిత్తశుద్ధితో సన్మార్గం పొందాలన్న తపనతో పారాయణంచేసే వారికే దైవగ్రంథాలు ప్రయోజనం చేకూరుస్తాయి. ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ "సత్యం కనవద్దు, సత్యం వినవద్దు, సత్యం అనవద్దు" అన్న సూత్రానికి కట్టుబడి జీవితాంతం దైవగ్రంథాన్ని అధ్యయనం చేసినా మార్గదర్శకత్వం లభించదు.

الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِّنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ أَتُهْلِكُنَا
بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ
تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

నప్పుడు మూసా (అలైహిస్సలాం) ఇలా నివేదించుకున్నాడు : "నా ప్రభూ! నీవు గనక తలచుకుని ఉంటే ఇంతకు ముందే వీళ్ళనూ, నన్నూ తుదముట్టించి ఉండే వాడివి. ఏమిటీ (ప్రభూ!) మాలోని కొంత మంది అవివేకులు చేసిన పనికి మమ్మల్నందరినీ నాశనం చేస్తావా? ఈ సంఘటన వాస్తవానికి నీ తరఫున పెట్టబడిన ఒక పరీక్ష. ఇలాంటి పరీక్షల ద్వారా నీవు కోరిన వారిని అపమార్గానికి గురిచేసి, నీవు కోరిన వారిని సన్మార్గంపై నిలప గలవు. నువ్వే మా సంరక్షకుడవు. కనుక మాకు క్షమాభిక్ష పెట్టు. మాపై దయ జూపు. నీవు క్షమించే వారందరిలోకీ ఉత్తమ క్షమాశీలివి.[192]

191. ఈ 70 మందికి సంబంధించిన వివరాలు దీని తరువాత వివరణలో వస్తాయి. మూసా (అలైహిస్సలాం) ఎంపికచేసి, తూరు పర్వతంపైకి తీసుకువెళ్ళిన ఆ 70 మంది శిక్షగా అంతమొందించబడ్డారని ఈ వాక్యంలో చెప్పబడింది. ఈ పరిస్థితి ఎదురయినప్పుడు హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) ఇలా ప్రార్థించారు .....

192. ఇస్రాయీల్ సంతతికి చెందిన ఈ 70 మంది ఎవరు? ఈ విషయంలో ఖుర్ఆన్ వ్యాఖ్యాతల మధ్య భేదాభిప్రాయం ఉంది. పలు అభిప్రాయాలు ముందుకు వచ్చాయి–

మొదటి అభిప్రాయం : మూసా (అలైహిస్సలాం) తన జాతి వారికి తౌరాతులో ఉన్న దైవాజ్ఞలను వినిపించినప్పుడు, "ఇవి నిజంగా దైవాజ్ఞలని మేమెలా నమ్మాలి? దేవుడు మాట్లాడుతుండగా మేము ఖుద్దుగా విననంతవరకూ మేము వీటిని దైవాజ్ఞలుగా విశ్వసించము" అని వారు మొండిగా అన్నారు. అందువల్ల ఆయన 70 మందిని ప్రత్యేకంగా ఎన్నుకుని, వాళ్ళను తూరు పర్వతం మీదకు తీసుకెళ్ళారు. అక్కడ అల్లాహ్ హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం)తో మాట్లాడటం వీళ్ళంతా విన్నారు. తీరా ఈ సంభాషణ విన్న మీదట వాళ్లు, – 'మేము మా కళ్ళారా అల్లాహ్‌ను చూడనంతవరకూ విశ్వసించబోము' అని మారాము చేశారు.

రెండవ అభిప్రాయం : ఆవుదూడను ఆరాధ్య దైవంగా చేసుకుని, మహాపరాధానికి పాల్పడిన జాతి వారందరి తరఫున దేవుణ్ణి క్షమాభిక్ష వేడుకోవటానికి ఎన్నుకోబడినవారే

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ اِنَّا
هُدْنَآ اِلَيْكَ ۭ قَالَ عَذَابِيْٓ اُصِيْبُ بِهٖ مَنْ اَشَاۗءُ ۚ وَرَحْمَتِيْ
وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۭ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَ وَيُؤْتُوْنَ

156 మాకోసం ప్రపంచంలోనూ, పరలోకంలో కూడా మేలును వ్రాయి. మేము నీ వైపుకే మరలాము."[193] (సమాధానంగా అల్లాహ్ ఈ విధంగా) సెలవిచ్చాడు : "నేను కోరిన వారికి మాత్రమే శిక్ష విధిస్తాను. అయితే నా కారుణ్యం అన్ని వస్తువులనూ ఆవరించి ఉంది.[194]

ఈ 70 మంది. వీళ్లచేత పశ్చాత్తాపం చేయించి, క్షమాభిక్షను వేడుకునే సంకల్పంతో దైవప్రవక్త మూసా వారిని పర్వతం పైకి వెంట బెట్టుకుని వెళ్ళారు. తీరా అక్కడికి చేరుకున్న పిదప వారు 'అల్లాహ్‌ను చూడాల్సిందే'నని పట్టుబట్టారు.

మూడవ అభిప్రాయం : ఈ 70 మంది ఎవరంటే, తమ జాతికి చెందినవారు ఆవుదూడను తయారుచేసి, దానిని పూజిస్తుండటం చూసి కూడా తమకేమీ పట్టనట్లుగా – నిర్లిప్తంగా – ఉండిపోయారు. వారిని ఆపేందుకు ప్రయత్నించలేదు.

నాల్గవ అభిప్రాయం : దైవాదేశానుసారం ఈ 70 మంది తూరు పర్వతంపైకి తీసుకువెళ్ళేందుకు ఇస్రాయీల్ సంతతిలో నుంచి ప్రత్యేకంగా ఎన్నుకోబడ్డారు. అక్కడికెళ్ళాక వీళ్లు ప్రార్థనలు చేశారు. వారు చేసిన ప్రార్థనల్లో ఒకటి ఈ విధంగా ఉంది– "అల్లాహ్! నీవు ఇంతకు మునుపు ఎవరికీ ప్రసాదించనటువంటి, ఇక మీదట కూడా ఎవరికీ ప్రసాదించకుండా ఉండేటటువంటి దానిని మాకు ప్రత్యేకంగా ప్రసాదించు." ఈ అభ్యర్థన అల్లాహ్‌కు నచ్చలేదు. ఈ సంకుచిత స్వభావం మూలంగా వారు భూకంపం ద్వారా అంతమొందించబడ్డారు.

పైన పేర్కొనబడిన ఈ నాలుగు అభిప్రాయాలలో రెండవ అభిప్రాయం వైపుకు చాలామంది వ్యాఖ్యాతలు మొగ్గుచూపారు. ఇది అల్ బఖరా సూరాలోని 56వ వచనంలో ప్రస్తావనకు వచ్చిన సంఘటనేనని వారు అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే పిడుగు పడి వారంతా అంతమయ్యారని అక్కడ చెప్పబడింది. ఈ ఆయతులో 'భూకంపం' (రజ్‌ఫహ్) అని చెప్పబడింది. ఈ రెంటిపై వ్యాఖ్యానిస్తూ, బహుశా ఒకేసారి రెండు ఆపదలూ వచ్చి ఉంటాయనీ, పైనుంచి పిడుగుపడటం, క్రింది నుంచి భూమి ప్రకంపించటం రెండూ సంభవించి ఉంటాయని పండితులు అభిప్రాయపడ్డారు. అయితే, వీళ్ళని తుదముట్టించటమే ధ్యేయం అయినప్పుడు మొదటిసారి ఆవుదూడను పూజించినప్పుడే ఆ శిక్ష విధించి ఉంటే సమంజసంగా ఉండేది కదా! అని మూసా (అలైహిస్సలాం) మొరపెట్టుకోవటంతో పాటు, దైవ కారుణ్యం కొరకు వేడుకున్నారు. అప్పుడు వారంతా మళ్లీ బ్రతికించబడ్డారు.

193. అంటే ; పశ్చాత్తాపం చెందాము.

194. దైవ కారుణ్యంలో అంతటి విస్తృతి ఉండబట్టే లోకంలోని సజ్జనులూ – దుర్జనులూ,

الزَّكٰوةَ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِاٰيٰتِنَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٥٦﴾

భయభక్తుల వైఖరిని అవలంబిస్తూ, జకాతును చెల్లిస్తూ, మా ఆయతులను విశ్వసించే వారి పేర ఈ కారుణ్యాన్ని తప్పకుండా వ్రాస్తాను."

اَلَّذِيْنَ يَتَّبِعُوْنَ الرَّسُوْلَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذِيْ
يَجِدُوْنَهٗ مَكْتُوْبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ وَالْاِنْجِيْلِ
يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهٰىهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ
لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ
اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلٰلَ الَّتِيْ كَانَتْ عَلَيْهِمْ ؕ فَالَّذِيْنَ

157 ఈ సందేశహరుణ్ణి, నిరక్షరాసి అయిన ఈ ప్రవక్తను అనుసరించేవారు (కరుణించబడతారు) అతని ప్రస్తావన తమ వద్ద ఉన్న తౌరాతు, ఇంజీలు గ్రంథాలలో లిఖితపూర్వకంగా లభిస్తుంది.[195] ఆ ప్రవక్త మంచిని చెయ్యమని వారికి ఆదేశిస్తాడు. చెడుల నుంచి వారిస్తాడు.[196] పరిశుద్ధమైన వస్తువులను ధర్మ సమ్మతంగా ప్రకటిస్తాడు. అశుద్ధమైన వాటిని నిషిద్ధం గా ఖరారు చేస్తాడు. వారిపై ఉన్న బరువు లను దించుతాడు. వారికి వేయబడి వున్న

విశ్వాసులూ – అవిశ్వాసులు, అందరూ ఆ కారుణ్యం ద్వారా ప్రయోజనం పొందు తున్నారు. హదీసులో ఇలా ఉంది: "అల్లాహ్ కారుణ్యం 100 భాగాలుగా ఉంది. ఆయన కారుణ్యంలోని ఒక భాగం మూలంగానే ప్రాణులు ఒండొకరిపై దయా దాక్షిణ్యాలు కురిపిస్తున్నారు. క్రూరమృగాలు సయితం ఆ చలువవల్ల తమ పిల్లలపై వాత్సల్యాన్ని కనబరుస్తున్నాయి. కాగా; ఆ కారుణ్యం యొక్క 99 భాగాలను ఆయన తన వద్ద ఉంచుకున్నాడు" (సహీహ్ ముస్లిం–హదీసు నెంబరు : 2108; ఇబ్నెమాజ – హదీసు నెంబరు : 4293).

195. ఈ ఆయతు ద్వారా స్పష్టంగా బోధపడేదేమంటే మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) వారి దైవదౌత్యాన్ని (రిసాలత్‌ను) సత్యమని ధృవీకరించేవరకూ, దాన్ని మనసారా విశ్వసించేవరకూ పరలోక సాఫల్యం సిద్ధించదు. మనిషి దైవప్రవక్త వివరించిన విధంగా విశ్వసించినప్పుడే అతని 'విశ్వాసం' ఆమోదించబడుతుంది. ఈ ఆయతు ద్వారా కూడా "అన్ని మతాలూ ఒక్కటే" అని చెప్పేవారి పునాదులు కదిలిపోతాయి.

196. షరీయతు దృష్టిలో మంచిదిగా ఉండేదే వాస్తవానికి మంచిది. షరీయతు దృష్టిలో చెడుగా పరిగణించబడే ప్రతిదీ చెడే.

سంకెళ్లను (విప్పుతాడు).[197] కనుక ఎవరు ఈ ప్రవక్తను విశ్వసించి, అతనికి ఆదరువుగా నిలుస్తారో, తోడ్పాటునందిస్తారో, ఇంకా అతనితోపాటు పంపబడిన జ్యోతిని అనుసరిస్తారో వారే సాఫల్యం పొందేవారు.[198]

آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ
الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

197. పురాతన ధర్మశాస్త్రాల (షరీఅతుల)లో ఉండిన బరువులు, సంకెళ్లు ఇవి. ఉదా : హత్య చేసినవాణ్ణి చంపటం విధిగా ఉండేది (ముహమ్మదీయ షరీఅతులో మాదిరిగా ఆనాడు రక్తపరిహారం చెల్లించుకునే వెసులుబాటు ఉండేది కాదు, హతుని వారసులు క్షమాభిక్ష పెట్టినా కూడా హంతకునికి మరణదండన తప్పేది కాదు). దుస్తులకు ఒకసారి మలినం అంటుకుందంటే ఆ గుడ్డను అంతవరకు కత్తిరించి పారేయవలసి వచ్చేది. ఇస్లామీయ షరీయతు ఇందులో సడలింపుల వైఖరిని అవలంబించింది. మాలిన్యం అంటుకున్న దుస్తులను ఉతికి ఆరేస్తే సరిపోతుందని ఆదేశించింది. హతుని వారసులకు రక్తపరిహారం చెల్లించే అవకాశం కల్పించింది. ఒకవేళ హతుని వారసులు క్షమించి వదలిపెట్టదలిస్తే దానికోసం ద్వారాలు తెరచి ఉంచింది. "నేను సరళమైన, ఏకోన్ముఖమైన ధర్మంతోపాటు పంపబడ్డాను" అని అంతిమ దైవప్రవక్త (సఅసం) వారు స్వయంగా చెప్పారు (ముస్నదె అహ్మద్ – సంపుటి : 5, పేజీ – 266). కాని అత్యంత శోచనీయమైన విషయమేమిటంటే సరళమైన విధానాలను అనుసరించవలసిన ముస్లిం సమాజం ఆచార సంప్రదాయాల పేరిట మోయలేనంత భారాన్ని తన మీద వేసుకుంటోంది. అజ్ఞాన కాలంనాటి గుదిబండలను మెడలో వేసుకుని సతమతమవుతోంది. తత్ఫలితంగా వివాహాది శుభకార్యాలు వారి నడ్డి విరుస్తున్నాయి. మృతుల పేరిట వారు జరిపే లేనిపోని తతంగాలు వారి ఆర్థిక వ్యవస్థనే అతలాకుతలం చేస్తున్నాయి. అల్లాహ్ మన సోదరులకు సద్బుద్ధి నొసగుగాక!

198. ఈ చివరి వాక్యం ద్వారా బోధపడే ముఖ్యాంశం కూడా అదే – అంతిమ దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం)ను విశ్వసించి, ఆయన అడుగు జాడలలో నడుచుకునే వారే సాఫల్యభాగ్యం పొందుతారు. ఆయన (సఅసం) సందేశాన్ని విశ్వసించనివారు సాఫల్యం పొందరు. పైగా వారు నష్టపోతారు. సాఫల్యం అంటే అర్థం పరలోక సాఫల్యం అన్నమాట. ముహమ్మద్ (సఅసం) సందేశాన్ని త్రోసిపుచ్చిన వారు ఇహలోకంలో సర్వత్రా సాఫల్యాలు పొందితే అది సిసలయిన సాఫల్యం అనిపించుకోదు. నేడు పాశ్చాత్య దేశాలకు చెందిన యూదులు, క్రైస్తవులు, ముష్రిక్కులు ఆర్థికంగా వైజ్ఞానికంగా ముందుకు దూసుకుపోతున్న మాట వాస్తవమే. కాని వారి ఈ ప్రగతి తాత్కాలికమైనది. అది వారి పాలిట ఓ పరీక్షలాంటిది. ఈ ప్రగతి వారి పరలోక సాఫల్యానికి సంకేతం కానేకాదు.

قُلْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّى رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا
ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْىِۦ
وَيُمِيتُ ۖ فَـَٔامِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِىِّ ٱلْأُمِّىِّ ٱلَّذِى
يُؤْمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

158 (ఓ ముహమ్మద్!) వారికి చెప్పు : "ఓ ప్రజలారా! నేను భూమ్యాకాశాల సామ్రాజ్యానికి అధిపతి అయిన అల్లాహ్ తరఫున మీ అందరి వద్దకు పంపబడిన ప్రవక్తను. ఆయన తప్ప మరో ఆరాధ్యుడు లేడు. ఆయనే బ్రతికించే వాడు, ఆయనే మరణాన్ని ఇచ్చేవాడు. కనుక అల్లాహ్‌ను విశ్వసించండి. సందేశహరుడు, నిరక్షరాసి అయిన ఆయన ప్రవక్తను కూడా విశ్వసించండి – ఆ ప్రవక్త అల్లాహ్‌ను మరియు ఆయన ఆదేశాలను విశ్వసిస్తాడు. అతన్ని అనుస రించండి. తద్వారా మీరు సన్మార్గం పొందు తారు."[199]

అలాగే ఈ ఆయతులో "ఆయనతో పాటు పంపబడిన జ్యోతిని అనుసరించేవారు..." అని సెలవీయబడింది. ఈ వాక్యం ద్వారానూ, అల్ మాయిదా సూరాలోని 15వ ఆయతు ద్వారానూ అవగతమయ్యేదేమిటంటే 'జ్యోతి' అంటే అర్థం దివ్య ఖుర్ఆన్. అంతేగాని 'జ్యోతి' అంటే ముహమ్మద్ అని భావం ఎంతమాత్రం కాదు. ఆయన లక్షణాలలో ఒక లక్షణం 'జ్యోతి' అన్నమాట వాస్తవమే! ఆ జ్యోతి మూలంగానే దైవతిరస్కారపు, బహు దైవత్వపు అంధకారాలు దూరమయ్యాయి. కాని అంతమాత్రాన 'ఆయన జ్యోతి అల్లాహ్ జ్యోతిలో అంతర్భాగం' అని భావించటానికి వీల్లేదు. ధర్మంలో కొత్తపుంతలు తొక్కిన బిద్అతీలు ముహమ్మద్ ప్రవక్త స్వయంగా దేవుని జ్యోతి అని నిరూపించటానికి విఫల ప్రయత్నాలు చేస్తుంటారు. ఇది చాలా పెద్ద పొరపాటు. దివ్య ఖుర్ఆన్ వాక్యాలు వారి ఈ భావనను నిర్ద్వంద్వంగా ఖండిస్తున్నాయి. (మరిన్ని వివరాల కోసం అల్ మాయిదా సూరాలోని 15వ ఆయతుకు వివరణను చూడండి).

199. ఈ ఆయతు కూడా అంతిమ దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) వారి దైవదౌత్యం (రిసాలత్) యావత్ ప్రపంచ మానవులందరికీ వర్తిస్తుందన్న విషయాన్ని, దానిపై ఉంచవలసిన విశ్వాసాన్ని నొక్కి వక్కాణిస్తోంది. "సమస్త మానవులారా! నేను విశ్వప్రభువు తరఫున మీ అందరివైపుకూ ప్రవక్తగా పంపబడ్డాను" అన్న సత్యాన్ని ప్రకటించమని దేవుడు తన ప్రవక్త (స)కు ఆజ్ఞాపిస్తున్నాడు. ఆయన (స) సమస్త మానవుల సాఫల్యంకోసం, ముక్తికోసం పంపబడిన ప్రవక్త. కాబట్టి ఇప్పుడు సన్మార్గం

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰٓ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

159 మూసా జాతి వారిలో సత్యం ప్రకారం మార్గదర్శకత్వం వహించే, సత్యాన్ననుసరించి న్యాయ నిర్ణయాలు గైకొనే వర్గం కూడా ఒకటుంది.[200]

وَقَطَّعْنَٰهُمُ ٱثْنَتَىْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ إِذِ ٱسْتَسْقَىٰهُ قَوْمُهُۥٓ أَنِ ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ ۖ

160 మేము (మూసా జాతి) వారిని పన్నెండు తెగలుగా విభజించి, వేర్వేరు సమూహాలుగా చేశాము.[201] మూసా జాతి వారు అతన్ని నీళ్ళు అడిగినప్పుడు, "నీ చేతి

మరియు మోక్షం అనేవి యూద మతంలోగానీ, క్రైస్తవ మతంలోగానీ, వేరితర మతాలలోగానీ లేదు. మోక్షం అనేది ఏ మత ధర్మంలోనయినా ఉంది అంటే అది ఇస్లాంలోనే. ఇస్లాం ధర్మాన్ని ఆశ్రయించి, దానిని ఖచ్చితంగా అవలంబించిన వారు మాత్రమే మోక్షం పొందుతారు. ఈ ఆయతులోనూ, ఇంతకు ముందు వచ్చిన ఆయతులోనూ ముహమ్మద్ (స) నిరక్షరాసి అయిన ప్రవక్త (నబీయె ఉమ్మి)గా వ్యవహరించబడ్డారు. ఇది ఆయన ప్రత్యేకతలలో ఒక ప్రత్యేకత. ఉమ్మి అంటే చదవటం, వ్రాయటం రానివాడు అని అర్థం. ఆయన ఏ బడికీ వెళ్ళలేదు. ఏ అధ్యాపకుని ముందూ చదువుకోవటానికి కూర్చోలేదు. ఏ పలకపైనా అక్షరాలు దిద్దలేదు. అయినప్పటికీ ఆయన (స) అద్భుతమైన, అద్వితీయమైన ఖుర్ఆన్‌ను సమర్పించారు. ఆయన (స) ప్రవచనాలు, శిక్షణలు యావత్తు విద్యాజగత్తునే ఆశ్చర్యంలో ముంచెత్తాయి. ఏ కవిపుంగవుడూ, మరే సాహితీవేత్తా, ఇంకా ఏ మేధావీ చెప్పని వివేకవచనాలు ఆయన (స) నోట జాలువారాయి. అటువంటి దివ్య వచనాలను, సమస్త మానవాళినీ అంధకార లోయల్లో నుంచి కాంతిశిఖరాల ఉన్నతికి చేర్చే నీతిసూత్రాలను ఒక దైవప్రవక్త మాత్రమే అందించగలుగుతాడు అని లోకమంతా ఒప్పుకోక తప్పని పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఇదే నిరక్షరాసి అయిన అంతిమ దైవప్రవక్త (సఅసం) వారి విశిష్ఠత.

200. అంటే యూద మతాన్ని వీడి ఇస్లాం స్వీకరించిన కొద్దిమంది. అబ్దుల్లా బిన్ సలాం (రజి) తదితరులు. (అల్లాహ్ వారిపట్ల ప్రసన్నుడగుగాక!)

201. ఆయతులో **'అస్‌బాతున్'** అని ఉంది. ఇది 'సిబ్‌తున్' అనే పదానికి బహువచనం. సిబ్‌తున్ అంటే మనుమడు. ఇక్కడ 'అస్‌బాతున్' అన్న పదం తెగలు అన్న భావంలో ఉపయోగించబడింది. హజ్రత్ యాఖూబు (అలైహిస్సలాం) గారి పన్నెండుమంది కుమారుల ద్వారా పన్నెండు వంశాలు లేక తెగలు ఉనికిలోకి వచ్చాయి. ఒక్కో తెగపై ఒక్కో నఖీబ్‌ను (పర్యవేక్షకుణ్ణి) అల్లాహ్ నియమించాడు (అల్ మాయిద – 12). ఈ పన్నెండు తెగల వారిలో ఒక్కొక్కరికి ఒక్కో విషయంలో ప్రత్యేకత ఉండేది. ఆ

فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ
مَّشْرَبَهُمْ ۚ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۚ وَ
مَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

కర్రను ఫలానా రాతిపై కొట్టు” అని మేమతన్ని ఆదేశించాము. అంతే! (అతను కర్రతో కొట్టగానే) ఆ రాతి బండ నుంచి పన్నెండు ఊటలు చిమ్ముకువచ్చాయి. ప్రతి తెగవారూ తాము నీళ్లు తాగవలసిన చోటును తెలుసుకున్నారు. మేము వారిపై మబ్బుల ద్వారా నీడను కల్పించాము. వారిపై ‘మన్న సల్వా’లను (ఆహారంగా) దించాము. “మేము మీకు ప్రసాదించిన పరిశుద్ధమైన పదార్థాలను తినండి” (అని వారికి చెప్పాము.) అయితే వారు (కృతఘ్నుతకు పాల్పడి) మాకు చేకూర్చిన నష్టం ఏమీలేదు. వారు తమ స్వయానికే నష్టం చేకూర్చుకునేవారు.

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

161 “మీరు ఈ పట్నంలోకి పోయి నివసించండి, అక్కడ మీరు కోరిన చోటినుంచి తీసుకుని తినండి. ‘హిత్తతున్’ అని పలుకుతూ, సాష్టాంగపడుతూ ద్వారం గుండా ప్రవేశించండి. మేము మీ తప్పులను క్షమిస్తాము. సత్కార్యాలుచేసే వారికి మరింతగా అనుగ్రహిస్తాము” అని వారికి ఆజ్ఞాపించబడినప్పుడు,

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

162 వారిలోని దుర్మార్గులు తమకు ఇవ్వబడిన వాక్కును మరొక మాటతో మార్చివేశారు. అందువల్ల మేము వారిపై ఆకాశం నుంచి ఆపదను పంపాము. ఎందుకంటే వారు చాలా అన్యాయంగా ప్రవర్తించేవారు.[202]

ప్రత్యేకతల మూలంగా వారు వేర్వేరు సమూహాలుగా గుర్తింపబడేవారు. వారికి ఆ ప్రత్యేకతలు తన అనుగ్రహం వల్లనే లభించాయని అల్లాహ్ ఈ ఆయతులో పేర్కొంటున్నాడు.

وَسۡـَٔلۡهُمۡ عَنِ ٱلۡقَرۡيَةِ ٱلَّتِي كَانَتۡ حَاضِرَةَ ٱلۡبَحۡرِ إِذۡ يَعۡدُونَ فِي ٱلسَّبۡتِ إِذۡ تَأۡتِيهِمۡ حِيتَانُهُمۡ يَوۡمَ سَبۡتِهِمۡ شُرَّعٗا وَيَوۡمَ لَا يَسۡبِتُونَ لَا تَأۡتِيهِمۡۚ كَذَٰلِكَ نَبۡلُوهُم بِمَا كَانُواْ يَفۡسُقُونَ ١٦٣

163 (ఓ ప్రవక్తా!) సముద్ర తీరాన నివసించిన బస్తీ[203] ప్రజల స్థితిగతులను గురించి వారిని[204] (యూదులను) అడుగు. వారు శనివారం నాటి విషయంలో హద్దుమీరి ప్రవర్తించేవారు. మరి ఆ శనివారం నాడే చేపలు పైపైకి తేలియాడుతూ వారి ముందుకు వచ్చేవి. శనివారం కాని దినాలలో అవి వారి ముందుకు వచ్చేవి కావు. వారి అవిధేయత మూలంగా[205] మేము వారిని ఈ విధంగా పరీక్షకు గురి చేసేవారము.

202. ఈ సూరాలో 160వ ఆయతు నుండి 162వ ఆయతు వరకు వివరించబడిన విషయాలన్నీ ఇంతకుముందు అల్ బఖరా సూరా ప్రారంభంలో వచ్చాయి. వివరణ కోసం అల్ బఖరా సూరాను చూడండి.

203. ఇంతకీ ఆ బస్తీ ఏది? అన్న విషయంలో భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. అది 'అయ్‌లా' అని కొందరూ, తబ్‌రియా అని కొందరు, 'ఏలియా' అని మరికొందరు, సిరియా తీర ప్రాంతంలోని పురము అని ఇంకొందరు అభిప్రాయపడ్డారు. 'అయ్‌లా' అని చాలామంది భావించారు. ఇది మద్‌యన్ ప్రాంతానికి – తూరు పర్వతానికి మధ్యన ఖుల్జుమ్ సముద్రతీరాన ఉంది.

204. "వారిని అడుగు" అంటే, ఎవరు వారు? వారు యూదులని తెలుస్తోంది. ఈ విధంగా అడగటం ద్వారా యూదులకు చెప్పదలచినదేమిటంటే, ఆ విషయం మీకు మాత్రమే తెలుసని అనుకుంటున్నారేమో! అంతిమ దైవప్రవక్త (స)కు ఆ వృత్తాంతం క్షుణ్ణంగా తెలుసు. ఆయన దైవప్రవక్త (స) అనడానికి ఇదొక తార్కాణం. ఒకవేళ ఆయనపై దైవసందేశం (వహీయే) గనక అవతరించి ఉండకపోతే ఆయనకు ఈ యదార్థ గాథలు తెలిసేవి కావు.

205. పూర్వకాలంలో యూదులపై సంభవించిన సంఘటన ఇది. శనివారం నాడు చేపలు పట్టరాదని దేవుడు వారికి ఆంక్ష విధించాడు. కాని వారి పరీక్ష నిమిత్తం ఆ రోజే చేపలు నీళ్ళపైన తేలియాడుతూ వాళ్లను ఊరించేవి. శనివారం తప్ప ఇతర దినాలలో చేపలు ఇలా పైకి వచ్చేవి కావు. అప్పుడు యూదులు తమ అతి తెలివిని ప్రదర్శించారు. వారు సముద్రపు ఒడ్డున గోతులు త్రవ్వేవారు. గోతుల్లో పడిన చేపలను మరునాడు పట్టుకునేవారు. ఈ విధంగా వారు దొడ్డిదోవలో దైవాజ్ఞను ఉల్లంఘించారు. అరబీలో 'హీతానున్' అని వచ్చింది. ఇది 'హూతున్'కు బహువచనం. అంటే చేపలు అని

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا ۙ اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا ۖ قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

164 ఇంకా వారిలో ఒక వర్గం (మంచిని ప్రబోధించే వారినుద్దేశించి), "అల్లాహ్ నాశనం చేయబోయే లేక కఠినంగా శిక్షించబోయేవారికి[206] ఎందుకు (అనవసరంగా) ఉపదేశిస్తారు?" అని చెప్పగా, "మీ ప్రభువు సమక్షంలో సంజాయిషీ ఇవ్వగలిగే స్థితిలో ఉండటానికి (ఈ పని చేస్తున్నాము). అలాగే బహుశా ఈ జనులు (దైవాగ్రహానికి) భయపడినా భయపడవచ్చు" అని వారు సమాధానమిచ్చారు.

అర్థం. అలాగే 'షుర్రఅన్' అనే మరో పదం వచ్చింది. ఇది 'షారివున్'కు బహువచనం. షారివున్ అంటే నీటి పైకి తేలియాడుతూ వచ్చేదని భావం.

206. ఈ వర్గం వారు మంచివారే. వారెన్నడూ ఈ ఉల్లంఘనకు పాల్పడలేదు. పైగా శనివారం నాడు గోతులు త్రవ్వేవారికి అలాంటి ద్రోహానికి పాల్పడవద్దని నచ్చజెప్పేవారు కూడా. కాని ఎంతకీ వారు వినకపోవటంతో నిరాశచెందారు. కాని మరికొంతమంది మాత్రం నియమాన్ని ఉల్లంఘించేవారిని పదే పదే హెచ్చరిస్తూ ఉండేవారు. అప్పుడు మొదటివర్గం వారు వీరిని ఉద్దేశించి "మీరెందుకు అనవసరంగా ఇంత శ్రమపడతారు? మీరెంతగా ప్రయత్నించినా ఈ దుర్మార్గులు మాట వినరు" అని అంటుండేవారు. లేక దుర్మార్గులే మంచివారితో ఆ మాట అని ఉండవచ్చు. "మీ దృష్టిలో మేము దైవాగ్రహానికి, దైవశిక్షకు గురయ్యేవారమే అయినప్పుడు, అది మా అదృష్టంలో రాసిపెట్టబడి ఉన్నప్పుడు ఇక మీరెందుకు అనవసరంగా మాకు హితబోధ చేస్తారు?" అని వారు తమను నచ్చజెప్పే సజ్జనులతో అంటుండేవారు. దానికి సజ్జనులు ఇలా జవాబు చెప్పేవారు : "దైవ సమక్షంలో దోషులుగా నిలబడే దుస్థితి రాకుండా ఉండాలని మేమీ పని చేస్తున్నాము. సమాజంలో చెడులు పెచ్చరిల్లినప్పుడు, ఎల్లెడలా పాపకార్యాలు జరుగుతున్నప్పుడు వేడుక చూస్తూ ఉండిపోవటం, వాటిని అడ్డుకునేందుకు ప్రయత్నించకపోవటం కూడా అపరాధమే. ఈ నేరానికి పాల్పడినందుకు దేవుడు శిక్షించవచ్చు. ఒకవేళ మా ఉపదేశం వల్ల వారు మనసు మార్చుకుని మంచివైపుకు వచ్చినా రావచ్చు."

మొదటి వ్యాఖ్యానం ప్రకారం ఆ కాలంలో మూడు వర్గాలుండేవి : 1. దైవాజ్ఞల్ని ఉల్లంఘించి చేపలు పట్టే వర్గం. 2. తను స్వయంగా దైవాజ్ఞల్ని ఉల్లంఘించకుండా, ఉల్లంఘిస్తున్నవారిని ఆపకుండా నిర్లిప్తంగా ఉండిపోయిన వర్గం. 3. తను స్వయంగా

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ
وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

165 మరి వారికి చేస్తూ వచ్చిన హిత బోధను వారు విస్మరించినప్పుడు,[207] ఆ చెడు పోకడ నుంచి వారిస్తూ వచ్చిన వారిని మేము రక్షించి, దుర్మార్గానికి పాల్పడిన వారందరినీ వారి అవిధేయతల కారణంగా ఒక కఠినమైన శిక్షతో పట్టుకు న్నాము.[208]

فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا
قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾

166 అనగా వారు, తమకు వారించ బడిన విషయంపై బరితెగించి పోయిన ప్పుడు, “ఇక మీరు నీచులైన కోతులుగా మారిపొండి”[209] అని అన్నాము.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَن
يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ

167 ప్రళయదినం వరకూ యూదులను తీవ్ర యాతనకు గురిచేస్తూ ఉండేవారిని వారిపై విధిస్తాను అని నీ ప్రభువు ప్రకటించిన విషయం స్మరించదగినది.

దైవాజ్ఞల్ని ఉల్లంఘించకుండా ఉండటమే కాకుండా ఉల్లంఘిస్తున్న వారిని అడ్డుకున్న వర్గం. రెండవ వ్యాఖ్యానం ప్రకారమయితే రెండు వర్గాలవుతాయి. 1. దైవాజ్ఞల్ని ఉల్లంఘించే వర్గం. 2. వారిని అడ్డుకున్న వర్గం.

207. అంటే – ఎంతగా నచ్చజెప్పినా వారు వినలేదు. తమ దుర్మార్గంపై పాతుకుపోయారు.

208. అంటే శిక్షించబడిన వారు, దైవాజ్ఞలను ఉల్లంఘించి తమ ఆత్మలకు అన్యాయం చేసుకుని, తమను తాము నరకాగ్నికి ఆహుతి చేసుకున్న దుర్మార్గులు. అంతేకాదు, దైవాదేశాలను పెడచెవినపెట్టి భూమిలో విగ్రవీగటాన్ని అలవాటుగా చేసుకున్న అవిధేయులు కూడాను.

209. ఇప్పుడు ఇంతకీ దేవుడు కాపాడినది కేవలం అవిధేయతను అడ్డుకున్న వర్గాన్నేనా? కడదాకా మంచిని ప్రబోధిస్తూ ఉండిన ఈ వర్గాన్ని తప్ప మిగిలిన రెండు వర్గాలను కూడా దేవుడు శిక్షించాడా? లేక పబ్లిగ్గా దైవాజ్ఞలను ధిక్కరిస్తూ, నిరంతరం పాపాలు చేస్తూపోయిన పాపాత్ముల వర్గాన్ని శిక్షించి మిగిలిన రెండు వర్గాలను దేవుడు రక్షించాడా?? – ఈ విషయంలో ఖుర్ఆన్ వ్యాఖ్యాతల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. ఇమామ్ ఇబ్నె కసీర్ మాత్రం రెండో అభిప్రాయం వైపుకే మొగ్గారు. ‘అతౌ’ అంటే అల్లాహ్ పట్ల అవిధేయతకు పాల్పడుతూ వారు హద్దులు మీరిపోయారని భావం.

لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾

నిస్సందేహంగా నీ ప్రభువు శిక్షించటంలో వడిగలవాడు.[210] నిస్సందేహంగా ఆయన క్షమించేవాడు, కనికరించేవాడు కూడా.[211]

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَٰلِكَ وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾

168 మేము వారిని (యూదులను) భూమండలంపై అనేక వర్గాలుగా చీల్చి (చెల్లాచెదురుగా చేసి)–ఉంచాము. వారిలో కొందరు సజ్జనులూ మరియు తద్భిన్నంగా ఉండేవారు కూడా ఉన్నారు. బహుశా వారు మరలి వస్తారేమోనని మేము వారిని మంచి స్థితిలోనూ, దుస్థితిలోనూ పరీక్షించాము.[212]

210. యూదుల గత చరిత్రనంతటినీ తిరగవేస్తే ఈ సంగతి స్పష్టంగా అర్థమవుతుంది. వారు ఇతరులకు స్వామి ద్రోహం చేస్తూ, ఇతరుల చేత ఛీత్కరించబడుతూ, అవమానాల పాలవుతూ, చెట్టుకొకరు పుట్టకొకరుగా ప్రపంచంలో విసిరివేయబడ్డారు. ప్రస్తుతం ఇస్రాయీల్ పేరుతో వారు స్థాపించిన ప్రభుత్వం వారికి శాంతీ సుస్థిరతలను ప్రసాదించలేదు. అమాయక జీవుల గోరీలపై ఇస్రాయీల్ జాత్యహంకారపు సౌధాన్ని నిర్మిస్తున్న ఈ వంచనా శిల్ప నిష్ణాతులు అనుక్షణం భయోత్పాతంతో కూడిన వాతావరణంలో ఊపిరి పీలుస్తూ ఉన్నారు. ఈనాడు వారు రాజ్యాధికారాన్ని కలిగి వుండటం దివ్య ఖుర్ఆన్ వివరించిన ఈ యదార్థానికి ఏమాత్రం భిన్నంగా లేదు. ఎందుకంటే "వారికి ప్రజల్లో ఎవరైనా శరణు ఇస్తే తప్ప" (వ హబ్లిమ్ మినన్నాసి) అని ఖుర్ఆన్ స్వయంగా పేర్కొంది. ఈనాడు వారి అధికారానికి అండదండలెవరివో ప్రజలు స్పష్టంగా గమనించవచ్చు. (మరిన్ని వివరాల కోసం ఆలి ఇమ్రాన్ సూరా 112వ ఆయతుకు వివరణను చూడండి). ఆయతులో **తఅజ్జన** (تَأَذَّنَ) అని వచ్చింది. ఇది 'ఈజ్లామ్' అన్న అర్థంలో వాడబడింది. ఈజ్లామ్ అంటే తెలియపరచటం. నీ ప్రభువు ఆ యూదులకు బాగా తెలియపరచిన సందర్భాన్ని కూడా జ్ఞాపకం చేసుకోండి అని దాని భావం. తర్వాత 'లయబ్అసన్న' అని చెప్పబడింది. ఇందులో మొదటి అక్షరమైన 'ల' (లామ్) తాకీదు కోసం తీసుకు రాబడింది. ఇది ఇక్కడ ప్రమాణపు అర్థాన్ని ఇస్తుంది. అంటే తాను ప్రళయం వరకూ యూదులపై, వారిని కఠినంగా శిక్షించేవారిని నియమిస్తూ ఉంటానని అల్లాహ్ గట్టిగా ప్రమాణం చేసి చెబుతున్నాడు.

211. ఒకవేళ వీరిలో ఎవరయినా పశ్చాత్తాపం చెంది, ఇస్లాం స్వీకరించినట్లయితే ఈ పరాభవం నుంచి, పీడన నుంచి ముక్తిపొందే అవకాశం ఉంది.

212. యూదులు ప్రపంచంలో వివిధ వర్గాలుగా విభజించబడి ఉంటారనీ, వారిలో కొందరు

169 మరి వారి తరువాత వారికి వారసులైనవారు వారి నుంచి గ్రంథాన్ని పొందారు.[213] వారు తుచ్ఛమైన ఐహిక సంపదను తీసుకుంటున్నారు.[214] పైగా, "మేము తప్పకుండా క్షమించబడతాము"[215] అని అంటున్నారు. అలాంటి సొమ్మే మళ్లీ లభిస్తే మళ్లీ దాన్ని కూడా తీసేసుకుంటారు. అల్లాహ్ పేరుతో సత్యం తప్ప మరోమాట చెప్పకూడదని[216] గ్రంథంలో ఉన్నటువంటి ప్రమాణం వారి నుండి తీసుకోబడలేదా? (మరి చూడబోతే) అందులో (గ్రంథంలో) ఉన్న దానిని వారు స్వయంగా చదివారు.[217] భయభక్తులు కలిగి ఉండేవారి కోసం పరలోక నిలయం ఎంతో మేలైనది. మరి ఈ విషయాన్ని మీరు అర్థం చేసుకోరేమిటీ?

فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٞ وَرِثُواْ ٱلۡكِتَٰبَ يَأۡخُذُونَ عَرَضَ
هَٰذَا ٱلۡأَدۡنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغۡفَرُ لَنَا وَإِن يَأۡتِهِمۡ عَرَضٞ مِّثۡلُهُۥ
يَأۡخُذُوهُۚ أَلَمۡ يُؤۡخَذۡ عَلَيۡهِم مِّيثَٰقُ ٱلۡكِتَٰبِ أَن لَّا يَقُولُواْ عَلَى
ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡحَقَّ وَدَرَسُواْ مَا فِيهِۗ وَٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ
يَتَّقُونَۚ أَفَلَا تَعۡقِلُونَ ١٦٩

మంచివారూ ఉంటారని ఈ ఆయతులో చెప్పబడింది. కొన్నిసార్లు వారు కలిమి ద్వారా, మరికొన్ని సార్లు లేమి ద్వారా పరీక్షించ బడతారు. కిరాతక చర్యలను మాని, పశ్చాత్తాపం చెంది, నిజప్రభువు వైపుకు మరలి వస్తారన్న ఉద్దేశంతో దేవుడు వారిని వివిధ రకాలుగా పరీక్షించాడు.

213. అరబీలో **'ఖల్ఫున్'** (خَلْفٌ) అన్న పదం వచ్చింది. అనర్హులు, దక్షత లోపించినవారు, అసమర్థులు అని దాని అర్థం. దీనికి భిన్నంగా **'ఖలఫున్'** (خَلَفٌ) అనే మరొక పదముంది. దీనికి మంచి సంతానం అనే అర్థం వస్తుంది.

214. అరబీలో **'అద్నా'** అనబడింది. అద్నా అంటే దగ్గరలో ఉన్నది, శీఘ్రంగా లభించేది అని అర్థం. లేక ఇది 'దనాఅతున్' నుంచి ఏర్పడిన పదం కావచ్చు. దీనికి అల్పమైన వస్తువులు, క్రిందపడివున్న వస్తువులు అన్న అర్థం వస్తుంది. మొత్తానికి ప్రాపంచిక వస్తువుల పట్ల వారికి గల పేరాశను ఎత్తిచూపటం అసలు ఉద్దేశం.

215. అంటే – ఓ వైపు ప్రపంచాన్ని ప్రోగుచేసుకునే యావతో అహోరాత్రులు అర్రులు చాస్తూనే, మరో వైపు దేవుని క్షమాభిక్షపై ఆశపెట్టుకుని ఉండేవారు. నేటి ముస్లింల పరిస్థితి కూడా దీనికి భిన్నంగా లేదు మరి!

216. ఇంత చేసింది చాలదన్నట్లు అల్లాహ్ పేరుతో అసత్యాలను కూడా కల్పించేవారు. ఉదాహరణకు : అల్లాహ్ తమను క్షమిస్తాడని చెప్పటం.

170 ఎవరు గ్రంథానికి కట్టుబడి ఉంటూ, నమాజులను నెలకొల్పుతూ ఉన్నారో అట్టి సంస్కర్తల పుణ్య ఫలాన్ని మేము వృథా చేయము.[218]

وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتٰبِ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۗ إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

171 మేము పర్వతాన్ని పైకెత్తి కప్పు మాదిరిగా వారిపై నిలిపిన సంఘటన కూడా గుర్తుచేసుకోదగినదే. అది తమపైన పడటం ఖాయం అని వారంతా అనుకు న్నారు. (ఆ సమయంలో మేము వారితో), "మేము మీకు వొసగిన దానిని (గ్రంథాన్ని) గట్టిగా పట్టుకోండి. ఇందలి ఆదేశాలను జ్ఞాపకముంచుకోండి. తద్వారా మీరు భీతిపరులు (ముత్తఖీన్) అవుతారు"[219] (అని చెప్పాము).

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۚ
خُذُوا مَا آتَيْنٰكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

217. అరబీలో **'వ దరసూ మాఫీహి'** అని వచ్చింది. దర్స్ అంటే చదవటం. గ్రంథంలో ఉన్న వాటిని వారు చదివారని భావం. అయితే 'దరస' అన్న పదానికి చెరిపివేయటం అనే అర్థం కూడా వస్తుంది. అరబీలో 'దరసతి ర్రీహుల్ ఆసార' అంటారు. అంటే గాలి చిహ్నాలను చెరిపివేసిందని అర్థం. ఈ అర్థం గనక తీసుకొంటే యూదులు గ్రంథంలోని విషయాలను చెరిపివేసేవారు, వాటి ఆచరణను వదలిపెట్టేవారని అర్థం చేసుకోవలసి ఉంటుంది.

218. మరి వారిలో భయభక్తుల వైఖరిని అవలంబిస్తూ గ్రంథాన్ని తు.చ. తప్పకుండా అనుసరించేవారినీ, అంటే ప్రక్షిప్తాలకు, మార్పులకు లోనుకాని తౌరాతు గ్రంథాన్ని అనుసరిస్తూ – అంతిమ దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం)ను విశ్వసించి, నమాజును నాగాలేకుండా చేసే సద్వర్తనుల పుణ్యఫలాన్ని మేము వృథా కానివ్వము. ఈ మాటలు యూదుల్లోని సద్వర్తనుల్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని చెప్పబడ్డా యన్నది గమనార్హం. అంటే వారు ముస్లింలుగా మారి, ముహమ్మద్ (స) దైవదౌత్యాన్ని సత్యమని ధృవీకరించినట్లయితే అంతిమ దైవప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) ను విశ్వసించనంతవరకూ ఎవరికీ పరలోక సాఫల్యం ప్రాప్తించదు.

219. దైవప్రవక్త హజ్రత్ మూసా (అలైహిస్సలాం) తన జాతి వారి వద్దకు తౌరాతు గ్రంథాన్ని తెచ్చి, అందులోని ఆజ్ఞలను చదివి వినిపిస్తున్నప్పుడు జరిగిన సంఘటన ఇది. ఎందుకంటే వారు షరా మామూలుగా ఈ ఆజ్ఞలను శిరసావహించేందుకు

172 నీ ప్రభువు ఆదం సంతతి వీపుల నుండి వారి సంతానాన్ని తీసి, స్వయంగా వారినే వారికి సాక్షులుగా పెట్టి, "నేను మీ ప్రభువును కానా?" అని అడిగినప్పుడు "ఎందుకు కావు? (నువ్వే మా ప్రభువువి). ఈ విషయానికి మేమంతా సాక్షులుగా ఉన్నాం"[220] అని వారు చెప్పారు. 'దీని గురించి మాకేమీ తెలియదు' అని ప్రళయ దినాన మీరు అనకుండా ఉండటానికీ

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ
ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ
بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

నిరాకరించారు. దానికి అల్లాహ్ ఆగ్రహించి పర్వతాన్ని పైకిలేపి, దాన్ని వారిపై పడవేసి నుజ్జునుజ్జు చేసివేస్తానని హెచ్చరించాడు. ఈ దృశ్యానికి వారు భయకంపితులై, తౌరాతు గ్రంథాన్ని ఖచ్చితంగా పాటిస్తామని వాగ్దానం చేశారు.

మరికొంతమంది వ్యాఖ్యాతల ప్రకారం పర్వతాన్ని పైకెత్తే ఈ సంఘటన స్వయంగా బనీ ఇస్రాయీల్ కోరికపైనే సంభవించింది. "ఈ పర్వతాన్ని దేవుడు మాపైకి ఎత్తినప్పుడే మేము తౌరాతు గ్రంథాన్ని విశ్వసిస్తాము" అని వారు మొండికేసినప్పుడు దేవుడు దాన్ని పైకెత్తాడు. కాని రెండో వ్యాఖ్యానం కన్నా మొదటి వ్యాఖ్యానమే సరైనదని అనిపిస్తోంది (యదార్థం మాత్రం దైవానికే ఎరుక). ఇక్కడ కేవలం "పర్వతం" అని అనబడింది. అదే అల్ బఖరా సూరాలోని (63 మరియు 93 ఆయతుల్లో) రెండుసార్లు ఈ సంఘటన ప్రస్తావనకు వచ్చినప్పుడు ఆ పర్వతం 'తూరు పర్వతం' అని అనబడింది.

220. ఈ వాగ్దానం **"అహదె అలస్త్"**గా సుప్రసిద్ధం. ఆదిమానవుడైన ఆదం (అలైహిస్సలాం) ను సృష్టించిన తరువాత అల్లాహ్, ఆదం వెన్ను నుంచి పుట్టే సంతతిద్వారా ఈ మేరకు ముందుగానే ఖరారు తీసుకున్నాడు. దీని వివరాలు ఒక హదీసులో ఉన్నాయి. హదీసు ప్రకారం : "అరఫా దినాన అల్లాహ్ నూమాన్ అనే చోట ఆదం వీపుల నుంచి ప్రమాణం తీసుకున్నాడు. ఆదం వీపు నుండి, ఆయనకు పుట్టబోయే సంతాన మంతటినీ ఒక్కసారిగా వెలికితీసి, వారిని తన ఎదుట నిలబెట్టి **"అలస్తు బి రబ్బికుమ్?"** (నేను మీ ప్రభువును కానా?) అని ప్రశ్నించాడు. **"బలా- షహిద్‌నా"** (ఎందుకు కావు? నువ్వే మా ప్రభువువి అన్న దానికి మేమంతా సాక్షులుగా ఉన్నాం) అని వారు బదులిచ్చారు. (ముస్నదె అహ్మద్-సంపుటి:1, పేజీ-272; హాకిమ్ - సంపుటి : 2, పేజీ - 544). ఇమామ్ షౌకానీ ఈ హదీసుపై వ్యాఖ్యానిస్తూ "దీని ప్రామాణికత

أَوْ تَقُولُوٓا۟ إِنَّمَآ أَشْرَكَ ءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنۢ بَعْدِهِمْ ۖ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

173 లేదా “మొదట్లో మా పూర్వీకులు షిర్కుకు పాల్పడ్డారు. మేము వారి తరువాతివారి సంతతిలో పుట్టినవారము. ఆ దుర్జనులు చేసిన పాపానికి నువ్వు మమ్మల్ని వినాశానికి గురిచేస్తావా?!”[221] అని మీరు అనకుండా ఉండటానికి గాను (మేము ముందే మీ నుండి ఈ విధంగా ఖరారు చేయించాము.)

విషయంలో ఎవరి నుంచీ ఆక్షేపణలు వ్యక్తం కాలేదు” అని చెప్పారు (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్). ఆయన ఇంకా ఇలా వ్యాఖ్యానించారు : ఇది ‘ఆలమె జర్ర్’ (పరమాణువుల లోకం) అనబడుతుంది. దీని గురించిన ఈ వ్యాఖ్యానమే సరైనది. సత్యబద్ధమైనది. దీన్నుంచి ఇతరత్రా అర్థాలు తీయటం సరైనది కాదు. ఎందుకంటే ఇది ‘మర్ఫూ’ హదీసు. ప్రవక్త సహచరుల ద్వారా ఇది రూఢీ అవుతోంది. దీనిపై ఊహాగానాలు చేయటం, అన్వయింపుకు ఆస్కారం కల్పించటం సబబుకాదు.”

మొత్తమ్మీద అల్లాహ్ ఒక్కడే విశ్వప్రభువు అన్న ఈ ‘అహదె అలస్త్’ భావన ప్రతి మనిషి నైజంలోనూ ఇమిడి ఉంది. ఈ భావాన్నే మహాప్రవక్త (సఅసం) ఈ విధంగా స్పష్టపరిచారు : “ప్రతి పిల్లవాడు సహజత్వం (నైజం, ఇస్లాం) పైనే పుడతాడు. కాకపోతే అతని తల్లిదండ్రులు అతన్ని యూదునిగానో, క్రైస్తవునిగానో, మజూసీగానో మార్చివేస్తారు. ఏ విధంగానయితే జంతువు ఈనినప్పుడు దాని పిల్ల సయితం సురక్షితంగా ఉంటుంది. దాని ముక్కుగానీ, చెవులుగానీ కోయబడి ఉండవు. (సహీహ్ బుఖారీ : కితాబుల్ జనాయెజ్; ముస్లిం–కితాబుల్ ఖద్ర్). సహీహ్ ముస్లింలోని ఒక ఉల్లేఖనంలో అల్లాహ్ ఈ విధంగా సెలవిచ్చాడని చెప్పబడింది : “నేను నా దాసులను హనీఫ్‌గా – ఏకాగ్రతతో దేవుని వైపు మరలేవారిగా–పుట్టించాను. కాని షైతాన్ వారిని వారి (సహజ) ధర్మం నుండి మరల్చి మార్గవిహీనుల్ని చేస్తాడు”– మొత్తం హదీసు (సహీహ్ ముస్లిం : కితాబుల్ జన్నహ్). ప్రకృతి ధర్మం అన్నా, దేవుని ఏకత్వం అన్నా, దేవుడు పంపిన షరీయతు అన్నా ఇదే. ఇప్పుడది ఇస్లాం రూపంలో సురక్షితంగా ఉంది.

221. రేపటిరోజున మీరు సాకులు చెప్పకుండా ఉండటానికీ, వేరొకరిపై తప్పును నెట్టివేసి చేతులు దులుపుకోకుండా ఉండటానికి గాను మేము ముందుగానే మీచేత ప్రమాణం చేయించాము, నీవే మా ప్రభువువి అని మీచేత చెప్పించామని అల్లాహ్ ఈ ఆయతులో గుర్తుచేస్తున్నాడు.

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

174 వారు మరలివస్తారేమోనని మేము ఈ విధంగా ఆయతులను విడమరచి చెబుతున్నాము.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا
فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

175 (ఓ ప్రవక్తా!) మేము మా ఆయతులను ప్రసాదించగా, వాటినుండి తిరిగిపోయిన వాని వృత్తాంతాన్ని వారికి చదివి వినిపించు. చివరకు షైతాను అతని వెంటపడగా, అతడు మార్గభ్రష్టులలో చేరి పోయాడు.[222]

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ
هَوَاهُ ۚ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِن تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ

176 మేము గనక తలిస్తే ఈ ఆయతుల వల్ల అతనికి ఔన్నత్యాన్ని ప్రసాదించి ఉండేవారం. కాని అతనేమో ప్రపంచం వైపుకే మొగ్గాడు. తన మనోవాంఛలనే అనుసరించసాగాడు. అందువల్ల అతని పరిస్థితి కుక్క పరిస్థితిలా తయారయింది. నువ్వు దాన్ని తరిమినా అది నాలుకను బయటపెట్టి రొప్పుతూ ఉంటుంది. దాన్ని దాని మానాన వదలి పెట్టినా (నాలుక తీసి) రొప్పుతూనే ఉంటుంది.[223] మా

222. ఒకానొక ప్రత్యేక వ్యక్తిని గురించి ఇక్కడ పేర్కొనటం జరిగిందని ఖుర్ఆన్ వ్యాఖ్యాతలు అభిప్రాయపడ్డారు. అతనికి గ్రంథ జ్ఞానం ఉండేది. దాని ద్వారా అతను కాంతిని పొందే బదులు ప్రాపంచిక ప్రయోజనాల వెనుక పరుగులు తీశాడు. షైతాన్ వెనుకపడి మార్గభ్రష్టుడయ్యాడు. ఇంతకీ ఎవడు వాడు? ఎచటివాడు? – దీనికి సంబంధించిన ప్రామాణిక ఆధారాలు లేవు. కాబట్టి దాని లోతుల్లోకి పోనవసరం లేదు. సాధారణంగా ఇలాంటి వ్యక్తులు ప్రతి కాలంలోనూ పుడుతూ ఉంటారు. ఈ వాక్యం ఇలాంటి దౌర్భాగ్యానికి లోనయిన వ్యక్తులకు వర్తిస్తుంది.

223. అరబీలో **'యల్హసు'** అనబడింది. దీని మూలపదం 'లహసున్.' లహసున్ అంటే, అలసట లేక దప్పిక వల్ల నాలుక చాచి రొప్పటం అన్న అర్థం వస్తుంది. కుక్కను తరిమికొట్టినా, లేక దాన్ని దాని మానాన వదలిపెట్టినా – అది మొరగటం మానదు. అలాగే దానికి కడుపునిండా తిండిపెట్టినా లేక ఆకలితో మాడ్చినా, అది ఆరోగ్యంగా

أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَث ۚ ذَّٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا ۚ فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

ఆయతులను అసత్యాలని త్రోసిపుచ్చిన వారి పరిస్థితి కూడా ఇలాంటిదే. కాబట్టి నువ్వు వారికి ఈ గాథలను వినిపిస్తూ ఉండు. బహుశా అలాగైనా వారు యోచన చేస్తారేమో![224]

سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنفُسَهُمْ كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾

177 మా ఆయతులను అసత్యాలని ధిక్కరిస్తూ, తమ స్వయానికి నష్టం చేకూర్చుకునే ప్రజల పరిస్థితి కూడా చాలా చెడ్డది.[225]

مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي ۖ وَمَن يُضْلِلْ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

178 అల్లాహ్ ఎవడికి సన్మార్గం చూపుతాడో అతడే సన్మార్గం పొందినవాడవుతాడు. మరెవరిని ఆయన అపమార్గం పట్టిస్తాడో వారే నష్టపోయినవారవుతారు.[226]

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا

179 ఎంతోమంది జిన్నులను, మానవులను మేము నరకం కోసం పుట్టించాము.[227] వారికి హృదయాలున్నాయి.

ఉన్నా లేక జబ్బుపడినా, అది అలసిపోయినా లేక విశ్రాంతి తీసుకున్నా – అన్నివేళలా అది నాలుకను బయటికి తీసి రొప్పుతూ ఉంటుంది. పొద్దస్తమానం ప్రపంచం వెనకాల పరుగెత్తే పేరాశాపరుని పరిస్థితి కూడా ఇటువంటిదే. అతనికి హితబోధ చేసినా – చేయకపోయినా అతనికేమీ పట్టదు. ఎంతసేపటికీ ఇంకా ఇంకా కూడబెట్టే తపనలోనే ఉంటాడు. సరిగ్గా విశ్రాంతి తీసుకోలేడు. ప్రశాంతంగా నిద్రపోలేడు. అనవసరంగా ఆయాసపడుతూ ఉంటాడు.

224. ఇలాంటి దృష్టాంతాల ద్వారా విషయాన్ని విప్పి చెబితే బహుశా గుణపాఠం గ్రహించి, మార్గ విహీనత నుండి తమను కాపాడుకుంటారేమో! కనుక అలాంటి వారి అంతరాత్మను పట్టి పదే పదే కుదుపుతూ ఉండాలి.

225. దైవ వాక్యాలను ధిక్కరించటం వల్ల దైవానికి వాటిల్లే నష్టం ఏమీ ఉండదు. ధిక్కరించిన వారే నష్టపోతారు. వారి అంతిమ పరిణామం ఘోరంగా ఉండబోతుంది.

226. ఇది దైవప్రణాళికలో అంతర్భాగం. దీని గురించి ఇంతకుముందు రెండు మూడుసార్లు చర్చించటం జరిగింది.

227. ఇది "విధివ్రాత" తో ముడిపడి ఉన్న వ్యవహారం. అంటే ప్రతి మనిషీ, ప్రతి జిన్నూ

يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ
لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾

కాని వాటితో వారు ఆలోచించరు. వారికి కళ్లున్నాయి. కాని వాటితో వారు చూడరు. వారికి చెవులున్నాయి. కాని వాటితో వారు వినరు. వారు పశువుల్లాంటివారు. కాదు, వాటికన్నా ఎక్కువగానే దారి తప్పారు. – పరధ్యానంలో పడిపోయిన వారంటే వీరే.[228]

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ
فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

180 అల్లాహ్‌కు మంచి మంచి పేర్లున్నాయి. కాబట్టి మీరు ఆ పేర్లతో ఆయన్నే పిలవండి.[229] ఆయన పేర్ల విష

ప్రపంచంలోకి పోయాక అతడు మంచి పనులు చేస్తాడో? చెడు పనులు చేస్తాడో దైవానికి ముందు నుంచే తెలుసు. ఆ విధివ్రాతనే ఆయన వ్రాశాడు. ఈ ఆయతులో నరకాగ్నికి ఆహుతి కాబోయే వారి గురించి ఆయన ప్రస్తావించాడు. వారి లక్షణాలు కొన్నింటిని తరువాతి వాక్యంలో పేర్కొనటం జరిగింది. అటువంటి లక్షణాలు ఎవరిలో పొడసూపినా, వారి పరిణామం దారుణంగా ఉండబోతుందని గ్రహించాలి.

228. కళ్లు, చెవులు, మనోమస్తిష్కాలు దైవ ప్రసాదితాలు. ఈ వరాలను పొందిన మానవుడు వాటిని మహాభాగ్యంగా భావించి, సద్వినియోగం చేసుకోవాలి. వాటికి పదునుపెట్టి దైవాన్ని, సత్యాన్ని శోధించాలి. ఈ అవయవాలను కలిగి ఉండి కూడా వాటిచేత ఈ పని చేయించుకోలేనివాడు దేనికీ పనికిరాని వాడే. పైగా అతను 'చతుష్పాదం' కన్నా హీనం అన్నమాట. ఎందుకంటే పొలాల్లో, అడవుల్లో సంచరించే జంతువులు సయితం తమకు కలిగే లాభనష్టాలను కాస్తో కూస్తో బేరీజువేసి నష్టం వాటిల్లకుండా జాగ్రత్త పడుతూ ఉంటాయి. కాని అల్లాహ్ ఎవరినయితే అపమార్గాన వదలివేశాడో వారిలో ఈ మాత్రం ఇంగిత జ్ఞానం కూడా ఉండదు. తమ పాలిట ఏది లాభదాయకం? మరేది నష్టకరం? అనేదాన్ని గురించి వారు బొత్తిగా ఆలోచించరు. అందుకే వారు పర ధ్యానానికి, ప్రమత్తతకు లోనైనవారుగా కూడా ఖరారు చేయబడ్డారు.

229. అల్లాహ్‌కు గల ఆ మంచి నామాల ద్వారా ఆయన గుణగణాలు, ఔదార్యం, ఔన్నత్యం, ప్రతాపం వ్యక్తమవుతుంటాయి. బుఖారీ, ముస్లింలలోని హదీసులో అల్లాహ్‌కు 99 పేర్లు ఉన్నట్లు తెలియజేయబడింది. "ఎవరయితే వాటిని గణిస్తూ ఉంటాడో అతడు స్వర్గంలో ప్రవేశిస్తాడు. అల్లాహ్ బేసి సంఖ్యలో ఉన్నాడు (ఆయన ఒక్కడు). బేసి సంఖ్యను ఆయన ఎంతో ఇష్టపడతాడు" (బుఖారీ–కితాబుద్దావాత్; ముస్లిం – కితాబుజ్జిక్ర్). "గణించటం" అంటే కేవలం లెక్కించటం అని భావించకండి.

యంలో వక్రంగా వాదించే వారిని వదలి పెట్టండి.[230] వారు చేస్తూ ఉండినదానికి వారు తప్పకుండా శిక్షించబడతారు.

181 మేము సృష్టించిన వారిలో సత్యాని కనుగుణంగా మార్గదర్శకత్వం వహించే, సత్యాన్ననుసరించి న్యాయంచేసే మానవ సముదాయం కూడా ఒకటుంది.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

గణించటంతోపాటు వాటిని దృఢంగా విశ్వసించాలి. చిత్తశుద్ధితో, భక్తితో ఈ నామాలను స్మరించాలి. ఒక్కో నామంలోని అంతరార్థాన్ని తెలుసుకోవాలి. వాటిని కంఠస్థం చేసుకోవాలి. ఆ గుణగణాలు తమ వ్యక్తిగత జీవితంలో ప్రతిబింబించేలా ప్రవర్తించాలి (మిర్‌ఖాత్, మిష్కాత్ వ్యాఖ్యాన గ్రంథం). కొన్ని ఉల్లేఖనాలలో 99 నామాలు ప్రస్తావించబడి ఉన్నాయి. కాని ఈ ఉల్లేఖనాలలో బలహీనత ఉంది. ఆ పేర్లు ఉల్లేఖకులు తమ తరఫునుంచి జోడించుకున్నవేగాని, అవి హదీసులో అంతర్భాగం కావని పండితులు తేల్చిచెప్పారు (ఈ విధంగా ఉల్లేఖకులు హదీసుల్లో తమ తరఫున జోడించి చెప్పే మాటలను 'ముద్‌రజ్' అంటారు). అల్లాహ్ పేర్లు 99 మాత్రమే కావు. అంతకన్నా అధికంగా ఉన్నాయి అని కూడా విద్వాంసులు తెలిపారు (ఇబ్నె కసీర్, ఫత్‌హుల్ ఖదీర్).

230. అరబీలో **'యుల్‌హిదూన్'** అని అనబడింది. ఇది 'ఇల్‌హాద్' నుండి వచ్చింది. 'ఇల్‌హాద్' అంటే ఒక వైపుకు మొగ్గిపోవటం అని అర్థం. సమాధిలో ఒక ప్రక్కగా తవ్విన గోతిని 'లిహ్ద్' అని పిలుస్తారు. ధర్మంలో ఇల్‌హాద్‌కు పాల్పడే వారంటే వక్రీకరణకు ఒడిగట్టే వారు, పెడత్రోవపట్టేవారు అని భావం. దైవనామాల విషయంలో పెడదారి తీసే రకాలు మూడు. 1. అల్లాహ్ పేర్లను మార్చివేయటం. ముష్రిక్కులు ఇదే చేశారు. ఉదాహరణకు : అల్లాహ్‌కు ప్రత్యామ్నాయంగా తమ తరఫున 'లాత్' అనే పేరున ఒక విగ్రహాన్ని తయారు చేసుకోవటం. అలాగే ఆయన గుణగణాలలో ఒకటైన 'అజీజ్'ను పోలిన 'ఉజ్జా' అనే విగ్రహాన్ని చేసుకోవటం. 2. అల్లాహ్ పేర్లలో తమ తరఫున మరికొన్ని అదనపు పేర్లు చేర్చుకోవటం – ఇందుకు అల్లాహ్ అనుమతించలేదు. 3. అల్లాహ్ నామాలను కుదించటం. ఉదాహరణకు : ఆయనకు గల పేర్లలో ఏదో ఒక్క పేరుతోనే పిలవటం. ఆయన గుణగణాలను సూచించే పేర్లతో పిలవటాన్ని తప్పుగా భావించటం (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్). అల్లాహ్ నామాలను ఇతరత్రా వాటితో పోల్చటం, వాటినుండి ఇతరత్రా అర్థాలు తీయటం కూడా 'వక్రీకరణ' క్రిందికి రావచ్చు (ఐసరుత్తఫాసీర్).

182 మా ఆయతులను అసత్యాలని ధిక్కరించిన వారిని మేము – వారికి తెలియకుండానే – క్రమక్రమంగా (మా ఉచ్చులో) బిగిస్తూ పోతాము.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ۝١٨٢

183 వారికి కొంత గడువును ఇస్తున్నాను. నిశ్చయంగా నా వ్యూహం ఎంతో పకడ్బందీగా[231] ఉంటుంది.

وَأُمْلِي لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ۝١٨٣

184 ఏమిటీ, తమ సహవాసిపై ఏ మాత్రం ఉన్మాద ప్రభావం లేదన్న విషయాన్ని గురించి వారు ఆలోచించలేదా? అతను స్పష్టంగా హెచ్చరించేవాడు మాత్రమే[232] (అతను ఎంతమాత్రం ఉన్మాది కాదు).

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا ۗ مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝١٨٤

185 ఏమిటి, ఆకాశాల మరియు భూమి యొక్క వ్యవస్థను, అల్లాహ్ సృష్టించిన

أَوَلَمْ يَنظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن

231. ఇది కూడా దేవుని పరీక్షలో భాగమే. వ్యక్తుల విషయంలోనూ, జాతుల విషయంలోనూ దేవుని సంప్రదాయం ఒక్కటే – ప్రతి ఒక్కరికీ ఆయన గడువు ఇస్తాడు. నిర్మాణాత్మక దిశలో సాగిపోతున్నంత కాలం ఆయన పట్టు బిగుసుకోదు. ఆయన వదులు ఇస్తూనే ఉంటాడు. కాని వ్యక్తులయినా, జాతులైనా విచ్ఛిన్నకర ధోరణిని అవలంబిస్తూ ఇతరులకు ప్రాణ సంకటంగా పరిణమించే పక్షంలో దేవుని చట్టం నెమ్మదిగా జోక్యం చేసుకుంటుంది. కాని నలువైపుల నుంచీ తాము ముట్టడించబడుతున్నామన్న సంగతి వారికి తెలీదు. ఒక్కసారిగా పట్టుబడినప్పుడు అవాక్కవుతారు.

232. 'సహవాసిగా ఉన్నవాడు' అంటే మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (సఅసం) అని భావం. ఆయన మాంత్రికుడనీ, ఉన్మాది అనీ ముష్రిక్కులు నానా విధాలుగా నిందించేవారు. (దైవం మన్నించుగాక!) కాని వాస్తవానికి ఆయన ఉన్మాది కారు. మీరు మీ మెదడుకు మేత పెట్టకపోవటం వల్ల లేదా మరీ నిర్లక్ష్యంగా ఉండటం మూలంగా మీకిలాంటి లేనిపోని శంక కలుగుతున్నది. ఏ ప్రవక్తను గురించి మీరు ఇలాంటి అభాండాలు మోపుతున్నారో అతను వాస్తవానికి మేము పంపిన ప్రవక్త. అతను మానసికంగా ఎంతో ఆరోగ్యవంతునిగా ఉన్నాడు. మీకు స్వర్గలోక శుభవార్తను అందజేస్తున్నాడు. నరకాగ్ని గురించి భయపెడుతున్నాడు. కాబట్టి మీరు అతని సందేశం పట్ల నిర్లక్ష్య వైఖరిని ప్రదర్శించకండి అని దేవుడంటున్నాడు.

شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ
بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

ఇతర వస్తువులను వారు గమనించ లేదా? వారి కాలం దగ్గరపడి ఉండవచ్చు[233] నన్న సంగతిని గురించి కూడా వారు ఆలోచించలేదా? మరి ఖుర్ఆన్ తరువాత, వారు విశ్వసించే ఇంకొక వస్తువు ఏముంటుంది?[234]

مَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

186 అల్లాహ్ అపమార్గాన వదలి పెట్టేసిన వారిని సన్మార్గం పైకి ఎవరూ తీసుకురాలేరు. వారు తమ తలబిరుసు తనంలోనే తచ్చాడుతూ ఉండేలా అల్లాహ్ వారిని వదలివేస్తాడు.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
رَبِّي ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ

187 "ఇంతకీ ఆ ఘడియ[235] ఎప్పుడొస్తుందీ?'[236] అని వారు నిన్ను ప్రళయం గురించి అడుగుతున్నారు కదూ! "ఆ జ్ఞానం మాత్రం నా ప్రభువు వద్దనే

233. కనీసం ఈ విషయాల గురించైనా వారు చిత్తశుద్ధితో ఆలోచిస్తే యదార్థాలు వారికి తెలిసివస్తాయి. అప్పుడు వారు అల్లాహ్‌ను విశ్వసించి, ప్రవక్తకు విధేయులుగా మసలుకుంటారు. షిర్కును మానుకుంటారు. మరణ ఘడియలు సమీపించినపుడు తాము అవిశ్వాస స్థితిలో ఉండకూడదన్న విషయం వారిని కర్తవ్యోన్ముఖుల్ని చేస్తుంది. కాని వారు అనుదినం తమ కళ్లముందు కదలాడే ఈ దృశ్యాలపై బొత్తిగా ఆలోచించక – నిశ్చింతగా ఉండటం మూలంగా సత్యం కొరకు వారి హృదయకవాటాలు తెరచుకోవటం లేదు.

234. ఆయతులో **'హదీసు'** అనే పదం ప్రయోగించబడింది. ఇక్కడ హదీసు అంటే దివ్య ఖుర్ఆన్ అని భావం. అంటే అంతిమ దైవప్రవక్త (సఅసం) వారి సందేశాన్ని, ఖుర్ఆన్‌ను విన్న తరువాత కూడా వారు విశ్వసించకపోతే, ఇక వారిని ప్రభావితం చేసే మరో అద్భుత వస్తువు ఏముందనీ?

235. ప్రళయదినం 'ఘడియ' అని ఎందుకు అనబడిందంటే అది ఏ క్షణంలో అకస్మాత్తుగా వచ్చిపడుతుందో ఎవరికీ తెలియదు. అది వచ్చిన మరుక్షణమే విశ్వవ్యవస్థ అంతా తలక్రిందులైపోతుంది.

236. అంటే ప్రళయదినం ఎప్పుడు సంభవిస్తుంది? అని భావం.

ఉంది.[237] ఆ సమయం ఆసన్నమైనపుడు ఆయన మాత్రమే దాన్ని ప్రత్యక్షపరుస్తాడు. అది ఆకాశాలలోనూ, భూమిలోనూ మహా బరువైనది (విపత్కరమైన సంఘటన)గా ఉంటుంది.[238] అది అకస్మాత్తుగానే మీపై వచ్చిపడుతుంది" అని (ఓ ప్రవక్తా!) వారికి చెప్పు. నీవు దాని గురించి పరిశోధన చేసి కనుగొన్నట్లే[239] వారు నిన్ను అడుగుతున్నారు. "దాని జ్ఞానం కేవలం అల్లాహ్ వద్ద మాత్రమే ఉంది. కాని చాలా మంది ఈ విషయాన్ని తెలుసుకోరు" అని వారికి చెప్పు.

إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

188 (ఓ ప్రవక్తా! వారికి) చెప్పు : "అల్లాహ్ తలచినంత మాత్రమే తప్ప నేను సయితం నా కోసం లాభంగానీ, నష్టంగానీ చేకూర్చుకునే అధికారం నాకు లేదు. నాకే గనక అగోచర విషయాలు తెలిసివుంటే నేనెన్నో ప్రయోజనాలు పొంది ఉండేవాణ్ణి. ఏ నష్టమూ నాకు వాటిల్లేది కాదు. నిజానికి నేను విశ్వసించే వారికి హెచ్చరించేవాణ్ణి, శుభవార్తలు అందజేసే వాణ్ణి మాత్రమే."[240]

قُل لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ وَلَوْ
كُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ
السُّوءُ ۚ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

237. ఆ సంఘటన ఎప్పుడు సంభవిస్తుంది? అనేది ఏ మానవమాత్రునికి గానీ, దైవదూతకు గానీ తెలీదు. ఈ జ్ఞానం అల్లాహ్‌కు మాత్రమే పరిమితం. ఆ సమయం వచ్చినప్పుడు ఆయన స్వయంగా దాన్ని నెలకొల్పుతాడు.

238. దీనికి ఇంకొక అర్థం ఏమిటంటే దాని జ్ఞానం భూమ్యాకాశాల వారిపై భారంగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే అది గోప్యమైనది. గోప్యమైనది ఎప్పుడూ గుండెలపై బరువుగానే ఉంటుంది.

239. అరబీలో **'హఫియ్యున్'** అని ఉంది. వెంటపడి అడగటం, పరిశోధించటం అని దానర్థం. ప్రళయదినం గురించి వారు నిన్ను అడుగుతున్న తీరును చూస్తుంటే, నువ్వు నీ ప్రభువు వెంటపడి మరీ దాని గురించి తెలుసుకున్నావని వారనుకున్నట్టు అనిపిస్తుంది అని పై ఆయతుకు భావం.

189 ఆ అల్లాహ్‌యే మిమ్మల్ని ఒకే ప్రాణి (వ్యక్తి) నుంచి పుట్టించాడు.[241] మరి అతని నుండే అతని జంటను కూడా సృష్టించాడు[242] – అతనా జంట ద్వారా ప్రశాంతతను పొందటానికి![243] ఆ తరువాత

هُوَ الَّذِىۡ خَلَقَكُمۡ مِّنۡ نَّفۡسٍ وَّاحِدَةٍ وَّجَعَلَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا
لِيَسۡكُنَ اِلَيۡهَا‌ۚ فَلَمَّا تَغَشّٰٮهَا حَمَلَتۡ حَمۡلًا خَفِيۡفًا فَمَرَّتۡ بِهٖ‌ۚ

240. మహనీయ ముహమ్మద్ (సఅసం) వారి ఈ సమాధానం ద్వారా తేటతెల్లమయ్యేదేమిటంటే ఆయన(స)కు అగోచర విషయాల జ్ఞానం లేదు. అగోచరాల జ్ఞానం అల్లాహ్‌కే పరిమితం. ఖుర్ఆన్ ఈ యదార్థాన్ని ఇంత స్పష్టంగా చెప్పేసినప్పటికీ బిద్అతీలు మహాప్రవక్త (స)ను 'అగోచరాల జ్ఞాని'గా అభివర్ణించటం వారి అజ్ఞానానికీ, అన్యాయానికి నిదర్శనం. ఒక యుద్ధంలో ఆయన (స) ముఖారవిందానికి గాయం కూడా అయింది. ఆయన పల్లు రాలాయి. "తమ ప్రవక్తను సయితం గాయపరచిన ఈ జాతి ఎలా సాఫల్యం పొందుతుంది?" అని ఆయన (స) ఆవేదన చెందటం కూడా మనం గమనించాము. హదీసు సీరత్ గ్రంథాలలో ఈ సంఘటనలన్నీ పొందుపరచబడి ఉన్నాయి. ఆయన ధర్మపత్ని హజ్రత్ ఆయిషా (ర.అన్హా) పై నీలాపనిందలు మోపబడినప్పుడు ఆయన (సఅసం) పూర్తిగా ఒక నెల రోజులపాటు ఎంతో వ్యాకులతకు లోనయ్యారు. ఒక యూద స్త్రీ ఆయన్ని విందుకు ఆహ్వానించి, విందు భోజనంలో విషం కలిపిపెట్టింది. ఆ భోజనాన్ని ఆయన (స)తో పాటు ఆయన సహచరులు కొందరు తిన్నారు కూడా. ఆ విషప్రభావంతో కొందరు సహచరులు మృత్యువాతన కూడా పడ్డారు. మహాప్రవక్త (స) సయితం జీవితాంతం ఆ విష ప్రభావంతో బాధపడేవారు. ఈ సంఘటనల ద్వారా అవగతమయ్యేదేమిటంటే, నిజంగా ఆయనకు అగోచర విషయాల జ్ఞానం ఉండి ఉంటే ఇన్ని రకాలుగా నష్టపోవలసిన పరిస్థితి ఆయన (స)కు ఎదురయ్యేదికాదు.

241. అంటే ఆది మానవుడైన హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం) అన్నమాట.

242. జంట అంటే తొలి మానవ జంట అయిన హజ్రత్ ఆదం (అలైహిస్సలాం) మరియు హజ్రత్ హవ్వాలని భావం. హజ్రత్ హవ్వా హజ్రత్ ఆదం నుంచే సృజించబడ్డారు. మరిన్ని వివరాలకు నిసా సూరాలోని 1వ ఆయతుకు వ్యాఖ్యానం చూడండి.

243. ఏ జీవి అయినా తన జాతికే చెందిన మరో (ఆపోజిట్) ప్రాణితో జతకట్టినప్పుడు మాత్రమే దానికి సుఖం, తృప్తి, ఆనందం, హాయి ప్రాప్తిస్తాయి. తనకు ఈడూ జోడూ లేనంతవరకూ, తన జంటతో కలసి సహజీవనం సాగించనంతవరకూ దాని మనసు కుదుటపడదు. ఈ విషయాన్ని అల్లాహ్ మరోచోట ఈ విధంగా సెలవిచ్చాడు : "అల్లాహ్ సూచనలలో ఒక సూచన ఏమిటంటే ఆయన మీకోసం, స్వయంగా మీ జాతిలోనుంచే జంటలను సృజించాడు – మీరు వారి ద్వారా సుఖం పొందేందుకు!

فَلَمَّآ أَثْقَلَت دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ ءَاتَيْتَنَا صَٰلِحًا لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

అతను తన సహధర్మచారిణితో సమాగమం జరపగా[244] ఆమె ఒక తేలికైన భారం దాల్చింది (గర్భవతి అయింది). ఆమె ఆ భారాన్ని మోసుకుంటూ తిరిగేది.[245] మరి భారం అధికమైనప్పుడు భార్యా భర్తలిరువురూ తమ ప్రభువైన అల్లాహ్‌ను, "నీవు గనక మాకు ఏ లోపమూ లేని బిడ్డను ప్రసాదిస్తే మేము నీకు తప్పకుండా కృతజ్ఞులమై ఉంటామ"ని[246] ప్రార్థించసాగారు.

ఇంకా ఆయన మీ మధ్య ప్రేమానురాగాలను, పరస్పరం దయా స్వభావాన్ని కూడా పొందుపరచాడు" (అర్రూమ్ – 21). అంటే సృష్టికర్త స్త్రీ – పురుషుల మధ్య అమితమైన ప్రేమను, ఆకర్షణను పొందుపరచాడు. సహజమైన వారి ఈ కోర్కెలు జంటగా ఉన్నప్పుడే – ఆలుమగలుగా కలసి ఉన్నప్పుడే – నెరవేరుతాయి. భార్యకు భర్త ద్వారా, భర్తకు భార్య ద్వారా లభించే ప్రేమాదరణలు, పరస్పర సహాయసహకారాలు వర్ణించనలవి కానివి. లోకంలో ఇంకొకరి ద్వారా ఈ నిజమైన ప్రేమానురాగాలు ప్రాప్తించవు.

244. తొలి మానవ జంట ద్వారా ఏవిధంగా మనుజ జాతి వ్యాపించిందో తెలియజేయబడింది. అరబీలో 'తఘష్షాహ' అని ఉంది. అంటే పురుషుడు స్త్రీని 'ఆక్రమించాడు' అని అసలు అర్థం. అంటే రతిక్రీడ కోసం ఆమె వద్దకు పోయాడని భావం.

245. పురుషుని వీర్యకణం స్త్రీ అండంతో కలసి ఫలదీకరణ జరిగినప్పుడు ఆమె గర్భంలో తేలికపాటి భారం మాత్రమే ఉంటుంది. మరి అది పిండంగా మారి, ఆ తరువాత శరీరాకృతి పొందుతున్నప్పుడు క్రమక్రమంగా బరువు పెరుగుతుంది.

246. గర్భస్త శిశువు పూర్ణపరిణతి పొంది – ప్రసవకాలం సమీపిస్తున్నప్పుడు దంపతుల ఆలోచనలు పరిపరి విధాలుగా పరుగులు తీస్తుంటాయి. తియ్యని కలలతో పాటు మనసులో భయాందోళనలు కూడా చోటుచేసుకుంటాయి. తమకు పుట్టబోయే శిశువు అందంగా ఆరోగ్యంగా ఉండాలనీ, అవిటివాడై ఉండకూడదని ఆశిస్తారు. ఆ బిడ్డ తమకు ఆశాజ్యోతిగా, తమ కంటికి చలువగా ఉండాలని కాంక్షిస్తారు. ఒకవేళ అంగవైకల్యం గల వాడుగా పుడితే తమ గతేంకావాలి? అన్న శంక కూడా ఒక్కోసారి పీడిస్తూ ఉంటుంది. ప్రసవ వేదన నుంచి ఎలా గట్టెక్కాలి? అన్న భయం కూడా వెంటాడుతూ ఉంటుంది. ప్రసవం సమయంలో భార్యకు ఫిట్స్ లాంటివి రావచ్చునన్న అనుమానం ఉన్నప్పుడు భీతి ఆవరిస్తుంది. అలాంటి పరిస్థితిలో ఆ దంపతులిద్దరూ

فَلَمَّآ اٰتٰىهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهٗ شُرَكَآءَ فِيْمَآ اٰتٰىهُمَا ۚ فَتَعٰلَى اللّٰهُ
عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ١٩٠

190 మరి అల్లాహ్ వారికి (ఏ లోపమూ లేని) బిడ్డను ప్రసాదించగానే, ఆ 'ప్రసాదితం'లో వారిద్దరూ ఆయనకు భాగస్వాముల్ని కల్పించటం మొదలెట్టారు.[247] వారు చేసే ఈ భాగస్వామ్య చేష్టలకు అల్లాహ్ అతీతుడు, ఉన్నతుడు.

اَيُشْرِكُوْنَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا وَّهُمْ يُخْلَقُوْنَ ١٩١

191 ఏమిటీ, ఏ వస్తువునూ సృష్టించలేని వారినీ, వారే స్వయంగా ఒకరి చేత సృష్టించబడిన వారిని వీళ్లు (అల్లాహ్‌కు) భాగస్వాములుగా నిలబెడుతున్నారా?

وَلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ لَهُمْ نَصْرًا وَّلَآ اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُوْنَ ١٩٢

192 వారు వీళ్ళకు ఏ సహాయమూ చేయలేరు. కనీసం తమకు తాము కూడా సహాయం చేసుకోలేరు.

وَاِنْ تَدْعُوْهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوْكُمْ ۗ سَوَآءٌ عَلَيْكُمْ
اَدَعَوْتُمُوْهُمْ اَمْ اَنْتُمْ صَامِتُوْنَ ١٩٣

193 ఒకవేళ మీరు వారిని సన్మార్గం వైపుకు పిలిస్తే వారు మీ మాట వినరు.[248] మీరు వారిని పిలిచినా, మౌనం వహించినా ఒక్కటే.

భయంతోనూ, భక్తితోనూ, ఆశతోనూ తమ ప్రభువును ఆశ్రయించి ఎలాగయినా తమను ఈ గండం నుంచి గట్టెక్కించమనీ, పండంటి బిడ్డను ప్రసాదించమని వేడుకుంటారు. తమ మనోరథాన్ని గనక ఈడేరిస్తే జీవితాంతం రుణపడి ఉంటామని 'మాట' ఇస్తారు.

247. అల్లాహ్ వారి మనోరథం ఈడేర్చాడు. గండంనుంచి గట్టెక్కారు. పండంటి బిడ్డను కూడా వారు పొందారు. కాని ఆ 'వరప్రసాదం'లో వారు షిర్కుకు ఒడిగట్టడం మొదలెట్టారు. అతని నామకరణం మొదలుకుని మొక్కుబడులు తీర్చేవరకూ వారు చేసే ప్రతి పనిలోనూ 'షిర్కు' చోటు చేసుకుంది. ఆపద సమయంలో నిజదైవం జ్ఞప్తికి వచ్చాడు. ఆపదలు తొలగిపోయాక దర్గాలు, దైవేతర ఆస్థానాలు గుర్తుకు వచ్చాయి. ఇది మనిషిలోని స్వామిద్రోహానికి, ద్వంద్వ స్వభావానికి ఒక నిదర్శనం.

248. అంటే మీరు సూచించిన మార్గాన్ని వారు అనుసరించరు. మీ సలహాలను లక్ష్యపెట్టరు. దీనికి మరో అర్థం : మీరు వారిని మార్గదర్శకత్వం వైపుకు పిలిస్తే మీ మాట వినరు. మీకు ఎలాంటి సమాధానం ఇవ్వరు (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్).

194 మీరు అల్లాహ్‌ను వదలి ఎవరెవరిని మొరపెట్టుకుంటున్నారో వారంతా మీలాంటి దాసులే.[249] మీరు మొరపెట్టు కుంటూనే ఉండండి. (ఈ బహుదైవోపాసనలో) మీరు గనక సత్యవంతులయితే వారు మీ మొరలను ఆలకించి వాటికి సమాధానం ఇవ్వాలి.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

195 ఏమిటి, వారు నడవగలగటానికి వారికేమయినా కాళ్లున్నాయా? వారు దేనినయినా పట్టుకోవటానికి వారికి చేతులున్నాయా? చూడగలగటానికి వారికి కళ్లున్నాయా? వినగలగటానికి వారికి చెవులున్నాయా?[250] (ఓ ప్రవక్తా!) వారికి చెప్పు : "మీరు మీ భాగస్వాములందర్నీ పిలుచుకోండి. మరి మీరంతా కలసి నాకు కీడు కలిగించే వ్యూహాన్నీ రచించండి. నాకు కొద్దిపాటి గడువు కూడా ఇవ్వకండి."[251]

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

249. అంటే, వారు బ్రతికి ఉన్నప్పుడు మీలాగే – మనిషిలా – జీవించారు. ఇప్పుడైతే వారికన్నా మీరే నయం. ఇప్పుడు మీరు చూడగలరు. కాని వారు చూడనైనాలేరు. మీరు వినగలరు. కాని వారు కనీసం విననైనాలేరు. మీరు ఎదుటివారి ఉద్దేశ్యాన్ని గ్రహించగలరు. కాని వారికి ఆ మాత్రం శక్తి కూడా లేదు. మీరు సమాధానం ఇవ్వగలరు. వారు సమాధానం కూడా ఇవ్వలేరు. దీన్నిబట్టి అవగతమయ్యేదేమిటంటే ముష్రిక్కులు ఎవరి విగ్రహాలను తయారుచేసి పూజిస్తున్నారో వారంతా ఒకప్పుడు మనలాంటి మనుషులే. సహీహ్ బుఖారీలో స్పష్టంగా చెప్పబడినట్లు హజ్రత్ నూహ్ (అలైహిస్సలాం) కాలం నాటి ప్రజలు పూజించే ఐదు విగ్రహాలు అంతకు ముందు గతించిన సజ్జనులే.

250. అంటే – ఇప్పుడు వారివద్ద ఏ శక్తీ మిగిలి ఉండలేదు. మరణం రావటంతోనే వారి కనే, వినే, గ్రహించే శక్తులు నశించాయి. ఇప్పుడు వారి పేరున కల్పించబడిన రాతి విగ్రహాలో, చెట్టుపుట్టలో, గుంపటాలు గోపురాలో, దర్గాలు ఆస్థానాలో మిగిలి ఉన్నాయి అంతే!

196 "ఈ గ్రంథాన్ని అవతరింపజేసిన అల్లాహ్‌యే ముమ్మాటికీ నా సహాయకుడు. సజ్జనులైన దాసుల రక్షకుడు ఆయనే."

إِنَّ وَلِـِّۧيَ ٱللَّهُ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡكِتَٰبَۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى ٱلصَّٰلِحِينَ ١٩٦

197 "కాగా; మీరు అల్లాహ్‌ను వదలి ఎవరిని పిలుస్తున్నారో వారు మీకు సహాయపడలేరు. తమ స్వయానికి కూడా వారు సహాయం చేసుకోలేరు.[252]

وَٱلَّذِينَ تَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسۡتَطِيعُونَ نَصۡرَكُمۡ وَلَآ أَنفُسَهُمۡ يَنصُرُونَ ١٩٧

198 "ఒకవేళ మీరు వారికేదయినా చెప్పటానికి పిలిచినా వారు మీ మాటను వినలేరు.[253] వారు నిన్ను చూస్తున్నట్లుగానే నీకు కనిపిస్తుంది. కాని వాస్తవానికి వారసలు ఏమీ చూడలేరు."

وَإِن تَدۡعُوهُمۡ إِلَى ٱلۡهُدَىٰ لَا يَسۡمَعُواْۖ وَتَرَىٰهُمۡ يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ وَهُمۡ لَا يُبۡصِرُونَ ١٩٨

199 (ప్రవక్తా!) మన్నింపుల వైఖరిని అవలంబించు.[254] మంచిని ప్రబోధిస్తూ ఉండు.[255] మూర్ఖులను పట్టించుకోకు.[256]

خُذِ ٱلۡعَفۡوَ وَأۡمُرۡ بِٱلۡعُرۡفِ وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡجَٰهِلِينَ ١٩٩

251. వారు మీకు సహాయపడతారన్న వాదనలో మీరు సత్యవంతులే అయితే నాకు వ్యతిరేకంగా ఉపాయం ఆలోచించమని వారిని కోరండి.

252. తనకు తాను సాయం చేసుకోలేనివాడు ఇతరులకు ఏం సాయం చేయగల్గుతాడు?

253. 193వ ఆయతులో చెప్పబడిన విషయమే ఇక్కడా చెప్పబడింది.

254. కొంతమంది పండితులు ఈ వాక్యాన్ని "మోతాదుకు మించి వున్న సొమ్ముల్ని మాత్రం తీసుకో" అన్న భావంలో తీసుకున్నారు. ఇది జకాత్ విధిగా చేయబడకముందు ఉన్న ఆదేశం (ఫత్‌హుల్ బారీ–సంపుటి: 8, పేజీ–305). అయితే ఇతర వ్యాఖ్యాతలు దీనిని నైతికోపదేశంగా భావించి 'మన్నింపుల వైఖరిని అవలంబించు' అన్న అర్థంలో తీసుకున్నారు. ఇమామ్ ఇబ్నె జరీర్, ఇమామ్ బుఖారీ తదితరులు ఈ అర్థానికే ప్రాముఖ్యతనిచ్చారు. ఇమామ్ బుఖారీ ఈ ఆయతుకు వ్యాఖ్యానంగా హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) గారి ఒక సంఘటనను ఉదాహరించారు : దీని ప్రకారం ఉయైనా బిన్ హిస్న్ అనే ఒక సహచరుడు హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) దగ్గరకు వచ్చి,"మీరు మాకు ఇవ్వవలసినంత హక్కు ఇవ్వటం లేదు. మా మధ్య న్యాయం కూడా చేయటం లేదు" అని తీవ్రంగా విమర్శించారు. ఈ మాటలు విని హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) ఆగ్రహం

200 షైతాను తరపు నుంచి ఏదైనా దుష్ప్రేరణ కలిగినట్లయితే అల్లాహ్ శరణు వేడుకో.[257] నిశ్చయంగా ఆయన బాగా వినేవాడు, తెలిసినవాడూను.

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّهُۥ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

201 నిశ్చయంగా అల్లాహ్ భీతిపరులు (ముత్తఖీన్) తమకు ఎప్పుడైనా షైతాన్ తరపు నుంచి చెడు ఆలోచన తట్టినప్పుడు వారు (తమ ప్రభువు యొక్క ఔన్నత్య) స్మరణలో నిమగ్నులైపోతారు. దాంతో వెంటనే వారికి కనువిప్పు కలుగుతుంది.[258]

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَٰٓئِفٌ مِّنَ الشَّيْطَٰنِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

చెందారు. ఈ పరిస్థితిని గమనించిన హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) సలహాదారు హుర్ర్ బిన్ ఖైస్ (ఉయైనా బిన్ హిస్న్ భ్రాతృజుడు) హజ్రత్ ఉమర్ కోపాన్ని చల్లార్చడానికి దివ్య ఖుర్ఆన్‌లోని ఈ ఆయతును పఠించారు. అంటే "మన్నింపుల వైఖరిని అవలంబించు. మంచిని చెయ్యమని ఆదేశించు. మూర్ఖులను పట్టించుకోకు" అన్న దైవోపదేశాన్ని జ్ఞాపకం చేశారు. తరువాత (తన పినతండ్రి అయిన) ఈయనగారు కూడా మూర్ఖుడేననీ, కాబట్టి ఈయన్ని క్షమించి వదలిపెట్టడం ఉత్తమమనీ హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) కి సలహా యిచ్చారు. ఈ మాటలు వినగానే హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) ఆ వ్యక్తిని క్షమించారు. "దైవగ్రంథంలోని ఆదేశాన్ని విన్నవెంటనే హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) దానిముందు తలవంచేవారు." (సహీహ్ బుఖారీ – అల్ ఆరాఫ్ సూరా వ్యాఖ్యానం). అన్యాయపరుల్ని మన్నించాలనీ, తెగత్రెంపులు చేసుకునేవారితో సంబంధాలను మరింతగా పెంపొందించుకోవాలనీ, చెడును మంచి ద్వారా ఎదుర్కోవాలని ప్రబోధించే ఇతర హదీసుల ద్వారా కూడా ఈ ఆయతు యొక్క ఈ భావానికి సమర్థన లభిస్తోంది.

255. అరబీలో 'ఉర్ఫ్' అని ఉంది. అంటే అర్థం మారూఫ్ (మంచి).

256. అంటే–మంచిని ప్రబోధించే మీ కర్తవ్యాన్ని మీరు నెరవేర్చిన మీదట కూడా వారు సన్మార్గానికి రాకుండా పిడివాదనకు దిగితే, అటువంటి అజ్ఞానులతో వాదోపవాదాలు జరిపి మీ విలువైన కాలాన్ని వృధా చేయకండి. అలాంటి మూర్ఖులను ఉపేక్షించటమే మంచిది.

257. ఈ నేపథ్యంలో మీరు ఎంతో ఓర్పుతో, నేర్పుతో వ్యవహరించాలి. ఈ అవకాశాన్ని అదనుగా భావించి, షైతాను మిమ్మల్ని రెచ్చగొడతాడు. ప్రత్యర్థుల పట్ల పరిపరి ఆలోచనల్ని రేకెత్తించి, మీలోని ప్రతీకార భావాలను పరాకాష్ఠకు చేర్చే ప్రయత్నం

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

202 ఇక షైతానుల సోదరులను వారు మార్గవిహీనత వైపుకు లాక్కుపోతుంటారు. (వారిని భ్రష్టు పట్టించటంలో) ఏ లోటూ రానివ్వరు.[259]

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِم بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا ۚ قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ
مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِن رَّبِّي ۚ هَٰذَا بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

203 నీవు వారి ముందు ఏదైనా మహిమను ప్రదర్శించకపోతే, "నువ్వీ మహిమను ఎందుకు తేలేదు?"[260] అని వారంటారు. "నా ప్రభువు తరఫునుంచి నాకు పంపబడిన ఆదేశాన్ని మాత్రమే నేను అనుసరిస్తాను. విశ్వసించేవారికి ఇందులో (దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో) మీ ప్రభువు తరఫు నుంచి ఎన్నో నిదర్శనాలున్నాయి. ఇది మార్గదర్శకత్వం మరియు కారుణ్యం "[261] అని ఓ ప్రవక్తా! వారికి తెలియజెయ్యి.

చేస్తాడు. దీనివల్ల మీకు తీవ్రమయిన నష్టం వాటిల్లవచ్చు. కాబట్టి ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో మీరు షైతాను ప్రేరణల నుంచి, దుష్టశక్తుల కవ్వింపుల నుంచి అల్లాహ్ శరణు వేడుకుంటూ ఉండాలి.

258. షైతాను ప్రేరణల విషయంలో అల్లాహ్ భీతిపరులు అవలంబించే పద్ధతి ఏమిటో యిక్కడ వివరించబడింది. అరబీలో 'తాయిఫ్' అని ఉంది. మనసులో గాని లేక కలలో గాని కలిగే భావనల్ని 'తాయిఫ్' లేక 'తీఫ్' అంటారు. ఇక్కడ వీటిని షైతాను ప్రేరణలుగా అభివర్ణించటం గమనించదగిన విషయం. ఎందుకంటే షైతాను ప్రేరణలు కూడా మనోభావనల రూపంలోనే కలుగుతాయి (ఫత్‌హుల్ ఖదీర్).

259. షైతానులు అవిశ్వాసులను మార్గభ్రష్టత్వం వైపుకు లాక్కుపోతారు. ఈ ప్రయత్నంలో వారు ఏ లోటూ రానివ్వరు. అవిశ్వాసులు మార్గభ్రష్టత్వం వైపు వెళ్ళటంలో ఏ లోటూ చేయరు అన్న భావం కూడా వస్తుంది.

260. అంటే; వారు కోరినప్పుడల్లా, వారు కోరిన మహిమనల్లా వారికి చూపుతూ ఉండాలన్న మాట! వారి డిమాండ్లు ఏ రీతిలో ఉంటాయో బనీ ఇస్రాయీల్ సూరాలోని 90 – 93 ఆయతులలో వివరించబడ్డాయి.

261. ఓ ప్రవక్తా! వారికి చెప్పు : మహిమలను ప్రదర్శించే అధికారం సమస్తం నా ప్రభువు అధీనంలో ఉంది. నేను నాకు అందజేయబడే వహీ (దైవవాణి)ని అనుసరించేవాణ్ణి

204 దివ్య ఖుర్‌ఆన్ పారాయణం జరుగుతున్నప్పుడు దానిని శ్రద్ధగా వినండి, నిశ్శబ్దంగా ఉండండి. తద్వారా మీరు కరుణించబడవచ్చు.[262]

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

205 నీవు నీ మనసులోనే – కడు వినమ్రతతో, భయంతో – నీ ప్రభువును స్మరించు. ఉదయం, సాయంత్రం బిగ్గరగా కాకుండా మెల్లగా నోటితో కూడా (స్మరించు). విస్మరించే వారిలో చేరిపోకు.

وَاذْكُر رَّبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ
الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن
مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

206 నీ ప్రభువుకు చేరువలో ఉన్న వారు ఆయన ఆరాధన పట్ల గర్వాతిశయంతో మెలగరు. పైగా వారు (అణకువతో) ఆయన పవిత్రతను కొనియాడుతూ, ఆయన ముందు సాష్టాంగపడుతూ ఉంటారు.

إِنَّ الَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ
وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ۩ ﴿٢٠٦﴾

మాత్రమే. మహిమల పట్ల మీకు అంతగా మోజుంటే ఈ ఖుర్‌ఆన్‌నే చూడండి. ఖుర్‌ఆన్ ఖుద్దుగా ఒక గొప్ప మహిమ. ఇందులో మీ ప్రభువు తరఫునుంచి జ్ఞాన జ్యోతులు (నిదర్శనాలు, ఆధారాలు) ఉన్నాయి. మీ కొరకు మార్గదర్శకత్వం ఉంది. కారుణ్యం ఉంది. మీరు దీన్ని విశ్వసించి, మీ హృదయాలకు హత్తుకోవాలి. అయితే విశ్వాసం లేనంతవరకూ అది మీ మనోక్షేత్రంలో నాటుకోదు.

262. అవిశ్వాసులనుద్దేశించి చెప్పబడిన మాటలివి. ఆనాడు దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌ను వినిపిస్తున్నప్పుడు అవిశ్వాసులు గలాటా చేసేవారు. "ఈ ఖుర్‌ఆన్‌ను వినకండి, గలాటా చేయండి" అని తమ వర్గంవారిని ఉసిగొల్పేవారు (హామీమ్ అస్సజ్దహ్ – 26). మీరు ఇలా గొడవచేసే బదులు ప్రశాంతంగా వింటే, దానిపై చింతన చేస్తే బహుశా దేవుడు మీపై దయదలచి, మీకు సన్మార్గ భాగ్యం ప్రసాదించవచ్చని వారికి హితబోధ చేయటం జరిగింది. 'ఖుర్‌ఆన్ పఠిస్తున్నప్పుడు నిశ్శబ్దంగా ఉండండి' అన్న ఆదేశాన్ని కొందరు ఇమాములు సర్వసాధారణమైన ఆదేశంగా పరిగణించారు. ప్రతి ఒక్కరికీ ఈ ఆదేశం వర్తిస్తుందని అభిప్రాయపడ్డారు. అంటే ఎవరు, ఎప్పుడు, ఎక్కడ ఖుర్‌ఆన్ పఠిస్తున్నా– నమాజులో పఠిస్తున్నా, మరితర సమయాలలో పఠిస్తున్నా – అందరూ నిశ్శబ్దంగా దాన్ని వినాల్సిందేననీ వ్యాఖ్యానించారు. ఈ సూత్రం ప్రకారం ఖుర్‌ఆన్ బిగ్గరగా

పఠించబడే సామూహిక నమాజులలో ఇమాము వెనుక నిలబడి ఉన్న వారు (ముఖ్తదీలు) ఫాతిహా సూరాను పఠించటం కూడా 'నియమోల్లంఘన' క్రిందికే వస్తుందని చెప్పారు.

కాని ఇక్కడ గమనించవలసిన ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే ఖుర్ఆన్ బిగ్గరగా చదివే నమాజులలో ఇమాము వెనుక నిలబడి ఉన్నవారంతా ఫాతిహా సూరా పఠించాలని మహాప్రవక్త (సఅసం) స్వయంగా చెప్పి ఉన్నారు. ప్రామాణిక హదీసుల ద్వారా ఈ సంగతి రూఢీ అవుతోంది. కాబట్టి ఈ ఆయతులోని 'దైవాజ్ఞ' అవిశ్వాసులకు మాత్రమే వర్తిస్తుందని మరికొంతమంది విద్వాంసులు అభిప్రాయపడ్డారు. ఈ సూరా మక్కాలో అవతరించిన సూరా అవటం వల్ల కూడా వీరి అభిప్రాయానికి సమర్థన లభిస్తోంది. ఒకవేళ ఈ దైవాదేశాన్ని సర్వసాధారణమైన ఆదేశంగా భావించినా, దైవప్రవక్త (సఅసం) ముక్తదీలకు ఈ ఆజ్ఞ నుంచి వినాయింపు ఇచ్చి ఉన్నారు. కనుక ఈ సర్వసాధారణమైన ఆజ్ఞ ముక్తదీలకు మాత్రం వర్తించదు. వారు జహ్రీ నమాజుల్లో సైతం ఇమాము వెనుక ఫాతిహా సూరా పఠించటం అవసరం. ఖుర్ఆన్‌లోని ఈ సర్వసాధారణమైన ఆజ్ఞను ప్రామాణికమైన, దృఢమైన హదీసులే ప్రత్యేకిస్తున్నాయన్న విషయం గమనార్హం. ఖుర్ఆన్‌లోని ఇటువంటి సర్వసాధారణమైన ఆజ్ఞల్ని హదీసుల ద్వారా ప్రత్యేకించే పద్ధతికి మరెన్నో ఉదాహరణలున్నాయి. ఉదాహరణకు "వ్యభిచారం చేసిన స్త్రీ పురుషులిరువురికీ కొరడా దెబ్బలు కొట్టండి" (అన్ నూర్ : 2) అన్న సర్వసాధారణమైన ఆజ్ఞ నుంచి వివాహితులైన వ్యభిచారులను మినహాయిస్తారు. "దొంగతనం చేసిన పురుషుడు దొంగతనం చేసిన స్త్రీ – ఇరువురి చేతులనూ నరకండి" (మాయిద : 38) అన్న సర్వసాధారణమైన ఆదేశం నుంచి పావు దీనారు కంటే తక్కువ విలువను కలిగివున్న వస్తువును లేక భద్రంగా లేని వస్తువులను దొంగిలించిన వారిని మినహాయిస్తారు. ఇలాంటి ఉదాహరణలు అనేకం ఉన్నాయి. అలాగే పై ఆయతులోని "శ్రద్ధగా వినండి, నిశ్శబ్దంగా ఉండండి" అన్న సర్వసాధారణమైన ఆజ్ఞ నుంచి ముక్తదీలకు వినాయింపు లభిస్తుంది. జహ్రీ నమాజుల్లో కూడా వారు ఇమామ్ వెనుక ఫాతిహా సూరా పఠించటం అనివార్యం. ఎందుకంటే దైవప్రవక్త (సఅసం) ఈ మేరకు గట్టిగా తాకీదు చేసి ఉన్నారు (ఈ గ్రంథం ప్రారంభంలోని ఫాతిహా సూరా వ్యాఖ్యానంలో ఆ హదీసులు పేర్కొనబడ్డాయి).